8-9

JOHAN BOJER

# LIV

*Den tyske oversættelse av denne bok utkommer hos forlæggeren Fischer i Berlin, den franske hos Calmann-Levy, Paris, og den italienske hos Fratelli Treves i Milano.*

JOHAN BOJER

# LIV

ROMAN

KRISTIANIA OG KJØBENHAVN
GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
1911

TRYKT I CENTRALTRYKKERIET KRISTIANIA

# I.

Et par dage før paaske møtte maleren Tangen sin ven dr. Holth paa gaten og stanset ham med en flot haandbevægelse.

«Men kjære, det var jo netop dig jeg gik og tænkte paa. Du er inviteret til general Bangs fjeldstue i paasken, og selvfølgelig siger du ja takk.»

Dr. Holth var stanset med sin bokpakke under armen. Han var omkring de førti, undersætsig og bred, med en mørk knebelsbart i det trætte ansigt.

«Til fjelds — jeg. Hvem skal saa rette mine hundrede stilebøker og holde foredrag i øst og vest! Nei, min ven, en familieforsørger og pædagog har det litt anderledes end en berømt maler.»

Og han begyndte allerede at gaa, men den anden stak sin haand under hans arm og fulgte. «Nu vil jeg si dig noget, Holth: hvis du rystet av dig baade forsørgeren, pæda-

gogen og samfundsforbedreren en ukes tid, saa skulde du se, hvor forfrisket du kom igjen. Paa fjeldet blir der maaneskin og dans, Weib, Wein und Gesang.»

«Kom ikke og snak letsindig til en gammel mand.»

«Vet du ikke, at en østerriker har fundet et middel mot alderdom. Det heter dans.»

Jørgen Holth havde som student været huslærer hos general Bang, mens denne bodde paa chefsgaard. Og siden havde han jo altid været velkommen i det gjæstfri hus, men i det sisste var han blit ihærdig socialist og syntes ikke længer han passet der.

«Det er sant,» sa maleren — «du blev ikke professor denne gang heller.»

«Professor — jeg!» Den anden haanlo, og de tykke ben tok hurtige skridt.

De gik sammen op over slotsbakken, og den høie, slanke maler maatte ofte løfte hatten og hilse. Han var litt yngre end Holth, men havde oplevet mer. Som fattig landsgut gik han i malerlære, men læste og tegnet om nætterne, var i Amerika nogen bevægede aar, kom hjem med en yankees freidighet, blev kunstner for alvor, slog hurtig igjennem og giftet sig en vakker dag ind i en av landets beste familier. Nu havde han et euro-

pæisk navn, var grand seigneur naar han havde penge og tryllekunstner i at finde utvei til flere, altid sulten efter nye kundskaper og nye indtryk, som han satte tillivs med samme friske appetit som gode middage og sjelden vin. Han havde reist meget og havt mange succeser og mange nederlag, men tok det hele med humør, var sportsmand og selskapsløve og holdt sig forunderlig ung.

«Der kommer en ung pike med til fjelds, som sværmer for dig,» sa han.

«Joho — det vil jeg tro.»

«Hun har været din elev og heter Astrid Riis, gylden av haar og skjøn av legemsbygning. Desuten en fru Ramm, en tiziansk madonna, og fru Hjorth — naa, hende maa du selv se.» Og maleren vedblev at regne op unge kvinder, som skulde bli med paa denne fjeldtur, og for hvert navn smasket han litt med tungen. Holth kunde ikke andet end høre paa, og i virkeligheten havde han den største lyst til at bli med, ikke for kvindernes skyld, men fordi han neppe kunde huske, naar han sisst var paa landet og havde en virkelig hvile. Det endte da ogsaa med, at Tangen langt oppe i byen havde avtvunget ham et løfte. «Skjønt vorherre vet, hvordan jeg skal slippe løs fra det alt sammen,»

tænkte han, da han med bøkerne under armen trasket videre hjemover.

Jørgen Holth hørte til de alsidige talenter, som farer hit og dit mellem mange ting uten egentlig at komme nogen vei. Han skulde være poet engang, men det kunde man jo ikke gifte sig paa, saa blev han kulturhistoriker og fik ogsaa en doktorgrad, men familien skulde leve, og foreløbig blev han skolemand. Aarene gik, familien vokste, og det foreløbige holdt ham fast endnu. Skuffelserne havde omsider gjort ham til en ivrig socialist, og foredrag og bladartikler krævet jo ogsaa sin tid. Men den samme mangel paa sol og frisk luft, som hersket i skolestuen, i arbeidersalen og i den skumle leilighet hjemme, den begyndte jo ogsaa at præge hans tankegang. Naar han forgjæves søkte at bli professor, da var det onde menneskers rænker, naar han ved valg to gange faldt igjennem, da var det atter forfølgelse. Han var blit en blek, luvslidt herre, som sov og spiste daarlig og ærgret sig meget.

Paasken kom sent iaar, og sneen var allerede borte omkring Kristiania, da de fuldpakkede jernbanetog skjærtorsdag morgen begyndte at pruste ut av byen. Da Holth kom paa stationen, varte det en stund inden

han i trængslen og larmen fik øie paa maleren. Han saa paa alle disse sportsklædte mennesker, som havde det saa travelt med at indskrive sine ski. Deres ansigter var like saa graa som hans eget, men samtidig lyste de av en forventning, som han ikke kunde forstaa.

«Jeg tror sgu hele Kristiania reiser paa landet,» sa han til maleren, idet de gik gjennem ventesalen.

«Ja,» sa Tangen — «lever du i den grad utenfor, at du ikke kjender det store religionsskifte i Norge. Kirkerne staar tomme ved høitiderne, min ven, for vor tids guder er flyttet til fjelds.»

De fik følge med generalens ældste søn Reidar, en trediveaarig grosserer og atlet, rødhaaret, skjægløs og med næsten søvnige øine. Det øvrige selskap var reist dagen i forveien, og nu gjaldt det at faa plass.

Det var et langt tog, som endelig satte sig i bevægelse og rullet ut i den graalyse morgen. Holth sat ved vinduet og saa de sisste huse svinde, saa blev det brune jorder og morgenfugtige trær. Men snart lyste sneflekker frem i smaa blink, og før man visste av det var man oppe i vinteren. En taakerød sol seg frem over mørke aaser,

og vinduerne paa de spredte gaarde begyndte at lyse.

«Naa, gammeln,» sa maleren og slog Holth paa knæet. «Hvordan tror du nu samfundet vil klare sig uten dig! Synes du ikke det skal bli herlig at være ungkar en ukes tid og trække frisk luft sammen med unge piker?»

Reidar Bang fik en spydig mine. «Stakkars Dere konemænd,» sa han — «der blir nok et regnskap at avlægge, naar Dere kommer hjem igjen.»

«Han er kvindehater og har forlæst sig paa Schopenhauer,» sa maleren og laante ham et medlidende blik. — «Men vent, han sitter snart fast i en stor kjærlighet.»

Reidar trak de lyse øienbryn tilveirs og smilte, men tiet. Joho, han visste vel man havde det travelt med at gifte ham bort. Denne gang havde hans søster Inga inviteret med en veninde, og han forstod nok — men se om han agtet at røre hende med saa meget som en ildtang.

Snadderne tændtes, passiaren fik liv, og Holth var paavei til at komme i humør sammen med disse muntre sjæle. Men ut paa formiddagen kom Reidar med et forslag om at stige av paa halvveien og gaa fjeldene over. Holth syntes det var en vild idé. «Er Dere gale,»

sa han — «jeg har ikke været paa ski i mands minde.» Maleren blev imidlertid henrykt, og hvordan det nu end gik til — ved et stoppested reiste Reidar sig og sa: «Her er det!» hvorpaa han grep sin rygsæk og fòr ut. Maleren efter, og til sin egen forbauselse stod ogsaa Holth ute paa perronen med et par ski i haanden, da toget satte sig i bevægelse og ruslet videre.

«Hvor bærer det nu hen?»

«Mot himlen,» sa maleren og pekte paa heien, som over skogaaserne løftet sig med nyfalden sne mot blaa himmel. Holth drog et suk og fulgte med, foreløbig med skierne paa skuldren. Her var saa stilt efter den larmende by og en luft saa frisk og let, at han uvilkaarlig stanset for at drikke den ind.

Men de andre to var som forandret. Holth snakket til dem, men de svarte ikke. De travet avsted med høit hode og skjælvende næsebor som jagthunde, der endelig slipper løs. Deres legemer syntes graadige efter denne bratte opstigning, og de smaanynnet av iver og glæde. Holth gruet sig for dette følge og vilde helst snu om. Der er forskjel paa folk. Der gik de to springfyrer i elegante sportsklær, og han selv i noget

sammenskrap. Da skierne oppe i aasen skulde spændes paa, saa han ogsaa paa deres moderne paabindinger, der sluttet om foten bare med et haandgrep, og selv maatte han bruke snører og hyssing. Nei, han tok sig ikke ut i slikt selskap, han burde blit hjemme.

«Hurra!» skrek Reidar ut over dalen, som nu laa dypt under dem. Duren av det svindende tog hørtes endnu som en fjern rall mellem fjeldene. «Hurra!» skrek ogsaa maleren, idet han rettet sig op og gjorde nogen armbevægelser som for at fylde brystkassen med luft. «Nu bærer det altsaa ivei.»

Ja, det fik Holth sande, at det bar ivei. Han havde som ung bondegut været flink nok paa ski, men idag blev han hurtig anpusten. De to andre havde intet i hænderne, men skjønt han paa gammel vis brukte en lang stav, saa faldt han hvert øieblik og maset i det uendelige for at komme op igjen. Han fik støvlerne fuld av sne, forvildet skispidserne ind mellem vidjer og blev staaende og miste tiden for at komme løs, gled baklængs i et knæk, faldt senere paa næsen i sneen og bandte av raseri, da de andre rolig gik videre. «Vent da vel!» skrek han. «Vi skal vel puste ut!» «Vi maa begynde først!»

svarte maleren bakover. Holth saa efter dem og knep munden sammen. Der er enkelte, for hvem alt gaar av sig selv. Denne maler, som var opvokset i en hytte og ingen skolegang havde — han gik der og var berømt. Og Reidar, en lathans paa skolen, men nu chef for en stor bedrift, skapt av ham selv, interesseret for alt fra væddeløp til den sisste koncert, — slik føier livet sig for enkelte. Men han selv — han blev bestandig igjen, og snart er man utslitt og gammel.

«Hallo! Vent mig da vel!»

Han stræver og svette, pulsaaren hamret mot halskraven, saa han maatte knappe op. Solen smelter sneen, saa den sitter fast til skierne, og det blir saa tungt, saa tungt. Der slaar en storfugl op mellem trærne og flygter med brask og snerøk efter sig, et andet sted skyter en hare avsted. Men det bærer stadig høiere, man krydser sig frem og puster og puster, man huker sig under grene, faar det kvasse bar i ansigtet, saa man halvblind og med forbitret mine slæper sig videre. Der lyder en fjern ljom fra bygden. Kirkeklokker. Høimessen er forbi. Men stanser han møter øiet paa den anden side dalen blaanende aas bak aas og tilslut den fjerne

hvite fjeldrand, bølgende i guld og blaat under den klare himmel.

Nu var de over skoggrænsen, og foran dem løftet heien sig som en uhyre sneskavl. De to andre satte mørke briller paa, men Holth havde ikke været saa forsynlig, og sneen blev nu en hvit flamme, der slog ind i øinene. Vinden heroppe isnet gjennem det svette legeme, og han tænkte paa lungebetændelse og døden. Nu følte han ogsaa gnagsaar paa en hæl. Det kunde bli blodforgiftning. Jo, det her blev en paaske.

Endelig laa varden deroppe, og saa var jo det værste over. Men nu begyndte selve terrænet at drive gjøn med ham. Man gik og gik og den forbandede varde var like langt borte. Sesaa, nu aapenbaret der sig en formummet slette, som man jo først maatte over, og saa var der en dal, man først maatte ned i og saa op av, og saa videre opover. Holth stirret sløvt frem i malerens arbeidende buksebak og lot benene gaa, gaa. Det her overlevde han aldrig.

Varden var en liten stenrøys paa det bare berg, og endelig var de der. Holth kastet sig overende og stønnet.

«Er du træt?» spurte maleren og løste sine ski.

«Nei, ikke spor,» kom det forbitret.

«Her er appelsin,» sa Bang og delte om fra sin rypesæk. De skrællet og aat den gyldne frugt, som havde forvildet sig herop i den evige sne. Holth klaget over sit gnagsaar, og Reidar sa, han maatte lægge plaster paa. «Plaster! Ja, spring paa apoteket!» snerret han. Men med det mest søvnige ansigt begyndte Reidar at frigjøre hans fot for ski og støvle. «Lat os se!» Han trak strømpen av, vasket foten i sne, tørket den med sit lommetørklæde og tok sin tegnebok frem. «Her er plaster,» sa han. «En sportsmand har alt.» Maleren kom til med vaselin, og Holth var paa vei til at bli rørt. Det var længe, siden han havde kamerater paa slik oprindelig vis. Var de før likekyldige for hans træthet, saa var de nu desto mere omsorgsfulde for hans saar.

Da han atter kom paa benene, var ogsaa foten i orden, og som de nu gled videre i solen, kastende vældige skygger henover den blændende hei, syntes Holth, at han ikke var fuldt saa træt længer, ja der begyndte at risle et eget velvære gjennem hans lemmer. Ak, han havde i mange aar forsømt sit kraftige legeme, men nu — hvad var dog det her? Han løftet hodet og fik lyst til at huje ut en eller anden

galskap, saa fjeldene maatte svare og slynge den mot himlen. Motgang og sorger blev saa smaa. Der blev nok en raad.

Mange mil borte stiger og synker den hvite horisont. Den antar fantastiske former av mennesker og dyr. To kjærringer staar i nord med hodet under himlen og sladrer om det samme fra evig tid, en rift i et fjeld er en dal med mange bygder, og bortenfor er nye fjeld og nye rifter. Det er Norge. Han kunde nok beskrive det hele i skolestuen, men syntes nu, at han aldrig havde set det før. I byen er himlen bare en teori, men her er den i egen person — se her! Det gløder i sør, det flimrer i vest. Skierne glider av sig selv, man bevæger benene, ikke for at arbeide, men for at gi efter. Det er en vellystig dans henover et gulv, begrænset av selve uendeligheten, under en kuppel, hvis dyp ingen har maalt. Der opstaar en rytme i ens bevissthet, saa man ser sig om og smiler. «Joho, her er jeg,» siger det i en. «Og her kommer jeg.»

Pludselig skrek Bang: «Nei, se der!» Det var en flok hvite fugle, som slog tilveirs og satte avsted med rappe vinger i den blaa luft. «Ryper!» sa Tangen. «Fjeldryper!» tilføiet Reidar, og hans søvnige ansigt blev

lys vaakent. «Jeg maa se, hvor mange der var.» Og uvilkaarlig satte han efter. Han bøiet sig forover, kavet med armene, de gule ski under ham syntes at flamme mot den hvite sne, og han skjøt en fart, saa han snart var svundet ind til et litet punkt langt borte.

«Det er gutten sin, som baade har lunger og muskler!» sa maleren. «Kom, han indhenter os nok.»

«Har han virkelig ikke været forlovet?» spurte Holth, som nu i det gode humør ogsaa fik lyst til at snakke om kvinder.

«Han flyr smaapikene, min ven, fordi han har drømt, at én av dem skal ødelægge ham. Kan du tænke dig, at dette jernlegeme huser mystik? Han drømte ifjor i mai, at den 14de januar iaar skulde han telegrafere saa og saa til sin agent i Odessa om en stor kornspekulation, og han gjorde det og tjente hundrede tusen. Han ér fatalist og grubler over døden, mens han slaar tennis og driver sine konkurrenter til fallit. Aa, han vil naa langt.»

«Der er han igjen!» Og den sorte prik vokste hurtig frem av sneteppet, nu hauket han — og svinget straks efter op hos dem i et

sus. «Det var mindst femti,» sa han og tørket sit ansigt.

«Og al denne anstrængelse bare for at bringe det paa det rene,» tænkte Holth.

Men nu begyndte vidden at skraane mot den næste dal, skierne tok fart, maleren gjorde skøitebevægelser og Reidar kaate hopp av det rene overmot. Men Holth maatte lægge sig paa staven, au, nu faldt han vel snart. Det suser om ørene, isner gjennem kroppen, øinene løper i vand, sneen synes en væv, der render en imøte og flyr forbi, nu ses en mørk rand dernede, det er skoggrænsen paany. Snart fløi de ned paa en frossen sjø, og pludselig hørte de det hauke.

«Man kommer imot os,» sa Reidar. Og litt efter saa de ved den anden bred to skiløpere, en mand og en kvinde. Foran dem laa sjøen med den hvite, uberørte sne, som nu fra begge kanter blev riftet op i lange skispor. «Det er jo Inga!» sa Reidar om sin yngste søster. «Og Henrik!» sa maleren om sin bror. «Den skjelm vet nok, hvem han følger.»

Sisst da maleren saa den tyveaarige pike, var hun i utringet baldragt, men nu kom hun der i kort vadmelskjole, broderet belte,

en rød uldhue over det mørke haar, og paa føtterne store beksømsko, hvorav ragsokkerne stak op. Og dog gled hun imot dem saa let og frit som havde hun aldrig bevæget sig paa andet end ski.

«Dere skræmmer livet av os,» sa hun og strøk litt forpustet en mørk haarbølge op av det røde ansigt. «Kjøregutten kom hjem fra stationen med tom slæde, og ikke saa meget som et telegram.» Og hun smilte, saa tænderne lyste.

«Men Dere to ser ut til at ane, hvor vi kom fra,» sa Reidar og dunket hende litt under haken. «Eller kanske arkitekten og du tænkte at rømme?» Inga sendte sin kavaler et sideblik, og den unge mand trak i sit blonde overskjæg og lo.

De gled snart i samlet flok imot skogen, hvor der var lunere end paa vidden. «Hør, min ven,» sa maleren til sin bror — «hvem har git dig lov til at fare paa tomandshaand med frøken Bang?»

De smilte til hinanden, disse to brødre, hvis mor havde været tjenestepike. De var opdrat hver paa sin kant for fattigkassens regning, men da Henrik vel var konfirmeret, sat broren allerede godt i sadlen og kunde

hjælpe ham efter. Den unge arkitekt var nylig kommet hjem efter et fleraarig ophold i Paris, fuld av planer til at skape noget nyt her hjemme.

Nu blev det bratt ned gjennem lien. Reidar trak huen fremover ørene og forsvandt med snerøk efter sig fra grene og buske. Den unge pike fulgte efter med hænderne flot i lommen. Det saa ut til at hun skulde klippes over av en gren, men hun bøiet sig i rette tid, hun syntes at stupe mot en stamme, men dreiet av og forsvandt, hele tiden med hænderne i lommen. Holth kom sisst, og nedfærden blev for ham livsfarlig med knald og fald og rifter og skrammer. Da han endelig nærmet sig generalens eiendom med de røde smaa hus i bakken, var hans ører fulde av sne og ansigtet brændende av de mange dukkerter i bakken. Ute paa gaardspladsen saas en liten skog av ski, stukket ned i sneen, og paa en balkon stod den hvithaarede generalinde og vinket.

«For at spare os en forkjølelse maa vi først ha en koldvandsbøtte,» sa Reidar og kom og førte Holth ind i en liten badstue. Og det hjalp ingen indvending, han maatte av med klærne, men var ved at besvime under

den kolde styrt. Saa frottering og rent tøi frem av rygsækken. Men da han saa fulgte de to andre gjennem sneen og over til hovedbygningen, følte han ogsaa et velvære i kroppen, som gjorde ham mange aar yngre.

## II.

Hvis nogen havde spurt general Bang, om han var en lykkelig mand, vilde han ha slaat avfeiende ut med haanden. Lykke eller ulykke — som om han havde tid til at fundere over slikt. Paa sine inspektioner pleiet han at komme som en hvirvelvind og fylde eksercerpladsene med en blanding av skræk, travlhet og fest. Men en vakker dag er aldersgrænsen der, og han blev staaende som forbløffet. Hvad? Var han, som endnu havde saa meget ugjort — var han gammel? Var det slut? Hans mørke helskjæg havde endnu knapt en sølvstripe, og hans firskaarne legeme var like spænstig. Var han snart de sytti — han?

Det var haardt at gaa ledig, da kameraterne drog til moen, og det blev lummert i den smukke villa paa Drammensveien, naar han drev urolig fra den ene stue til den anden. Det havde

før været ham en hvile at spille violin, men nu mindet det bare om lediggang. Da var det noget andet, naar jagttiden kom, og inden den tok ende, var han saa heldig at finde feil i amtskarterne, som jo maatte rettes, om han saa skulde gjøre det selv. Han opdaget trakter, hvor der burde ligge et sanatorium, han kom indom sætre og fandt ut, hvad der ogsaa kunde forbedres her, bare folk fik øinene op. Han blev en vandrer i skog og fjeld, altid rastløs som var han ræd, at noget ubehagelig kunde indhente ham, ja han fik det saa travelt igjen med at virke for en eller anden god sak, at det paany blev ham en hvile at spille violin. Gammel — han!

Men som han paa sine vandringer sat med staven mot haken og saa ut over skoge og vidder, begyndte jo erindringer at indhente ham. Saa mangen en ungdomskamerat er død — ak ja! og nogen lever endnu. Saa er det la femme. Ja, hvem kan si sig fri. Det var altsaa dengang med kaptein Riis. De kappedes paa krigsskolen, og da var Riis den heldige. De stod senere som kompanichefer paa den samme mo, og de kappedes ogsaa nu. Men da Bang som bataljonschef galoperer langs fronten staar

Riis igjen og er forbigaat. En vakker dag galoperer Bang som general langs den samme front, Riis staar fremdeles der som graanet kaptein og maa nu sænke sablen til salut for sin høie overordnede. Det gaar op og ned. Og det var sommer og lyse nætter, og Riis, som havde giftet sig sent, fik paa moen besøk av sin unge, smukke frue . . . . Men se, nu maa vi op og videre, skal vi naa frem til kvælds.

Aarene gaar, og i vinter kommer Inga hjem og fortæller om en veninde fra gymnastikpartiet, Astrid Riis. Javel, hun er datter av en avskediget kaptein. Inga faar lov at invitere hende med paa paasketuren, men da han ser den fremmede unge pike træde ind i kupéen, er han ved at gaa baklængs. Det friske ansigt under det gyldne haar — det er jo fru Riis lys levende. «Nei jasaa, frøken, er det virkelig femten aar, siden Deres mor døde . . . . Nei jasaa.»

Det var jo bare en liten episode — dengang, og han har siden havt det saa travelt med mange ting. Men inat havde han brogete drømme, og endnu før han imorges er rigtig paaklædt, kommer Inga ind til ham og siger: «Er det sant, du vil besøke Astrids far, naar du kommer til byen?» «Javisst —

det er jo en gammel kamerat.» «Men du maa ikke, far.» «Hvad — maa jeg ikke?» Den unge pike stod der som en forbryder. «Nei, for . . . for Astrid har ikke turdet fortælle, at . . . at det var til oss hun skulde.» Generalen blev staaende med aapen mund. «Far, hvad har der været mellem kaptein Riis og dig?» «Vet ikke hendes far, hvor hun . . .?» «Nei, men naar hun nu baade steller huset for ham og desuten arbeider halve dagen paa kontor — synes du saa ikke, hun fortjener en liten ferie?» «Jesuit,» sa generalen og rystet paa hodet. «Og desuten er det ganske sikkert, at han aldrig faar vite det, for han omgaas ingen.» «Jasaa» — generalen vendte sig bort og saa mot vinduet. «Jasaa, omgaas han ingen.»

General Bang var altid optat ogsaa her paa fjeldet. Han vilde selv maake veier til alle smaa uthuse, han vilde bære ved med høist egne hænder, han havde sin yndlingsutsigt ved et bestemt vindu, hvor han ret som det var maatte hen, her var gjæster og meget at passe. Men idag tænkte han under alt dette: «Jasaa, kaptein Riis, du har stængt dig inde du. Og man bedrager dig ogsaa nu.»

De nye gjæster var kommet, og baalet i den høie bjælkestue lyste over en høirøstet

forsamling. Her var husets barn og svigerbarn og nogen venner. Det var den ældste søn, forstmanden, en ren kjæmpe med brunt helskjæg og blide øine, det var den lange disponent Hjorth med sin unge smukke frue, som maleren allerede førte en dæmpet samtale med, og paa gulvet gik for øieblikket generalen med en datter under hver arm, den mørke fru Ramm og den blonde fru Heiberg. Men foran peisen sat husets yngste søn, den unge ingeniør Harald, sprade i byen, men heroppe i lappete bukser, islandsk uldtrøie og intet om halsen. Man er da gudskelov sportsmand. Han beundret sin bror Reidar for hans seire i sport og forretningskup, og han drømte om at slaa ham i begge dele.

«Fordømme mig bare humbug alt sammen,» lød det fra den aapne dør. Det var husets to svigersønner, den unge skjægløse kaptein Ramm og doktor Heiberg, en trivelig herre med helskjæg og guldlorgnet.

«Humbug er det meste,» indvendte kapteinen og lukket døren. «Jeg er viss paa, at stortinget til næste aar . . .»

«For Guds skyld lat os være kvit stortingsprat her paa fjeldet, hvor vi skulde aande i ren luft.»

Væggene i det store rum var prydet av elghoder, jagtredskaper og tepper, vævet av husets døtre, og kubbestolene rundt paa gulvet var saa svære, at de formelig var til at ligge i.

«Nei, nu maa vi sandelig ha mat,» lød det fra den lille vævre generalinde. «Dere, som kommer over fjeldet, maa nok være ordentlig sultne.» Hendes lille ansigt var saa rødmusset under det hvite haar, hele skikkelsen saa pillende ren, og de brune øine lyste av skjælmeri. «Nei, det er sant, Holth, endnu har De jo slet ikke fortalt mig noget om Deres kone og barn.» Og hun fattet hans haand med begge sine og trak ham avsides.

Men døren gaar op, og ind træder en bøiet, hvithaaret kvinde med stav i haanden. «Bedstemor, bedstemor,» lød det fra alle kanter. Ja, hvem skulde nu tro, at generalinden, som selv forlængst var bedstemor, ogsaa havde sin mor med tilfjelds. Den gamle het fru Kindt og pleiet spøkende at si, at hun ikke husket, enten hun var otti eller nitti aar.

«Se der har vi forbryderen, som aldrig besøker os mer,» sa hun og satte sig i bevægelse mot Holth.

Da man endelig skulde tilbords, maatte man over-til en anden liten stue, som laa for sig

selv oppe mellem trærne, men den lille sti gjennem sneen var saa opbløtt av solen, at man sank i, saa langt benene rak. Det blev morro. Somme fandt i kjøkkenet brede halmtøfler at redde sig avsted paa, den svære forstmand stolte paa sine lange ben og bar sin kone paa ryggen, generalen og Reidar tok slægtens ældste paa guldstol, skjønt hun skrek som en ung pike. Men maleren Tangen gik det rent galt med, for da han resolut løftet den unge fru Hjorth paa armen og satte avsted, gik han paa hodet, saa fruen slyngedes langt hen i sneen, og inden han kunde komme hende tilhjælp, var en anden redningsekspedition utsendt for at bringe hende i land. Leende og skraalende kom man ind i den lille bjælkestue, hvor varmen fra et nyt baal slog imøte sammen med duften fra dampende gryter.

Holth syntes, at aldrig havde mat smakt som nu, aa, denne urappetit efter strabadser i fjeld og koldt bad og nu med solen indover gulvet. Og imorgen er man ogsaa fri. Det varme kjøt fyldte munden med vellyst, her var ingen vin, men han holdt glasset med det friske, klare vand op og lot det spille i solen.

Samtalen tok fart som under en festmid-

dag, ansigterne var saa muntre av veirbidthet, tænderne lo, øinene straalte.

Han havde slægtens ældste tilbords, og den gamle dame vendte sig nu mot ham og sa: «De kan tro, at ungdommen er anderledes nu end i min tid.»

«Ja, frue, det vil jeg tro.»

«Ikke længer tilbake end da generalen var ung løitnant og gjorde kur til min datter, da kunde han komme med sine kamerater og bringe hende en serenade under vinduet. Men nu — nu inviterer man paa tennis eller ski.» Og den gamle dame lukket øinene som for at erindre.

Pludselig løftet doktor Heiberg et stykke tøi i den ene haand, og alle blev opmerksom. «Det her fandt jeg i skogen,» sa han og strøk sin røde skjæg. «En skiløper maa i farten ha revet et stykke bukse fra sig paa en gren, men jeg undres paa, om det har været en mand.»

Kvinderne opløftet et skrik, og fru Ramm fik lappen revet til sig tvers over bordet. «Jasaa, var det dit, Anna!» konkluderte lægen og fortsatte at spise. «Ti nu stille med dig!» skrek hun og saa rødmende over til maleren. «Din kone burde ta sig litt av din opdragelse, for du blir værre og værre.»

«Tror du ikke, jeg forsøker,» lød det fra hendes blonde søster i nærheten. «Men nu kan han vente til vi har spist.»

De store, rykende kjøtfat blev hurtig tomme, og Inga reiste sig ofte og hjalp til med serveringen. Man kunde se, hun var husets yngste datter, saa myndig var hun. Snart fik ogsaa Astrid Riis lov at hjælpe hende. Og de to tyveaarige veninder blev helt moderlige av omsorg, mens de over den brede solstrøm paa gulvet vandret frem og tilbake, Inga saa mørk og slank, Astrid med det gyldne haar lysende i solen, begge med den frie, lette holdning, som følger av gymnastik og dans.

Generalen fulgte den fremmede unge pike med smaa sideblik. «Hvordan har du dog klaret at holde din far i uvidenhet om, hvor du er?» tænkte han. Nei som hun lignet sin mor.

Det var da ogsaa for den unge pike en underlig drøm at være gjæst — her! Hun havde av sin far altid hørt, at generalen var et monstrum av ondskap, og hun fulgte med hit av en dumdristig trang til at vaage sig tæt hen til ham. Men nu sat han der og var venlig, smilte, saa godt ut, og hun vartet ham op. Hvor underlig! Om

faren nu visste! Men ogsaa over det var der noget saa dumdristig, at det kriblet ned gjennem ryggen. Og hun bøiet hodet for at skjule, at hun maatte smile over det alt sammen.

Samtalen summet om bordet, og et øieblik hørte alle paa maleren, som sa, at de skjønne kvinder er kulturens ophav.

«Naar jeg staar og ser ut over Rom eller Paris,» sa han, «saa tænker jeg paa alle de kvinder, som maa ha fældt taarer, for at disse pragtbygninger, haver, parker, monumenter og fontæner kunde fremstaa.»

«Taarer?» lød der fra fler.

«En skjøn kvinde har jo ingen sjæl, før hendes hjerte blir knust. Følgelig kan hun ikke inspirere, naar hun smiler.»

«Nei hør, nei hør!»

«Saa blir det jo en kulturopgave at knuse kvindehjerter,» sa generalen smilende.

Maleren Tangen havde fru Hjorth tilbords, og det gjorde ham overmodig av glæde. Vistnok elsket han sin kone og havde ved avskeden svoret at ville tænke paa hende hele tiden. Men det var vanskelig at være ham. Han havde ikke havt anledning til at være ung før i det sisste, og nu havde han saa megen opsparet appetit. Saa møtte

han én kvinde, som gjorde ham til en yngling paa de tyve, og saa møtte han en anden, som overgik alle. Her var saa meget vakkert i verden, og for øieblikket var det fru Hjorth og ingen anden.

Hun var prestedatter og bare nogle og tyve. Hendes ovale ansigt, indrammet av brune haarbølger, havde heroppe faat et matgyldent skjær, og øienbrynenes mørke buer, tænderne, læperne, hele den unge, friske kvinde gjorde ham saa ubændig tilsinds.

«Deres mand vil vist si Dem noget!» sa han med et litet smil.

Hun kastet et blik hen paa disponenten, og over hendes ansigt gik der en hemlig glæde over, at han sat der og syntes at faa maten i halsen.

«De kan da ikke mene, hvad De nylig sa,» kom det lavt, idet hun sendte ham et brunt sideblik. Han svarte ikke straks, men pludselig løftet begge hodet samtidig, og deres øine hvilte hos hinanden et kort minut.

Middagen var forbi, man reddet sig over til hovedbygningen, og mens tjenestepiken sørget for kaffeserveringen dernede, blev de to unge veninder igjen og stak hoderne sammen over opvasken.

«Din bror Reidar kan nok ikke like mig,»

sa Astrid, idet hun lot en tallerken gaa rundt i haandduken. «For han har endnu ikke henvendt et eneste ord til min stakkars person.»

«Aa, slik er han bestandig i førstningen. Vent du bare. Forresten kan jeg godt gaa hen og skjænde litt paa ham.»

«Er du rent tullet! Du vil da ikke gjøre ham endnu mere indbilsk!» Og den unge pike myset med øinene mot vinduet og smilte pludselig over noget hun bestemte sig paa.

«Faar jeg slippe ind?» Det var unge arkitekt Tangen.

«Vi skal ikke ha nogen kjøkkenskriver!» kom det myndig fra Inga.

«End hvis jeg hjælper til?»

Det var en anden sak, og i næste øieblik havde Astrid draperet ham med et stort kjøkkenforklæde, mens Inga knyttet ham et tørklæde om hodet og stak ham en tue i haanden.

Saa gik opvasken videre under latter og klir av kopper.

Men utenfor blev der nu liv, for selskapet var kommet ut og spændte skierne paa. Og mens de fleste stod bøiet over

paabindingen, farer døren til veslestuen op, og arkitekten kommer paa hodet ut i sneen, hvorpaa døren smeldtes igjen.

«Hvad er det, Tangen? Og hvordan ser De ut?» lød det rundt om.

«Jeg blev kastet ut, mine damer og herrer. For jeg sa, at jeg vilde gjøre min kone til slavinde.» Og fulgt af lattersalver vandret han med tørklædet og forklædet paa ned til den anden bygning.

Solen var ved at synke mot den blændende hvite snekam i vest, og store røde skyer fik halve himlen til at flamme. Nu var der frosset skare, og bakken nordenfor husene blev snart levende av mørke skikkelser, kavende armer og skispidser, som ustanselig jog forbi hinanden. Sneen sukket under den svære forstmand, som trak sin kone ved haanden. Den lange disponent holdt ogsaa krampagtig fast paa sin, han skjelet til maleren og tænkte vel, det er best at holde paa det man har. Alle samledes ute paa bakken og saa nedover mot den skyggeblaa dal. Her vilde nok bli en ordentlig fart, og et øieblik syntes ingen at ville være den første.

Inga og Astrid var færdige med opvasken og kom nu ogsaa paa sine ski.

«Tør De!» sa arkitekten og løftet haanden

mot Inga. «Ta mig da!» svarte hun med en liten grimace og satte pludselig utover. Der lød en enslig sus av et par ski. Den unge mand pilte efter, men utenfor hendes spor, for ikke at spidde hende, om hun skulde falde. Hei, som det gik! Farten fik det til at isne mot ansigt og bryst, han saa hende som noget mørkt, der ustanselig sank under ham, hun holdt freidig hænderne i jakkelommerne ogsaa nu, møtte en skavl og føk tilveirs, bøiet sig for at ta nedslaget, fløi videre, idet haaret løstes op og stod i luften som en drage. Nu spratt hun op over kjøreveien, og han efter, au! der havde han nær stupt! Men hun der foran satte op en latter, hældet sig mot høire og skjøt i en sprutt op imot bakken igjen for at stanse. Saa tok hun hænderne av lommen og saa sig om. Han suste op ved siden, forpustet av løpet og spændingen, og hugg sig fast i hendes haand: «De sa, jeg skulde ta Dem!» «Ja, men se om De kan beholde mig.» Og hun satte allerede avsted imot bakken. «Jeg var saa ræd, De skulde falde,» sa han og stræevet for at følge med. «Aa pyt, det var nok Dem selv De var ræd for.» «Nei hør!» — «Jeg er viss paa, at om jeg knækket halsen, saa vilde De skynde Dem hen til den næste pike.» —

«Hvad?» Nu maatte han virkelig hen til hende. «Se der, er det Orion!» pekte hun med vaatten. Men da han vel havde stillet sig op for at se paa det gule stjernebillede, var hun pludselig væk. Og et øieblik blev han staaende igjen helt tung tilsinds.

Men disponenten havde nu likevel sluppet sin kone, og da maleren tilfældig gled forbi, grep han hendes haand, trak hende med, og nu var det allerede for sent at snu. «Er De gal, jeg falder!» skrek hun. «Desto bedre!» svarte han i farten. «Jeg vet intet saa deilig som at falde med en skjøn kvinde!» Og nu føk de avsted. «De maa ikke slippe mig, Tangen!» «Ikke engang i døden!» Nu tok vinden hans hue. I den svimlende fart var det jo en mulighet for at tumle med hodet mot en formummet sten, eller knække nogen lemmer, og de trykket krampagtig hinandens hænder som foran en fælles skjæbne. Men hun følte han stod sikkert paa sine ben, hun blev saa trygg, hun gav sig i hans vold, det var en vellystig angst for det næste minut — Gud hjælpe oss! De møtte en skavl og fløi samtidig tilveirs i et hopp, de for videre som to lyn, men pludselig spratt han op over en snebølge, som hun gik

fri av, hun blev igjen dernede, han følte et rykk i sin haand, tapte ballancen, og i næste øieblik slog en snerøk tilveirs, hvori to skikkelser og fire ski saas at tumle avsted i en hvirvel.

Da det endelig stanset, laa de et øieblik stille for at komme til sans og samling. Og selv da de var kommen paa benene igjen blev de staaende et øieblik og stirre paa hinanden som forundret over at træffes netop her. Endelig opdaget de, at hverken skierne eller deres egne lemmer var knækket, og da var der jo ingen grund til andet end at le, mens den ene, endnu fortumlet, hjalp den anden at pirke sne ut av ører og op av halslinning. Han havde i faldet faat et støt over ansigtet av hendes albue, og da han nu begyndte at blø, grep hun efter en haandfuld sne og trykket over hans næse.

«Du gode Gud — si mig, om det var min skyld.»

«Ja, De utgyder mit blod, og pas Dem — jeg kunde forlange vederlag.»

«Blod?»

«Nei,» sa han — «noget andet. Men ikke nu.»

Saa kom disponenten susende imot dem med et bistert ansigt. «Hr. Tangen!» skrek han og bremset skrækkelig med sin stav — «Hr. Tangen, hvad er dog det her for . . . jeg maa si . . .!» Men i næste øieblik gik han paa næsen over en skavl og forsvandt i røk og damp.

«Hvad var det, De vilde si?» spurte Tangen, da den anden var kommen op og atter kunde puste. «Jeg syntes, De vilde si noget.»

«Gaa fanden i vold!» skrek disponenten og spyttet endnu sne ut av munden.

«Ja vel, saa gaar vi da!» sa maleren og tok den unge kvindes haand. Et øieblik saa hun paa sin mand. «Du slog dig vel ikke, Hans?» «Neigu gjorde jeg ei.» Nu pirket han sne av haaret. Efter hans egen mening havde han under faldet været i livsfare, og det overskygget for øieblikket alt andet. Den unge kvinde fulgte saa maleren opover — mændene sov jo i en stue for sig, saa gemalen fik ikke rigtig fat paa hende før paasken var over.

Kaptein Ramm vilde ta sin kone med ut over bakken, men hun rystet paa hodet og stod hele tiden og saa paa de to, som nylig havde faldt sammen. «Nei, hører du!» sa

hun. «Jeg burde ikke sætte min fot paa ski mer. Jeg er for gammel.» Og det var som hendes bryst løftet sig under en hemlig sorg.

«Gammel — for noget tull. Men ser du, Anna, de fleste av disse skiløperne har været mine elever i gymnastik. Ser du, hvor de tar sig ut . . .»

Hun hørte ikke hans ord, men nu da maleren nærmet sig med fru Hjorth, satte hun pludselig alene ut over bakken.

Reidar og den unge ingeniør var ifærd med at stable op et hopp. Harald var litt misundelig overfor denne ældre bror, som havde høstet saa mange seire i sport, men vent bare . . .! «Nu er det vel høit nok!» sa Reidar og stillet sig op under den svære opstabling av sne. Den viste sig at være i mands høide. «Nei, vi er vel ingen barn heller!» mente den anden og kastet hissig nogen skufler ovenpaa endnu.

«Kjære, det hoppet blir jo næsten som i Holmenkollrendet,» sa det fra Astrid Riis, som gled forbi.

Reidar løftet paa huen og bukket stivt. «Ja, naadige frøken, hvem skulde nu ha trodd slikt — om oss.»

Hun kavet videre med bøiet hode og sam-

menknepen mund. Den hovmodige person! Ja, han kunde bare vente litt.

«Kom hit og se!» lød det rundt om —, «nu skal Reidar staa hoppet.»

Men som han rolig krydset opover mot skogen for at faa tilsprang, kom der en graahaaret skiløper imot ham med huen i haanden og et fremrakt telegram.

«Er det hr. grosserer Bang?»

Reidar tok det og læste: «Deres mølle brændte inat med korn, mel, maskiner. Hvad gjøres?» Reidar saa frem et øieblik. Naa, møllen var jo assureret, men aarets produktion og fortjeneste var tapt. Det var adskillige tusen. I næste øieblik skrev han med sit mest søvnige ansigt et svar bakpaa samme blanket, gav budet en femkrone, bad ham gaa indom kjøkkenet og faa kaffe og saa skynde sig avsted og ekspedere telegrammet. Saa gik han rolig videre opover for at ta hoppet. «Hvad var det?» ropte broren efter ham. «Ingen ting.» Han forsvandt deroppe, men litt efter lød et hallo. — «Nu kommer han!» Den unge ingeniør stod ved hoppet for at vise, hvor det laa. I næste øieblik skjøt noget mørkt frem mellem trærne, og idet han suste forbi, bøiet han sig litt i knærne som en fjær, der samler kraft, saa fløi

han forbi broren og tilveirs. Man saa en stripe rød himmelrand og blaatt fjeld under hans ski, han svævet deroppe i skumringen med armene strakt ut til siden som en fugls vinger, det saa ut som om tyngdekraften var ophævet, og mennesket hørte luften til. Han dalte, men bakken under ham dalte ogsaa, og da han endelig slog ned, fòr han videre i en snesky.

Men den unge ingeniør var allerede oppe i skogen for at gjøre det samme efter. Og da han fløi ut over hoppet og svævet i luften med de utstrakte arme, skrek han overmodig et hurra, ja selv da han slog ned og for videre i sneskyen, hvert øieblik i fare for at stupe, skrek han et nyt hurra. Saa kunde man se . . .

Da brødrene litt senere kom forbi Astrid Riis, utbrød hun helt begeistret: «Nei, hvor De stod makeløst i hoppet, ingeniør Bang. Jeg har aldrig set nogen levere det saa flot.»

«Og min bror da?» spurte den unge mand straalende.

«Ja, det er sant, grossereren prøvde jo ogsaa at staa,» kom det uskyldig. Men Reidar sendte et hvitt øieglimt mot den ondskapsfulde kvinde, og idet han gled videre,

maatte han le. Dette naive forsøk paa at ærte ham var ganske rørende.

En rund maane var gledet op over aasene i øst, ikke vinterens kolde metalskive, men aprils blændende sølvlys. Og i skibakken var der snart et støiende mylder, man fløi nedover under glade rop og stod eller faldt, basket sig paa benene igjen og føk videre, hvit av sne, kom tilbake under hujen og latter, saa aandedragene skjøt sig frem som smaa hvite skyer i kulden. Og ansigterne blusset av varme.

Det var i en egen stemning, at Holth stod oppe i bakken og saa paa. Han havde ikke mot til at sætte ut over, og han følte sig tilovers og gammel. Naar var han saa ung? Ikke da han var tyve — for da gjaldt det at stræve for føden om dagen og læse til student om natten. Saa var han vel ung siden, da han svor til nogen poster paa et valgprogram og ropte hurra for den rigtige statsraad? Eller senere . . . giftermaal, en tung familiekjærre at slite paa — hvor var hans ungdom?

«Hvorfor staar De her saa alene?» lød det fra Astrid Riis, hun nærmet sig litt forpustet av bakken.

«Bry Dem ikke om mig, frøken. De tar Dem bedre ut, naar de fyker avsted alene.»

«Kom nu og staa sammen med mig.»

Astrid havde som den øvrige klasse været begeistret for Holth i kunsthistorietimen, og nu var det jo svært interessant at kunne hjælpe ham paa ski. «Det gaar jo utmerket!» ropte hun, da de strøk avsted, paa skraa i bakken for at moderere farten. «Ja, naar man har ungdommen med!» svarte han, halvt i angst.

Paa tilbakeveien grep han hendes haand, og skjønt uldvaatten var trukket av, var den saa varm. Hun lot ham beholde den, mens de gik videre sammen, og et øieblik følte han sig ør, fortumlet av en ny og ukjendt lykke.

Men pludselig saa han en slitt kvinde og halvvoksne barn derhjemme, en skummel leilighet, gjæld, en haapløs fremtid, og uvilkaarlig slap han den unge pike og gik videre med bøiet hode.

Unge Henrik Tangen stræevet alene opover og gned sin pande med sne. Der var en liten pike, han holdt øie med, men han kunde like saa gjerne fange en fisk med hænderne. Hun var her, og hun var der, hun fløi avsted, haand i haand med doktoren og med sin søster og med en av sine brødre,

og naar han nærmet sig, vips, var hun henne og bød en anden paa tur.

«Nei, jeg skulde ikke ha kommet hit!» tænkte han. «Jeg faar neppe en glad dag mer.» Og han vendte sig og saa alvorlig paa maanen.

Men maleren havde atter en liten tur med fru Hjorth, og da de et øieblik var alene henne ved skogkanten, stanset han og saa hende ind i ansigtet.

«Tilgi mig, at jeg er ganske drukken ikvæld. Er det Dem, eller maanen, eller landskapet, eller bare det, at jeg lever, men jeg kan ikke styre mig mer. Vet De, hvad lykke er? Jeg vet ogsaa, hvad motgang er, men ikvæld . . . ikvæld . . .»

Og pludselig lot han sig falde baklængs i sneen, bredte armene ut og blev liggende. «Nei, staa stille slik, saa jeg faar se Deres hode, omhvælvet av selve himlen. Engang dør vi — og saa leker andre en kvæld som vi. Men vi lever endnu, og vi er unge endnu. Skaal!

Og jeg tar dig til vidne, o evige Gud,
at det liv du gav mig er deilig . . .

«Hyss, Tangen!» sa den unge kvinde og saa sig om. «Reis Dem, nogen kan se oss . . .»

«Nei, nu vil jeg kysse Dem. Bli ikke ræd, bare Deres sko, bare kanten av Deres kjole!» Og inden hun kunde forhindre det, havde han faat fat i hendes fot, han kysset den tykke støvle, kysset det isbræmmede skjørt, skjælvende av lyst som om det var hendes ansigt.

«Nei, nei, Tangen. Lad mig gaa. Slip, hører De . . .» Og hun rev sig løs og gik videre, men langsomt, og snart stanset hun for at vente ham.

Der lød tunge slag fra en gongong, man kaldtes hjem til kveldsmat.

Men Henrik Tangen havde endelig faat fat paa Inga, og de kom op til husene, efter at de andre var gaat ind.

Han havde under hele opturen snakket med slik begeistring om sine idéer til nye bygværker her hjemme, men hun hørte paa ham med et ironisk smil, han maatte jo ikke bli for indbilsk.

Oppe ved husene stod han paa knæ i sneen og løste hendes skibaand, og mens hun med en let skjælven følte hans fingre rundt sine føtter, saa hun maanen like i ansigtet med lysende øine. Med den bare haand børstet han ogsaa sneen omhyggelig av hendes sko

og strømper. «Tak,» sa hun — «saa, saa — hører De.»

Det blev et støiende aftensbord, ansigter og hænder blusset av kulde og varme, men det hele derute havde blot været litt bevægelse, der hisset til mer.

## III.

Fjeldlivet hensætter menneskene i en uskyldighetstilstand, da de blir som barn igjen.

Under dansen sitter ingen kvinde over, fordi hun er styg, ingen herre undskylder sig med, at han ikke kan, ingen skumler i krokene over andres dragt, for ingen har jo pyntet sig, og alle er ens.

Væggene i den store hall var saa mørke, at hverken baalet eller lamperne under loftet formaadde at lyse synderlig op, derfor svirret parrene avsted i en rødlig skumring. Der steg larm av kraftige føtter, for balskoene var beksømstøvler med tommetykke saaler. Der blev varmt, og herrerne kastet trøien og svang sig videre i skjorteærmer, man var jo tilfjelds. Generalen havde ikke lov til at danse, men kunde han huske en liten hjertefeil i en slik stund — allons, vi skal alle dø!

I en pause gik han hen til Holth, som stod og tørket panden efter anstrængelsen.

«Naa, mossjø!» og han slog ham paa skulderen. «Hvad sætter De nu mest pris paa — dansen eller socialismen?»

«Jeg danser saa daarlig, general. Det maa være socialismens skyld.»

«Saa kan De jo hevne Dem paa alle Deres ismer og lære en ordentlig vals.»

«Det er for sent nu!»

«Tull! Jeg, en syttiaaring, gik paa en ny danseskole ifjor for at lære enkevalsen, og det har forynget mig med tyve aar. Nei den komponist, De, som slynger en melodi ut i verden, saa bedaarende, at baade blinde og halte maa op og valse — han forbedrer menneskene meget mer end baade konger og fagforeninger. Hvad? Skriv en avhandling om det, unge mand.»

«Ung ja — ung!» Holth smilte tungsindig.

«Ja kan De være andet end tyve aar, hvor der er slike kvinder tilstede.» Generalen strøk sit smukke skjæg og saa paa de dansende med hete øine. «I gamle dage maatte en ung pike sitte og klemme brystkassen sammen over noget broderi, men se nu der! De er ikke hofteskjæve og spidsmavete og færdige til at besvime ved litt be-

vægelse, de der, skulde jeg tro. Naar den næste generation kommer, født av slike mødre, da vil vi bli et folk, som erobrer verden. Men hør — det der er en ny . . . .!» Og den gamle kavaler var allerede henne og bukket for en dame.

«De danser jo ikke — maa jeg ha den ære?» Det var Astrid Riis paany.

Og Holth vugget avsted med hende under den sagte bølgende musik, litt usikker i takten, men hun hjalp ham ogsaa nu. Hendes liv var saa fast at slaa armen om, hendes bevægelser saa sikre, han følte mot ansigtet en let berøring av hendes haar og mot halsen smaa pust av hendes aande, — nei, hvor det kunde være lyst og godt at leve!

Saa var det jo maleren Tangen, som aldrig var mer i sit ess end naar han svinget en ung kvinde. Hans smidige legeme syntes forvandlet til musik, hans ansigt med det brune skjæg og den blonde haarlugg syntes at drømme med lukkede øine. Og dog var der noget tragisk over disse træk, som ikke kunde skjule sine førti aar, med merker av slit og sorger, men med ynglingens blinde glæde.

Nu førte han den unge fru Ramm, og han

sa mot hendes øre: «De vilde jo ikke staa paa ski sammen med mig.»

Over hendes ansigt, som halvt vendte op imot ham, gik der en skygge, og munden blev litt stram.

«Nei,» sa hun og samlet sin kjole. «Det var kanske min skyld.»

Han hvisket om litt: «For to aar siden — heroppe — husker De?»

Hun lukket øinene, og efter nogen bløte rytmer var det som hun aandet det ut over hans ansigt: «Nei — jeg husker ingen ting.»

Da hun nogen minutter senere saa ham danse avsted med fru Hjorth — paa samme vis — reiste hun sig, sa godnat og gik.

Da aapnes døren, og slægtens ældste staar der med sin stav i haanden og smiler. «Bestemor, bestemor!» lød det rundt om — «vi trodde, du sov.»

«Jasaa, Dere tror man faar sove, slikt hus som her er. Men vent, jeg kunde faa lyst paa en dans jeg med.»

Der blev jubel, men da generalen kom og bukket for hende, avslog hun. «Det maatte da være Reidar,» sa hun. «For han kan.»

Den unge grosserer maatte imidlertid ta trøie paa, inden han fik nærme sig, for hun

pleiet ikke — sa hun — at danse med kavalerer i negligé.»

Der blev naturligvis nogen faa sving rundt gulvet, saa maatte hun hjælpes til sæte. Men saa erklærte hun at ville bli sittende og se paa til det hele var slut.

Det beste var da ogsaa igjen, for nu begyndte husets barn at tumle sig i folkedanse.

Den unge ingeniør kløv med trækspillet op i en stige, der stod opad væggen, og Reidar førte Inga ut paa det store gulv, mens alle andre blev sittende rundt væggene og se paa.

Der spilte en ny kultur ind over sindene, de smægtende wienertoner avløstes av dragspellaat med bud fra stille dale og fjerne tider.

Den sterke, smidige Reidar var med ett forvandlet fra kavaler til bondegut, og det var med hiv og heis av skuldre og arme, og slæng med benene, at han i smaa spring førte sin søster ved haanden rundt gulvet. Hans mølle var brændt, store tap havde rammet ham, men ingen visste det, kort sagt, nu var det springdans. Han slængte den unge pikes haand over sit hode, førte den saa i hvirvler over hendes, huket sig, stampet i gulvet og ropte

hei! Saa blev der en slags forhandling paa tomandshaand, idet de smaatrampet side om side og haand i haand, men tilslut blev det ham for meget, han grep hende med begge hænder om livet, og de fòr avsted i en hvirvel, hvori deres legemer avvekslende steg og sank. Hendes haar løstes op og jog efter dem i en flette, skjørterne fyldte gulvet med blæst, hei! Bondegutten slap sin jente, spyttet i hænderne, trampet i gulvet og vilde ikke vite av nogen indblanding, hei, nu trev han hende paany, hvirvlet ivei, løftet hende av gulvet i en høi bue, om og om igjen, slap hende, slog hænderne sammen, hei, avsted paany i en hvirvel.

«Nok, nok!» ropte generalinden. «Inga blir for anpusten. Slut nu!»

«Kom og ta trækspillet, Reidar!» lød det oppe fra stigen. «Saa faar vi en Halling.» Det var ingeniøren, som ogsaa kunde ha lyst til at vise sig paa gulvet.

Men generalen mente, at Halling paa trækspil er den rene blasfemi, og han hentet sin violin og satte sig selv op i stigen. Ung Harald kastet sin islandske trøie, gik ut paa gulvet og var bondegut fra top til taa. «Hei, godtfolk!» Og han akslet sig og spyttet i hænderne. «Er her nogen, som tør?»

Men Reidar sa, han vilde ta sig en snadde nu, han havde danset saa meget.

«Grossereren maa jo være ordentlig utmattet,» kom det i al stilhet fra Astrid Riis. Reidar laante hende et hvitt øieglimt og tok rolig sin snadde frem. Ak, hvor det pikebarn stadig var efter ham med smaa spydigheter, hun var saamæn ikke det smægtende, giftesyke væsen, han havde tænkt, nu fik han formelig lyst til at gaa og hen danse med hende.

«Hvor er min kone?» lød det fra disponenten, han gik rundt og kjek nærsynt efter hende i alle kroker. Men hun var ikke inde her, og ikke maleren heller.

«Ja, hvis ingen tør, saa er det en anden sak!» og ingeniøren spyttet haanlig bort over gulvet. Nei, som den sprade fra Karl Johan nu var bondegut. «Tvi, er her ingen, som tør!»

Da var det, at arkitekt Tangen rolig tok sin trøie av og gik frem. Han var slank og spænstig, men prøvde nu at gjøre sig klodset og bred.

Og violinen stemte i den kaate, utfordrende Halling, og uvilkaarlig gik der en skjælven gjennem alle. Selv i disse bymennesker var det som de hissende felestrøk vakte forestil-

linger om sterke mænd, drik, knivstik og blod.

De to paa gulvet stod et øieblik og smilte til hinanden, men felen forvandlet snart deres ansigter, saa de blev mørke av spænding. Deres skuldre og ben satte sig i bevægelse, de gik frem, idet hænderne knyttedes, de gik baklængs som for at samle sig, men deres øine skjøt lyn, og mundene blev haarde. Felen egget og hisset, hei! Og de to skjelte til hinanden, men deres legemer blev et øieblik fulde av likegyldighet — pyt! Var det noget at bry sig om! Felen skratlo og spottet, og deres ben kom i hurtigere takt, albuerne skjalv ut fra kroppen, nu spyttet Harald i gulvet og lot den ta det op, som har lyst, og den anden kom for at høre, hvad han mente med det. Jo, det var bare, at hvem som helst kan komme an, her er voksne folk! Og benene danset, saa gulvet næsten blev for litet, ansigterne stod paa uveir! Tilskuerne sat og lo, for Henrik Tangen var i den grad den fjerne tids bonde, at han følte efter sin slirekniv paa baken og vendte skraaen i munden. Deres bevægelser blev vildere og vildere, og felen fyldte rummet med raseri.

Pludselig sprat Harald op paa en bænk og danset videre der, og uvilkaarlig flygtet man unda. Det var som ventet man i det næste øieblik at se blink av en kniv. Og se der, den unge arkitekt gjør et kast helt under loftet, lar sig falde ned og ligger et øieblik utstrakt, men sprætter saa op som en fjær, og sitter paa huk og danser. Saa et slæng hen paa gulvet igjen, og Harald ned av bænken og imot ham med lader som vil han rydde stuen.

«Nok, nok!» ropte generalinden. «Harald! Hører du. Slut nu!»

Felen holdt inde, de to unge mænd kom snart til sig selv igjen, og der stod paa gulvet to byherrer, som smilte og bukket til hinanden.

«Hvor er min kone?» sa det paany fra disponenten. Og det lød i dette øieblik saa komisk, at man brast i latter.

«Hun er visst gaat op og lagt sig,» kom det beroligende fra generalinden.

Da den sisste vals klang gjennem rummet, gik Reidar hen og bukket for Astrid Riis, det var første gang, han viste hende litt opmerksomhet. Men hun sa nei takk, hun var træt, sa hun, og desuten kunde hun vist ikke samme slags vals som grossereren.

Reidar blev rød i hodet og bukket for forstmesterens kone, som sat ved siden. «Undskyld, jeg tok feil,» sa han. «Det var dig, Ragna, jeg mente.»

Men da han kom tilbake med sin svigerinde, hørte han Astrid si høit og tydelig til Inga: «Nei, vet du hvad, jeg kunde da aldrig forelske mig i en sportsmand, for slike folk har meget mere av lægger end forstand.»

Reidar lot som han intet hørte, men maatte tørke sig over panden.

Maleren Tangen stod utenfor huset og saa paa et enkelt lys langt borte i fjeldet. Der var vel ogsaa en stue, hvor man danset nu. Men herinde blev det med ett saa stilt, pianoet flyttedes, og derpaa lød fru Hjorths klare sangstemme. Det var en Frühlingslied av Schumann, og stemmen var het og slyngedes ut som i triumf.

Henimot midnat klang atter gongongen som rosignal.

Men da Reidar trodde, at alle sov, stod han op og klædte sig forsigtig paa. Han vilde over heien i nat og ned til stationen og faa sendt et nyt telegram.

Saa var det endelig stilt i de smaa ensomme huse, og maanen stod alene derute og lyste over hvitblaa sne og mørke skoge. Man

sov den dype, lykkelige søvn, da lemmerne er fulde av varmt blod og aandedragene lange og lette.

Astrid Riis laa imidlertid vaaken. Hendes aftenbøn var efterhaanden blit en samtale med hendes døde mor, og nu spurte hun hende tilraads om Reidar.

Hans første blik havde været som av sten. «Hvad skal jeg gjøre med ham? Hvad vilde du ha gjort?» Og den unge pike hvisket næsten høit, der hun laa, med hænderne under nakken og stirret mot vinduet.

Langt ut paa natten glider en enslig skiløper henover den maanehvite hei. Vinden isner mot hans ansigt, og hans skygge jager ved siden.

Det var under springdansen, han fik idéen til denne kornmanøvre, som skulde erstatte ham tapet ved møllens brand. Bare nu telegrammet til Chikago kom tidsnok.

Imorges var hans lemmer hungrige efter bevægelse, nu har de faat den beherskede styrke, som kan holde ut en tørn endnu. Saa var det den indbilske piken, som kun havde opvartet ham med spydigheter. — Ja, vent nu.

Han tænder sin snadde og jager videre, saa gnisterne fyker efter ham. Men hen over

den øde vidde lyder vindens tungsindige sus.

Der blev en forundring næste dag, da Reidar ikke var at finde. Men da hans hund ogsaa var borte, mente generalen, at han var staat tidlig op for at undersøke harebestanden i omegnen. Det kunde ligne ham, og foreløbig fik man slaa sig til ro og vente.

Der blev utflugt op til den nærmeste varde, og i den klare solskinsdag arbeidet den spredte flok sig opover skog og hauger. Holth var blant de sisste, og da han endelig kom frem, forpustet og varm, havde de andre tændt et baal og bredt granbar ut over sneen til at sitte paa.

Skierne blev spændt av, og da plassen paa granbaret var begrænset, maatte man jo sitte tæt sammen. Alle vilde gjerne ha solen i ansigtet, derfor var det jo bare selvsagt at enhver hældet sig tilbake mot sin næste. Det blev en gruppe, hvor der i hvert fang laa et hode, mens ansigterne lyste rødt mot sneen og øinene halvt sank i under solens varme.

Maleren talte om at oprette et fond til utryddelse av ingeniører. «De vansirer alt de rører ved,» sa han, «en vakker dag blir hele Norge

bare jernrør og benzinlugt. Snart faar vi ogsaa flytende hoteller i luften, som hælder skarnbøtter i hodet paa oss, naar vi tror at befinde os i naturen. Det kalder man fremskridt. Nei, ingeniørerne maa der bli skudpenge paa.»

Man lo og strakte benene ut. Baalet varmet og lyste gult mot den hvite sne, og et par av kvinderne lot som de blundet.

«Enhver har sin mission!» kom det fra kaptein Ramm, han tændte sin snadde.

«Ja, dit kald er der da mening i,» sa Paul Tangen, han laa med sit hode i fru Ramms fang.

«Hvad er saa det?» lød det rundt om.

«De smukke legemer,» vedblev maleren. «Han mottar hver høst et kuld vanskapninger og avleverer dem om vaaren som græske statuer. Det er en pædagogik med mening i.»

Doktor Holth havde lagt sit hode mot Astrid Riis' knæ, og han følte en liten puls banke et sted under sin nakke. Han saa ut over det endeløse landskap under det solblaa hvælv, og her laa han og aandet saa let. Men siden? Der kom over ham en trang til at strække hænderne ut og be om, at disse minutter maatte vare og aldrig ta ende.

«Hallo!» lød der et stykke borte, og en ski-

løper kom til syne. Det var Reidar, som med litt trætte bevægelser nærmet sig.

Saa blev der jo opstandelse og forhør, og jaha, han gav dem ret i, at han bare havde været omkring i terrænet og kikket efter hare.

Og under latter og spøk fik man skierne paa igjen, for at spredes ned gjennem skog og bakker. Men tilbake paa fjeldtoppen laa de sisste rester av baalet med grankvister og gule appelsinskaller i den hvite sne, mens stemmerne døde ned gjennem lierne.

## IV.

Man var kommet ut i mai og Astrid Riis sat over bøkerne hos den kjøpmand i Storgaten, hvor hun havde formiddagspost. Klokken maatte snart være halv to, utenfor skinnet solen, og samtidig som den unge pike prøvde at summere en hel side med tall, var hendes tanker optat av, hvor hun skulde faa billig fisk til middag

Endelig kunde hun slaa de fedtede protokoller sammen, ta hatten paa og skynde sig avsted.

Nogen minutter senere havde hun to smaatorsker i et papir, og da det jo ikke var noget at vise sig paa Karl Johan med, pilte hun bakgaterne op gjennem byen. Middagen skulde være paa bordet præcis kl. tre, saa hun havde ikke et minut at tape. Nu gik vel hendes veninder og tok sig ut i nye vaardragter under det grønne løv. Selv maatte hun endnu slite paa sin blaa cheviots

vinterkjole, og naar det blev varmere, saa gjaldt det at vaske den lyse av bomuldstøi fra ifjor og stryke den pent. Men idag havde hun tat paa en matroshat av straa for ikke at se altfor vinterlig ut.

Hun bøiet fra sidegaten indom slottet, hvor der lød militærmusik, og hun stanset for at faa et glimt ned til mængden, som sortnet og mylret henover bakken. Solen lyste i musikinstrumenter og uniformer, og en enkelt vaardragt skar dristig ut mot det mørke. Der gik vel ogsaa hendes venner og veninder og spradet. Nuvel, hun fik skynde sig videre.

Den tyveaarige pike havde meget at staa i. Inden hun kl. 8 om morgenen møtte paa kontoret skulde hun ha laget frokost til faren, gjort tre værelser i stand, samt været paa torvet for at gjøre indkjøp. Som hun nu pilte hjemover, tænkte hun efter, om hun havde raad til et par appelsiner til dessert idag, og tilslut bestemte hun sig for denne ødselhet. Efter at ha været indom en butik og faat de tre gule frugter i en pose, næsten sprang hun videre, for faren var ikke at spøke med, om maaltiderne var paa bordet et minut for sent.

Som hun stod med kjøkkenforklæde og op-

brettede ærmer foran den rykende komfyr, ringte det ute i entréen, og da hun var henne og aapnet, stak postbudet hende et par breve i haanden. Hun lyttet urolig ind mot stuen, men faren sat nok i sit værelse og havde intet hørt. Brevene var til ham, hun saa, det var de evige regninger, som hendes bror var skyld i, og hun krammet dem pludselig sammen og kastet dem i ilden.

Kaptein Riis havde en skjæbne som saa mangen norsk officer. Man begynder sin karrière fuld av energi og drømme om at naa langt, men man har ingen formue, man maa litt efter litt slaa av paa officeren og ta civile bierhverv, aarene gaar, man maa søke mere bierhverv endnu, familien skal forsørges, man banker paa døre og bukker og ydmyger sig, det hele er jo bare foreløbig, man avancerer vel engang. Man er førtiaarig kaptein og begynder at regne ut, naar det blir ens tur, og for hvert aar økes spændingen. Man nærmer sig de femogfør, og nu maa det ske. Man tar sig sammen paa moen og skjælver for dem, som har ens skjæbne i sin haand, man er snart nær de femti, og der er haap endnu. Kaptein Riis bodde i en vestlandsby, da han midt under spændingen fik telegram fra komman-

derende general om, at han samme dag var utnævnt til oberstløitnant. Han havde motstandere, og hans kone havde bragt ham sorg, men nu fik han i en fart sine venner sammen til en festlighet i sit hjem. Midt under talerne og skaalerne kommer saa et nyt telegram og melder, at avancementet var en feiltagelse. Den gamle officer var ved at faa slag. Mellem de to telegrammer maatte en uven ha været paa spil, og han regnet snart ut, at det var general Bang. Mens han i de følgende aar endnu gik og ventet paa en opreisning, sov han som en febersyk. Men han ventet forgjæves, en vakker dag maatte han si sig, at opreisningen aldrig vilde komme, og fra nu av blev det ham litt vanskelig at gaa like saa rank som før.

Men han tok sig sammen endnu engang. Han havde en søn og en datter, og da han faldt for aldersgrænsen flyttet han for deres skyld ind til hovedstaden. Sønnen skulde bli en opreisning. Men sønnen skeiet ut, fra krigsskolen blev han jaget, fra en bank, hvor han senere havde ansættelse, blev han ogsaa sat paa dør, nu var han sunket videre, saa faren ikke vilde se ham mer. Det var litt tungt, men den gamle officer prøvde fremdeles at holde sig rank. Han havde jo dat-

teren, og det var ham en æressak at betale sønnens gjæld. Pensionen var knapt til at leve av, men datteren fik gjøre sit, han solgte, hvad der kunde undværes, man leiet sig ind i en bakgaard, han indskrænket sig til en pipe tobak om dagen, han prøvde selv at lappe sine sko. Først naar det blev mørkt, tok han sin lange spasertur, med den falmete floshat omhyggelig strøket og den gamle bonjour stramt knappet igjen. Men hans blik var blit saa underlig glasaktig, han hilste paa ingen og vilde ikke se, om nogen hilste paa ham.

Astrid var ogsaa idag saa heldig at ha maten paa bordet, da klokken slog tre, og i det samme lød der en kremten i det næste rum. Døren gaar op, og han staar der, bred og stram endnu. Det røde, skjægløse ansigt er haardt, det graa haar er strøket fremover i krøller, den falmete uniformsfrak er aapen, og bukserne ser ut til at ha passet til diplomatfrak — i sin tid.

«Puh!» sa han og stak fingeren op i halskraven.

«Er det astmaen igjen, far?»

Uten at svare satte han sig i den knirkende sofa og foldet servietten ut. Der blev en lummer pause.

«Har du læst det?» spurte han endelig.

«Læst — hvad?»

«Avisen vet jeg! Han er blit medlem av en kongelig kommisssion nu igjen. Han! He, he!»

Nu forstod hun. Hver gang han fik vite noget om general Bang, var det som alle gamle saar i ham reves op, og han kunde ikke puste rigtig den dag.

Efter en stund sa han: «Jeg syntes, det ringte. Var det regninger igjen?»

«Nei,» og hun bøiet hodet over sin tallerken. «Det var til mig.»

Han blev beroliget og gumlet en stund paa fisken, endelig løftet han de røde øine mot hende paany. «Hvem faar saa du breve fra? Er det den gaardbrukerprinsessen, som du var hos i paasken?»

Den unge pike lo den lyseste latter, aa hun var efterhaanden blit saa vant til at forstille sig. «Tror du det er bare piker, som skriver til mig,» sa hun.

Den lille stuen var baade dagligværelse og til at spise i. Og det graa lys ute fra gaardsrummet, som faldt ind over de fattige rester av møbler, vilde jo ha været trist, om der ikke i vinduet havde staat et par geranier, som netop blomstret.

Den gamle la pludselig gaffel og kniv paa talerkenen og hældet sig tilbake for at stirre paa hende.

«Hvad er det, far?» Slik kunde han jo se paa hende ret som det var — ante han noget?

«Jeg laa i nat og tænkte paa, hvor skjæbnen kan gaa i arv. Selv ens barnebarn vil nok se med egne øine paa en bedstefar, som der aldrig blev noget av. Efterslægten bøier sig for faktum og spør ikke om midlerne, man kom tilveirs paa.» Og han bøiet hodet som for at stirre ind i det.

«Du skulde heller gaa dig en tur, far, nu midt paa dagen. Her kommer jo aldrig en solstraale ind til dig.»

«Ja, hvem tror du nu egentlig, som har stængt solen ute fra mig?»

«Aa, det kan ikke nytte at gaa her bestandig og gruble over det, far.»

Han haanlo. «Nei visst nei — du grubler nok over vigtigere ting.»

Hun vendte hodet mot vinduet som for at søke noget lysere at tale om, men nu fortsatte den gamle.

«Jeg har forresten bestemt, at bomben skal springe nu.»

«Bomben?»

«Ja, saa længe han stod i tjenesten, var

jeg dum nok til at skaane ham. Men nu — nu holder jeg det ikke længer ut.»

Hun følte en liten frysning over ryggen. Her, sammen med faren, syntes ogsaa hun, det maatte bli en stor dag, om han endelig fik hevn. Og dog — hendes beste veninde var jo Inga Bang, generalens havde været makeløse mot hende, da hun var deres gjæst, og desuten . . . nei, der var ikke mer.

«Hvad vil du gjøre?»

«Det vil vise sig i den nærmeste fremtid.» Og han tok fat paa at spise igjen.

«Far,» sa hun pludselig og prøvde at lyse litt op herinde. «Idag skal vi være flot! Kan du gjætte?» Og hun skyndte sig ut i kjøkkenet efter to appelsiner. Den tredje maatte jo gjemmes til hendes bror, om han kom listende for i al stilhet at faa en matbit.

Denne overraskelse gjorde virkelig den gamles ansigt lysere, og han skrællet den gule frugt med stor omhu. «Ja, vi faar nok være fornøiet vi, barn, naar vi kan smake dessert en gang om uken.»

«Aa pyt, du skal se, det blir bedre engang.»

Kapteinen lo pludselig, saa de gule tandstubber kom til syne. «Javisst — bedre ja. Du skal se, det ender med krystal og cham-

pagne.» Men nu blev pusten for vanskelig igjen, hans ansigt fordreiedes, og han tok sig fortvilet op til halsen. Tanken paa — den anden — havde øieblikkelig slukket dette glimt av humør.

Mens Astrid vasket op i kjøkkenet, stoppet han sig med omhu dagens eneste pipe og la sig paa luresofaen inde hos sig selv.

Tobaksskyerne hvirvlet om hans hode, men han vendte sig hid og did uten hvile. Et navn, en erindring, en pinlig tanke kan forgifte hodeputen, saa det intet hjælper at lukke øinene. Og op gjennem aarene havde kaptein Riis mer end en gang faat føle det.

Siden han stængte sig inde, var hele hans verden blot en kreds av erindringer om ham selv. Det var som at vandre i en vissen skog, hvor døde og levende tumlet omkring, og alle stod i forbindelse med kaptein Riis. Han kjæmpet og tapte, man forraadte ham og tilføiet ham saar, om igjen, og om igjen, hver dag, saasandt han bare lukket øinene. Det hele blev undertiden saa levende, at han snakket høit og truet med haanden.

Men i al stilhet havde han et litet haap endnu.

Han arbeidet paa et forslag til ny hærordning, og naar det blev færdig — ja da!

Der dæmret for ham noget om en opreisning i stor stil, og han husket, hvordan slikt foregik dengang han tjenstgjorde en stund ved et fransk regiment. Generalen kalder den lykkelige for fronten, en tale, en orden paa brystet, trommehvirvler, presenter gevær! Ja, hvem kunde vite. Det hændte, at han i gode øieblikke følte begivenheten saa nær, at han tok frem sin minst falmete uniform og børstet den litt.

Det var en trøst at la tankerne sysle med dette ogsaa nu, og endelig tilsløredes hans øine. Det sang paa kjøkkenet. Akja, ungdommen tar alting let.

Astrid visste det neppe selv, men naar tankerne tumlet med rigtig mange ting samtidig, da sang hun litt endog paa gaten.

Hun bøiet sig over komfyren og tænkte paa farens trusel mot generalen. Skulde det virkelig bli! Hun vendte sig mot vinduet og husket der var tennisparti ikvæld, og hun kunde ikke andet end glæde sig. Det lystige kompani fra paasketuren havde nemlig slaat sig sammen til en liten sportsklub, og nu var det tennis. Men hver gang Reidar Bang og hun støtte sammen, fortsatte de sin krig. Hvad skulde hun bruke som vaapen ikvæld?

Der lød trin i trappen, en sagte banken, og hendes brors lyse hode kom tilsyne i døren. «Kan jeg?» hvisket han. «Ja, ja, men vær forsigtig.» Og hun dækket op for ham og glemte ikke den sisste appelsin.

Den unge mand satte sig flot paa kjøkkenbænken og dinglet med benene, mens han aad. Han var et par og tyve, ubarberet, med røde øine og elendige klær. Hun saa paa ham med næsten moderlige øine, men hvad skulde hun si? Han var broren, og hendes far fik svie for hans utskeielser. Det hele var sørgelig, men det kunde ikke nytte at graate mer.

«Hvor har du været?» spurte hun lavt. «Det er jo snart en uke . . .»

«Jeg arbeider!» avbrøt han og tygget glubsk. «Ja, jeg har saamæn hænderne fulde . . .»

Hun gjorde en grimace. «Joho.»

«Jeg studerer de eneste idealister, som endnu fins, nemlig forbryderne. De burde nu forresten ikke hete saa, for de virkelige forbrydere, det er slike som — han derinde.»

Astrid var vant til disse talemaater, og hun gjorde et kast med hodet.

«Da skulde du ogsaa la idealisterne betale dine regninger,» sa hun.

«Aha,» — han skrællet appelsinen — «du synes altsaa ikke, at de, som sætter os ind i verden uten først at spørre om lov, de har ingen forpligtelser . . .»

«Drik nu en kop kaffe, men skynd dig. Han vaagner snart.»

Han fik den rykende kop i haanden, og da den var tømt fortsatte han: «Du kan tro, jeg gaar og funderer over, hvordan mor kom av dage.»

«Du skræmmer mig næsten. Nu maa du gaa.»

«Ja, farvel da!» han lot sig gli ned av bænken. «Nu gaar jeg hjem til kone og barn.»

«Hvad?» hun stirret paa ham.

«Aaja, derom en anden gang. Takk for mig.»

«Ivar!» sa hun og stak ham en tokrone i haanden. «Du maa undskylde, at jeg ikke har mer.»

«Kjære, snille, vene dig, du er da ogsaa makeløs!» Han saa paa hende og fik et smil i det utmagrede ansigt. Astrid gik pludselig hen, slog armene om ham og kysset ham paa panden. Saa skjøv hun ham lempelig ut og lukket efter ham, men maatte saa tørke sine øine.

«Jeg syntes, der var nogen paa kjøkkenet,» sa kapteinen, mens de drak kaffen. «Ja, det var kulmanden,» sa hun og saa ham rolig i øinene.

Men ut over eftermiddagen, da hun vasket og strøk, da maatte hun nynne paany. For hun skulde jo ut ikvæld, og der drog op for hende billeder av blaa vaarhimmel, løv, synkende sol, og glade, sunde mennesker i lek.

Ved kvældsbordet sat hun netop og funderte over et paaskud til at slippe avsted, da faren hældet sig bakover og saa paa hende med et hemmelig smil.

«Ikvæld har jeg noget at læse for dig, piken min.»

«Tænk, vil du virkelig det.»

«Ja, ser du, i eftermiddag er jeg kommen godt paa vei i avsnittet om arméinddelingen. Men du kan tro, der skal bli mudder i leiren, for jeg har bevist med klare grunde, at alle generalerne i grunden kan avskaffes.»

«Kunde du ikke læse det for mig imorgen, far? Jeg skulde til tandlægen ikvæld.»

Hans blide ansigt blev øieblikkelig mørkt, og hans hænder begyndte at skjælve. «Jo, bevars, bevars, naar mamsellen har vigtigere

ting fore, saa skal ikke jeg, . . .» Og efter bordet gik han ind til sig selv og slog døren igjen.

Men litt senere gled hun ind til ham og sa, hun kunde ialfald høre paa en halv times tid. Han drev hissig paa gulvet, men nu blev han roligere, fandt sin lorgnet og tok en bunke manuskript i hænderne. Astrid havde sit strikketøi og satte sig ved vinduet.

Den tørre stemme arbeidet med tal, beregninger, faguttryk og argumenter, som for hende var det rene græsk. Hun havde saa ofte maattet høre paa dette, og der var noget rørende i, at han ingen anden havde at spørre tilraads. Men hendes tanker stjal sig dog hen til tennispartiet. Hvad var klokken nu? Hun var træt efter dagens arbeide og længtes efter luft, bevægelse og ungdom.

Det var kommet derhen, litt efter litt, at hun maatte kjøpe hver fornøielse med nødløgne. I førstningen føltes det saart, men efter hver solskinstund kom hun jo saa meget friskere hjem.

Hvad var klokken nu? Han, som sat der og læste, havde ingen anelse om, at en ung pike kunde eie en tanke utenfor hans kreds.

Hun skulde stelle hans hus, dele hans fattigdom, tjene penge til at betale gjæld, hate hans fiender, hjælpe ham i at avskaffe generalerne. Hun husket sin brors ord, det var stygt av ham, og dog . . . hun sat jo selv her og fyldtes av bitterhet. Nu var de andre paa tennisplassen, solen sank bak den store have, kvælden gik. Imorgen var det at begynde paa det samme stræv, aa — hun kunde fristes til at reise sig og ta flugten, ut, langt bort for at faa luft.

«Hvad siger du til det?» lød det pludselig, han smilte og tok lorgnetten av for bedre at se hende.

«Bare du ikke er for skarp,» sa hun, men ante ikke, hvad det gjaldt.

«For skarp — som om man kan bli for grov mot det pak. Nei, nu skal du høre . . .»

Hun sukket og stirret frem. Der stod en egen kulde av denne læsning. Men han var jo hendes far. Og hun var lænket til ham. Og naturligvis holdt hun ogsaa av ham . . .

Da hun endelig slap fri, var klokken halv ti, og hun skyndte sig avsted for ialfald at faa et glimt av sine venner, før de gik hjem.

En lys, rødskyet himmel hvælvet sig over huse og trækroner. Et par hvite duer fløi saa tæt forbi, at de næsten

rørte hendes ansigt, og det satte hende i humør, saa hun atter maatte nynne. Aa, denne fornemmelse av nogen øieblikkes frihet. Vel var der meget tungt — broren, gjælden, samvittighetsskrupler over, at hun førte faren bak lyset. Men herute lekte der ogsaa i hendes tanker erindringer om høifjeld og skifærd, dans, blaa himmel, unge mænd. Vel var hendes hænder røde efter arbeidet, hendes dragt stod tilbake for de andres, kanske visste folk baade om hendes far og bror. Og dog skyndte hun sig nu avsted til dem som fluen mot lyset.

Tennispladsen var indhegnet av staaltraadnet og omgit av løvtrær. Reidar Bang var kommet efter de andre, og der var intet parti for ham, derfor sat han nu paa en bænk og saa paa spillet med en cigar i munden. Han ærgret sig over, at frøken Riis holdt sig borte ikvæld, han havde forberedt nogen utsøkte spydigheter til hende og følte sig oplagt til en turnering. Aa, disse stridige smaa pikebarn, som gaar der og indbilder sig, at de er noget!

Men der kommer hun jo. Og i det hun træder indenfor pladsen og faar øie paa ham, stanser hun pludselig, ser paa sine hænder, rødmer og tar op til sit haar. Ende-

delig slaar hun et kast med hodet og nikker saavidt til hans hilsen. «Nu kan jeg ogsaa faa parti!» sa han og nærmet sig. «Aa, jeg er nok intet parti for Dem,» svarte hun freidig. Saa aapnet hun kassen, hvor deres lærredssko gjemtes, og mens hun skiftet, vilde han gjerne se til en anden kant, men opdaget dog et hull paa hendes strømpehæl. Han vendte sig for alvor bort og bøiet hodet. Dette hull paa strømpen, disse røde hænder, det gjorde ham med ett saa underlig tilmode.

«Ja, jeg er færdig,» sa hun bak ham og kom paa de hvite lærredssko og med rækerten i haanden. Men han fik nu lyst til at snakke med hende paa en anden vis end før, og han pekte paa en liten medaljon, som hun bar om halsen. «Den lille tingesten der er virkelig smuk, frøken Riis. Kanske det er en arv efter . . . efter Deres mor?»

Hun bøiet hodet og tok uvilkaarlig op til smykket som for at værge det mot hans blik. Ja, det var efter hendes mor, og kanske havde der ogsaa været noget i veien med hende, men hvorfor kom han der med det hovmodige blik og vilde fingre paa det! Før hun rigtig visste hvad hun gjorde, havde hun revet medaljonen løs og puttet den i

lommen. «Skal vi saa spille, eller skal vi ikke?» spurte hun med lynende øine.

«Men kjære Dem, frøken Riis, jeg mente jo slet ikke . . .» Han tok forlegen hatten av.

«Skal vi, eller skal vi ikke spille?» gjentok hun med skrikende stemme og saa ut til at ville gaa.

«Jo, bevares, bevares . . . . nu skal jeg straks.»

Og bolden begyndte at suse imellem dem. Hun kastet sin hat, og hendes gyldne haar lyste mot grønt løv og blaa himmel. Der lød rop og latter fra de andre spillende, og snart lo ogsaa hun, høiere end alle.

«Saa ta imot da vel!» Hun fløi frem og tilbake, fik haarbølger ned i det blussende ansigt og skjøv dem ustanselig bort, hun var henrykt over, at han idag spilte saa daarlig, hun narret ham kostelig ved smaa knep, og triumfen spilte gjennem hele hendes legeme, næseborene skjalv, øinene straalte. Gaves der virkelig sorger i verden? Tænk, det visste ialfald ikke hun.

Dr. Holth sat utenfor indhegningen og saa paa. Han var ikke medlem av klubben, og dog var der noget, som hver kvæld drog ham hit. I førstningen syntes han, der var noget komisk over disse voksne mennesker,

som løp frem og tilbake saa spændt optat av denne bold. Men nu sat han her og misundte dem. Det var som spillet gjorde dem til barn av luften, lyset og de grønne plæner. Han saa paa fru Ramm, der spilte mot maleren, paa fru Hjorth og kaptein Ramm, paa Inga Bang og den unge arkitekt. Det ene smil fløi avsted og traf et andet, bolden skjøt som en pil mellem to. Og samtidig er det hele ingen ting, det er bare det, at ansigterne faar lov at blusse, lungerne at sluke luft, mundene at le, og tankerne faar det friske bad i en sværmen, der minder om sommerfuglens.

Men mest saa Holth paa Astrid Riis. Nu var hun saa varm, at blusen sat fast i ryggen, og hodet med det gyldne haar fòr hit og dit som en rød sky. Og saa var det hofternes yppighet, det runde liv, stemmens jubel. Det hele formet sig for ham til et digt om det evige foraar.

«Naa hvorfor sitter du her og bare ser paa?» sa maleren Tangen, han kom forbi, ganske skinnende av sved.

«Jeg passer best utenfor,» svarte Holth.

«Jaha, det eneste begavete er naturligvis at sitte med en dødningskalle i haanden og

hænge med hodet. Ak, at du aldrig kan glemme din egen storhet.»

Holth prøvde at smile, men følte sig støtt.

Da Astrid havde vundet partiet mot Reidar, var det for sent til nogen revanche. De saluterte hinanden med rækerterne og skyndte sig hver til sit hjørne for at skifte sko. Ikvæld vilde Reidar følge den unge pike hjem — men da han saa efter hende var fuglen fløien.

Astrid skyndte sig at komme bort, for hun ante, han vilde komme med en forklaring, og at hindre ham i det vilde jo være at plage ham litt. Nu fløi hun hjemover paa hastige skridt, joho, det var rigtig en tandlæge hun havde været hos. Men selv da hun var kommen ind følte hun sig saa het, at hun maatte improvisere en styrt i kjøkkenet. Det var nu ogsaa en lyst at staa nøken paa det kjølige gulv og frotere sig efterpaa, huden blev saa rød og frisk under den grove haandduk. Saa pudset hun farens støvler og satte foran hans dør og krøp endelig i seng, let og glad til mode.

I morgen begyndte stræevet igjen. Men nu syntes det hele bare morro.

## V.

Hos doktor Holth gik fruen og stelte til middag. Bordduken var ikke ren, glassene havde skaar, og rundt om hende var der barnestøi. Der fløď paa gulv og stoler med rester av sying og lapping sammen med barneklær og leketøi. Men heldigvis stod jo hjørnestuen avlaaset og pyntet, med palmer og plyssmøbler, om her skulde komme nogen.

Fru Holth havde engang været smuk, nu var hun den trætte husmor med hule kinder og fremstaaende underliv. Hun havde ogsaa været glad i musik og bøker, nu nøiet hun sig med at gaa i butiker. I de store magasiner saa hun paa varerne med en egen følelse av lykke, og det var en lyst at la hænderne glide mellem kniplinger og fløil. Men i sisste øieblik fik hun jo betænkeligheter og lovte at komme igjen.

Dengang hun blev gift, spaadde alle Jørgen Holth en glimrende fremtid. Og hun havde

i al stilhet ikke opgit haapet endnu. Hver gang hun ventet ham hjem til middag, gik hun uten at vite det og smaadrømte om en. overraskelse: Et professorat, et rektorembede, ett eller andet glædelig. Dørnøklen dreiedes, og hun blev staaende og skjælve litt — hver dag, aar efter aar.

Jørgen Holth var ogsaa paa hjemveien, og den tætte, firskaarne mand med bøkerne under armen tok rappe skridt. Det var siden denne paasketur, at han hver dag gjorde en omvei for at komme forbi saa mange haver som mulig. Man var midt i mai, æpletrærne stod overdrysset av røde og hvite blomster, græsplæner og løv slog saa friskt i møte. Men da han endelig maatte ind i den trange gate, hvor han bodde, var det som hans skridt blev langsommere av motløshet.

Op gjennem trappen kjendte han den onde luft fra gaardsrummet, og da han i fjerde etage aapnet entrédøren, slog lugten av vask ham i møte, saa han satte i: «Men herre Gud, kan du ikke holde kjøkkendøren igjen da, Selma.»

Fru Holth havde staat og skjælvet litt, nu fik hun dørene lukket i en fart. Snart sat de samlet om bordet, og hun øste suppen rundt. Der var fem barn, fra den trettenaarige Hans

ned til den ettaarige Sigrid, som sat hos mor. Barnene var ikke rene, moren sat der i en flekket morgenkjole endnu, og Holth bøiet hodet og prøvde at tænke paa noget andet.

Det var blit saa underlig med ham siden han frisk og forynget kom fra denne paasketur. Han gruet sig hver gang han skulde hjem, han glædet sig, naar han kunde gaa ut, og han skammet sig over, at det var saa. Disse store barn, hvorav den ene snart var voksen — de mindet ham saa om, at han selv ikke længer var ung. Han havde ikke før lagt merke til, hvor malproper og slitt Selma var, og det havde ikke pint ham, at her altid var uryddig og indestængt. Men nu fik han en ubestemmelig trang til at gjemme det hele, saa ingen av de unge kvinderne fik vite noget om det.

«Takk for mat,» sa han og reiste sig. «Men kjære, du kan da ikke være mæt endnu.» Han mumlet noget om, at han havde det travlt, og gik ind paa sit arbeidsværelse. Det var et litet rum mot gaarden, og han blev staaende et øieblik og se paa den graa mur utenfor vinduet. Saa satte han sig paa sofaen og stirret frem.

Borte i skuffen laa halvfærdige arbeider, som han kunde kommet tilveirs paa.

Men i en halv mandsalder havde han stadig travet til skolen av familiepligt, og ut over kvældene ekstraarbeide av familiepligt, og aldrig havde han følt det saa tungt som nu.

Der oppe paa fjeldet var der unge mænd, som havde store planer, og de snakket om dem som en ny sport. Og der var unge piker med mykt liv, og de danset og aandet sin opmuntring ut over den unge mands ansigt. Knyt mine skobaand.

Holth la sig tilbake paa sofaen og lukket øinene. — «Der var ungdom ogsaa, da du var tyve aar. Gutter og piker drog paa landet søndag morgen, men du sat ved vinduet med din bok. Om kvælden strømmet de ind over gaten, varme, blussende, med løvkviste og syrenbuske, og du sat fremdeles ved vinduet med din bok. Og nu?

Hvorfor lever du, Jørgen Holth? Hvad har du naadd? Hvad haaper du for fremtiden?»

Det var en oplevelse igaar at følge Astrid Riis hjem fra tennispladsen? Det blev en spasertur i den lyse, solskyede kvæld. De sat paa en bænk under løvet i slotsparken og saa paa svanerne i dammen, og han kom i en stemning, saa det formelig rislet og vældet frem i ham. Han var ikke længer far til store barn, politisk maskintaler,

bitter av motgang, nei han var tyve aar, og verden var ny. Han rev den unge pike med, han drysset ut over hende ord og billeder, født i øieblikket som smaa luftige dikte. Og saa — at komme hjem og rykkes tilbake til sig selv. Luften i stuerne, de store barn, den falmete hustru, gjælden, sorgerne, pligterne. Speilet viste ham et rynket ansigt og graanet haar, bukserne havde knær, jakken var blank paa albuerne. Han havde ligget i nat og bedt som hin provençalske digter: «Herre, bevar mig for at bli ung — naar det er for sent.»

Pludselig staar fru Selma i døren der, og han farer overende som var han grepet i noget galt.

«Du maa virkelig undskylde mig,» sa hun. «Men jeg eier ikke en øre i huset mer.»

Han stod paa gulvet og kjæmpet mot en forunderlig ophidselse. «Men herre gud, Selma, fik du ikke femti kroner iforgaars?»

«Jo, men jeg skyldte jo baade hos bakeren og slagteren, og nu maa Ragnhild ha sko, og Jens har snart ikke bukser at komme paa skolen i. Hvor vil du jeg skal ta pengene fra?»

«Og hvor vil du jeg skal ta dem fra?»

Hun stod og gned og gned sine hænder,

ræd og bønlig. «Jeg trodde du fik lønning idag?»

«Ja, bevares, hvis de stakkars tre hundrede kronerne øieblikkelig skal spises op, saa er de der.» Og han kastet lommeboken paa bordet.

Fru Selma sank ned paa en stol og sukket.

«Jeg skulde ønske, du vilde overta huset selv, Jørgen. Jeg sparer og sparer sent og tidlig og gaar lange veier for at faa noget fem øre billigere. Selv har jeg snart ikke en kjole at vise mig i, men takken er skjænd og daarlig humør hver evige dag.» Hun strøk sine øine og tilføiet: «Du er blit saa underlig mot baade mig og barnene i det sisste. Jeg vet ikke min arme raad.»

«Hvor meget trænger du?»

«Kjære, gi mig, hvad du vil.»

Han begyndte at drive og sa mere spakt: «Jeg undres paa, om nogen av vor stand søler bort saa mange penge som vi.»

«Aa, du vet godt, Jørgen, det er den samme historie over hele byen. Alt blir dyrere, og jeg tror, jeg nøier mig med mindre end de fleste.»

Han stanset: «Ja, hundrede maa jeg ha til skatter nu, skal vi ikke bli pantet. Men der er de øvrige.»

«Nei, nei, noget maa du jo ha selv.»

Han tvang imidlertid pengene ind i hendes haand, og hun puttet stadig noget tilbake i hans, hun vilde ikke være urimelig, han skulde ikke blotte sig for lommepenge. Det endte med, at han stak en tier i sin vestelomme, og med et suk tænkte han paa den vaardress, som han havde drømt om.

«Undskyld da,» sa hun, reiste sig med besvær og gled stille ut.

Der blev ikke plass længer for drømme herinde, hun havde fyldt det lille rum med luften av det daglige stræv. Jasaa, hun havde snart ikke en kjole at vise sig i!

Han drev paa gulvet og husket den smukke lensmandsdatter, som for femten aar siden betrodde sin skjæbne i hans hænder. Hun havde endda en liten arv, som satte ham istand til at reise utenlands et par aar. Men siden? Han havde ikke magtet at gjøre hende livet synderlig let, og nu . . . hvad gik han og tumlet med i det sisste?

Han bøiet hodet som en gut, der faar skjænd. Saa seg han ned paa en stol og stirret frem paany.

Jovist skulde Selma ha en kjole. En forlægger havde tilbudt ham korrekturlæsning,

men han sa nei i haap om at stjæle sig tid til det derborte i skuffen. Men det fik være ogsaa denne gang. Han vilde gaa op til forlæggeren i denne dag. Selma skulde ha en kjole.

Og da bestemmelsen var tat, blev han sittende med haken i hænderne og stirre ut mot den graa mur.

Der blev banket paa døren, uten at han hørte det, og ind seilet maleren Tangen i elegant vaardress og den lyse panamahat i haanden.

«Godmorgen, du huleboer, som man aldrig ser. Her er store nyheter.»

Holth følte sig oplivet ved dette besøk, og han spratt op av stolen.

«Sit ned, sit ned. Morsomt at se dig.»

Maleren tok plass, men glemte ikke at trække sine bukser op over knærne. «Hør,» sa han — «er det pædagogisk og tjenlig for samfundet at holde en slik luft?»

«Det vilde ikke hjælpe, om jeg aapnet vinduet. Du ser, hvordan jeg bor.»

«Hvorfor fanden bor du saa her?»

«Hvorfor fanden er man fattig og makteseløs?» Holth begyndte at drive paa gulvet.

«Det kan heller ikke jeg forstaa,» sa ma-

leren og tok frem sit cigaretetui. «Jeg har gudbevares prøvet fattigdommen jeg med, men jeg syntes ikke den var noget at holde paa.»

«Du snakker som det skulde være min egen skyld!»

«Hvem lægger du saa skylden paa — naa det er sant, Dere socialister har jo samfundet og kapitalen.»

«Aa, du har let for at blære dig . . .»

«Det er din feil, at ikke du ogsaa har grund til det. Ærlig talt, hvorfor er du ikke en berømt mand? Hvorfor gaar du omkring og sutrer over, at du intet faar gjort? Hvorfor bor du her?»

Holth stillet sig op med hænderne i lommen og stirret paa den anden.

Maleren tændte omhyggelig sin cigaret. «Undskyld, at jeg røker,» sa han, «men det vil friske litt op herinde. Og kortsagt, det regnes visst for svært genialt at lægge aarerne ind og la det hele drive, men . . .»

«Hvem er det, som lægger aarerne ind?»

«Jeg synes ikke, det er mere dypsindig at være syk end frisk, jeg er saa gammeldags at synes det er vel saa gildt at beseire motgang som at bukke under. Hvad ynder nu

du mest — duft eller stank? Hvad kræver din ærgjærrighet? Beundring eller ynk?»

Holth satte sig paa sofaen og stirret paa den anden med et stivt smil.

Maleren vedblev: «Jeg tror at merke, at du ikke liker mig idag. Forresten kommer jeg for at si dig, at Reidar Bang lager en stor sommerfest ute paa sin villa. Han har nemlig tapt en mængde penger i det sisste.»

«Tapt — er det noget at holde fest for?»

«Ja, efter min mening. Jeg kom derut paa Bygdø til ham og fandt ham rent elendig. Den sterke mand gik der og drak medicin av forskjellige flasker, ondt havde han drømt, sa han — og du vet, hvor meget det betyr for ham — ondt havde han i hodet, daarlig sov han, og i Hamburg er der en fallit, som barberer ham for en hundrede tusen. Han havde prøvet baade at ride, seile, svømme, gymnastisere og slaa tennis, men daarligere og daarligere blev han likevel. Saa sa jeg, han skulde holde en fest.»

«Det var visst et godt raad,» sa Holth og prøvde at smile. Han sat der urørlig endnu og stirret paa den anden.

«Ja, jeg fortalte ham en liten historie fra min fattigste periode i Paris. En rik meksikaner havde kjøpt billeder av mig for tyve

tusen, og i nogen nætter var min kone og jeg søvnløse av lutter glæde. Aa, alt det vi kjøpte og staset os op med for disse tusinder, som vi rigtignok endnu ikke havde faat. Saa kommer meksikanerens tjener og melder sin herres død. Pengene var ikke betalt, handelen maatte gaa om. Vi laa svimeslaat en dag eller to, men tilslut reiste jeg mig, sparket i stykker det jeg først traf paa, og svor at holde en fest. Og jeg gik ut, laante penge, eller stjal dem, kjøpte en dyr fløiels kjole til madamen og holdt en atelierkankan et døgn eller to, saa vinen flød. «Hvorfor?» spurte folk. «Fordi vore drømme ligger i grus,» sa jeg. Efterpaa kunde jeg se mig i speilet igjen og ta fat paany.»

Holth rystet paa hodet. Dette tok veiret fra ham.

«Min opfatning er nemlig,» fortsatte maleren, idet han kradset asken av sin cigaret «at man skal sætte sig i respekt hos skjæbnen. Blir den for nærgaaende, saa gir man den et spark og siger: «Tre skridt fra livet, min ven. Av oss to vil jeg være herre.» Nuvel, Reidar Bang syntes ogsaa, det var et godt forslag, og bad mig hjælpe ham med at gjøre festen saa pragtfuld som mulig. Ja, du møter vel op?»

«Kommer du hit for at drive løier med mig?»

Tangen kastet cigaretten og hældet sig mere tilbake mot stolen. «Jeg tænkte, at du ogsaa, min ven, kunde ha forbandet godt av en opstiver igjen. Uten et visst overskud av livsglæde kommer vi jo ingen vei. Tror du nogen blir lykkelig ved at sitte i slik luft og stirre paa den muren der?»

«Tror du nogen blir lykkelig ved at forsømme sine pligter?»

Tangen maatte le. «Pligter fins ikke i min ordbok. Det vi ikke gjør av lyst, det blir tull. Men lysten kommer, naar vi gir vore livsinstinkter litt raaderum. Ærlig talt, du er for god til at bli en slave av stilebøker og nogen dumme regninger.»

Holth reiste sig og svarte uvilkaarlig: «Det har jeg været i mange aar.» Og helt skamfuld over denne tilstaaelse, der næsten føltes som et forræderi mot Selma og de smaa, strøk han med haanden over øinene og gik imot døren.

«Hør, min ven — jeg synes nok at merke paa dig, hvordan det er fat. Si mig, er din mave i orden?»

Holth vendte sig uvilkaarlig. «Ja,» sa han.

«Hvorfor er du saa ikke lykkelig?»

«Hør nu, Paul Tangen» — og Holth gik

paany hen og satte sig — «Dere har saa forbandet let for at snakke, Dere, som altid flyter ovenpaa.»

«Hvis du havde litt ansvarsfølelse for din familie,» vedblev maleren, «saa samlet du saa megen livsglæde, at du orket et kjæmpetak.»

Holth brast i latter. «Samle livsglæde! Skulde jeg for familiens skyld slaa mig paa svir og andres koner og døtre som . . .»

«Jeg forstaar dig,» sa maleren. «Men du skulde ikke forakte oss, som samler litt honning fra forskjellige blomster, saa vort hjerte kan ha noget at tære paa, naar vinteren kommer. For fanden er det nogen dyd at være tro mot sin kone, naar hun maa slite sig ihjel!»

Holth skjalv om munden, han var paa vei til at bli sint.

«Hvad dig og din malheur angaar,» sa maleren og reiste sig — «saa foreslaar jeg, at du ikke begynder med at gi skjæbnen noget stort spark. Begynd for eksempel med at bestille dig en dress.»

Holth kjendte den andens maate at behandle sine venner paa, og han kunde tilslut ikke andet end le.

«Jeg har ikke raad du,» sukket han.

Maleren satte hatten paa: «Har du aldrig tænkt dig, at fru Fortuna virkelig eksisterer, og at hun ikke sætter pris paa mænd, som gaar blankslidt og ubarbert. Kom og gaa med mig til min hofskrædder.»

Det endte med, at Holth virkelig fulgte med ut i byen, men bare for at gaa en tur. De gik gjennem slotsparken under løvkronerne, og maleren sa: «Lægger du ikke merke til, min ven, at der for tiden bruser en foryngelse over Norge. Den ny slægt er ikke fordummet av politik eller literær sykehusluft, nei, man klær sig pent, sporter, danser og dyrker sit legeme. Av livsglæden kommer handlinger, og vent nu skal du se. Altsaa — først dressen, saa en anden leilighet, saa en vikar paa skolen, mens du gjør dine arbeider færdig, og hvis du ikke er mand for saa pas, saa prøv at forelske dig i en smuk pike, hun vil nok sætte fart i dig.»

Holth visste ikke av, før de var utenfor skrædderens dør, og inden han rigtig forstod det selv, var han inde og lot sig ta maal av. Det var letsind, det var meningsløst, og dog . . . nu var det gjort.

Men utenfor sa Tangen: «Vet du, jeg tror, at Reidar Bang lider av vaarfeber, og det skulde undre mig, om det ikke gjaldt Astrid

Riis. Sæt om den stenen kom i flamme, da skulde han begynde at ta medicin for alvor.»

Holth svarte om litt: «Ja — han er jo baade ung, og fri, og rik. Hun vilde gjøre et godt parti.»

Og da han alene gik hjemover, bøiet han hodet. Ja, naturligvis — Reidar Bang var ung. Og fri.

Men paa festen vilde han gaa og prøve at glemme sine egne aar. Lyse kjoler mot blaa sjø, baal langs stranden, musik og dans. Dit kom vel ogsaa Astrid Riis.

Han drev længe om i slotsparken. Han sat paa den bænk, hvor de to var sammen igaar. Men endelig maatte han hjem.

Stilebøker, eksamensforberedelser, kommunevalget, foredrag — og arbeider i skuffen. Saa var det jo ogsaa korrekturlæsningen og Selmas kjole.

Men da fru Holth aapnet døren til hans arbeidsrum for at be ham til kvældsmat, blev hun staaende med stive øine. Hendes mand svævet nemlig om paa gulvet, ifærd med at øve sig paa en vals.

## VI.

Det var langt fra, at Paul Tangen altid var i det lyse humør. Alene paa atelieret kunde han ligge lange timer paa en løibænk og synke hen i et tungsind, saa han ikke visste sin arme raad.

Ofte følte han sig saa usikker overfor sin kunst, og han havde fiender, hvis domme nu strømmet ind over ham og fik magt. Han var syk av utaalmodighet over, at det gik saa sent med at faa det verdensnavn, som han hungret efter, og han kunde bli saa træt av disse kampe om evig og altid at naa længer, at han følte lyst til at kaste det hele og vandre tilbake til folkelivet igjen.

I slike timer vaagnet barndomsaarene i ham som rene visioner. Han gjætet paa fjeld, han fisket paa sjø, han følte paany skræk for torden og lyn, fordi det muligens var dommedag, men han saa ogsaa kvælden klæde sig i purpur og guld som en mindelse om

paradis. Javist var han dengang fillet og smudsig, men saa blev der til gjengjæld helg, naar han vasket sig. Juleaften med glød fra ovnen og en ren skjorte til tørk over en stolryg, det fyldte ham med langt mere høitid end en hel by under kirkeklokker nu. Og saa var det pikerne . . .

Det hjalp jo litt hver sommer at snøre ranslen og vandre paa maafaa opover skog og fjeld. Han drog fra sæter til sæter og syntes han kom gamle dage saa nær, naar han slog sig sammen med tømmerhuggere, eller satte sig hos en gjæter, eller hugg ved og bar vand for en budeie. Men naar han saa drog videre igjen, var det som noget fulgte ham i ryggen i skyer og skumring, det var selve alderen, som hvisket, at det forgangne aldrig kan indhentes mer.

Fra takvinduet strømmet nu somrens gyldne lys, og han fòr pludselig overende som én der vaagner. Døren aapnedes, det var fru Tangen, i hvit løstsittende kjole og med en liten pike ved haanden.

«Forstyrrer vi?» sa hun med et ængstelig smil. «Jeg vilde bare høre din mening om kjolen?»

Det var en middels høi, slank og mørkhaaret kvinde i trediveaarene. Hun havde

nok været smukkere end nu, men saa havde det vel ogsaa kostet sine kampe at resignere og lade som alt var vel.

Tangen mønstret sin hustrus dragt uten at svare. Hun var efter haanden blit ganske avhængig av hans smak, han tegnet ikke blot mønstrene til hendes kjoler, men ogsaa hendes armbaand, ringer, søljer og naale var smaa kunstværker, som han havde skapt.

«Den store folden over venstre hofte er galt sydd,» sa han og kom nu hen for at ordne den. «Ellers er det jo passabelt.» Han la armen om hendes liv, og hun duftet saa friskt og rent, det var haaret, det var det hvite tøi, det var somrens varme i huden! Nu tok han hendes hode mellem sine hænder og kysset hende paa mund og øine.

«I grunden har jeg den herligste kone paa jord. Det siger jeg bestandig.»

«Jaha — det siger du visst!»

Han sukket let og vendte uvilkaarlig blikket til siden, men saa hende atter smilende i øinene.

«Jeg laa netop og tænkte paa, hvordan det vilde gaat mig, om ikke lænken havde været saa solid.»

«Er det jeg, som er en lænke for dig?»

«Jaha — alle og enhver vet jo, at jeg staar under tøffelen.»

«Ja, det er rigtig synd paa dig. Har du arbeidet godt idag?»

«Nei, men du har jo heller ikke været her før!»

«Pyt!» han fik et smilende øiekast. «Kom nu, Ragnhild,» vedblev hun til den lille, som var optat av de mange billeder langs væggen. «Kom nu – vi maa ikke forstyrre far, vet du.»

Tangen tok den lille rene pike i armene og bar hende hen mot moren, idet han kysset hende paa panden.

«Skal vi leke blindebuk idag, papa?» spurte hun. «Jaha, vennen min — kom herop litt før middag, saa skal du faa gjøre mig blind igjen.»

«Farvel da,» sa moren og forsvandt med den lille.

Tangen blev staaende og lytte efter disse fottrin, som svandt. Saa vrænget han trøien av, tok malerkjortelen paa og begyndte at arbeide. Det var altid en velsignelse at faa besøk av denne kvinde, som aldrig havde et bebreidende ord, men taknemlig tok imot, naar han gav. Ak ja . . .

Nu stillet han op paa staffeliet dette halv-

færdige billede, som igrunden var mere et digt. Gud vet, om det vilde bli til noget, men i gode timer var det dog en lyst at staa og pusle med det. Processionen het det, og idéen skyldte han igrunden sin bror.

Det hændte, at de to brødre vandret gjennem byen og fantaserte om en ganske fornyet hovedstad. De rev kvartaler ned, de reiste skjønne komplekser i stedet, de anla nye gater, aapnet plasser og reiste monumenter, ja Henrik Tangen var endog begyndt at tegne utkast til, hvad de havde talt om, og en tid arbeidet han nat og dag som en inspireret digter. Hans arbeide blev da ogsaa et digt i bygninger, søileganger, fontæner, haver og parker. «Vi oplever neppe at faa se det,» sa han. «Men det blir engang. Ikke om tyve aar, neppe om førti. Men det blir. Om hundrede aar er Kristiania Europas Athen. Se nu her . . .»

En vakker dag begyndte ogsaa Paul at levendegjøre noget av denne drømmenes by.

Her paa billedet løfter et tempel sig paa Ekebergaasen, og en bred marmortrappe fører derop. Det svære bygverk staar mot en blaa, sølvskyet sommerhimmel, omgit av den nordiske gran, bjørk og hegg. Og opover den brede trappe kommer en procession av unge

kvinder. De slanke legemer anes gjennem hvite, bølgende dragter, paa føtterne er sandaler, ansigterne er lyse og freidige, og i den ene haand bærer de en blomstrende æplegren, modnet av solen og den friske bris fra den blaa fjord.

Det var denne drøm om kvinder langt inde i fremtiden, som han stod her og prøvde at levendegjøre. De er ikke nu, nei, men de kommer engang. De blir barn av sit lands blæst og sol, de levendegjør noget av bjergenes, havets og de lyse nætters rytme. Kanske bor de i huse, hvor der aldrig er mislyd, og hvor luften altid er ren. Kanske lever de i en tid, da kun én ting straffes som synd, nemlig smakløshet. Kanske de er præstinder for en ny religion, saa fager, at ingen kan ane den idag. Hvor skal de hen? Til ofring. For hvem? For den Gud de tilber, som kanske er lyset. Synger de nu, eller vil de synge, naar de kommer derop? Sangen er allerede vaagnet i deres øine, smil og bevægelsen i deres ben, og æpleblomsterne er litt fugtige i rødt og hvitt mellem deres hænder.

Det blev et farvedigt om unge legemer, men efterhaanden kom hans egne erindringer og blandet sig i, saa han ofte gik baklængs

og maatte smile. Hvad? Jo, han skulde kjende disse ansigter, som de mer og mer fik liv, javist, det var jo — det var kvinder, han i aarenes løp havde . . . kjendt.

Jasaa, de vilde med i denne procession. Lad gaa, skjønt mange av dem hverken var unge eller smukke mer. «Nei, er det dig,» kunde han si og smile. «Og du ogsaa! Vet du da ikke at du er død?»

Han stod netop med paletten i den ene haand og tændte en cigaret, da det banket, og i en ærgerlig tone ropte han kom ind.

Døren aapnedes. Det var general Bang i redingote og floshat.

«Godmorgen, mossjø!» kom det litt forpustet. Indenfor døren blev den gamle herre staaende med hatten i den ene haand og stokken i den anden, idet han saa sig omkring. Maleren fik tørket sine hænder og gik saa for at byde ham velkommen, men generalen stod fremdeles og mønstret rummet høit og lavt.

«Er det her et atelier?»

«Det skulde være noget slikt. Har generalen aldrig . . .?»

«Nei, høistærede, det er første gang jeg betræder et kunstens tempel. Jasaa. Og det der . . . det er kunst det? For en mængde. Jeg trode mossjøen solgte det meste. Men

ser vi det!» han stillet sig op foran staffeliet og fik sin lorgnet frem. En god stund saa han paa det i taushet og mælte endelig: «Pokker saa pene modeller De har. Hvad siger Deres kone til det?»

«Det er naturligvis min kone, som er model til dem alle sammen,» henkastet Tangen smilende.

«Kan tænke det, høistærede. Joho. Jeg kan tænke det.» Og da generalen havde set sig om paany, vendte han sig mot maleren. «Har De havt held med Dem hos det smukke kjøn?»

«Aanei, desværre. Det er kun de ældre kavalerer, som forstaar den kunst.»

«Aa, de forstaar det saamæn ikke de heller — alle da!» Generalen snakket som til vinduet. «Den ene lægger an paa det og faar intet, den anden er optat av ganske andre ting, men faar kvinder i flæng. Lykken — og ulykken — man kan saagu aldrig bli klog paa de ting.»

Maleren trak en lænestol frem, og generalen saa først et øieblik paa kunstneren, siden paa stolen. «Ja, jeg kan saamæn gjerne sætte mig,» sa han endelig. «For jeg kommer og vil snakke med Dem om en meget vigtig sak. Eller rettere — for at kræve Dem til regnskap.»

Og han satte sig, la hatten paa bordet ved siden og støttet begge hænder paa stokken. Tangen følte sig litt urolig, men han var sig i øieblikket ikke bevisst nogen galskap, som vedkom denne mand.

«De har en nydelig bror, høistærede,» begyndte generalen og saa hvast paa maleren. «Naaja — her er vel ingen, som kan høre oss?»

«Nei, bevares.»

«Hvad siger De selv til Deres bror?»

«Han har bare én feil. Han er saa langt mere betydelig end jeg.»

«Takk skal De ha. Men nu vil jeg si Dem, at baade De og Deres bror er nogen lurifakser. Hvad svarer De til det?»

«Generalen har bestandig ret.» Tangen bød ham sit cigaretui.

«Nei takk,» behold De Deres cigarer og avspis mig ikke med galanteri. Men jeg kommer til Dem, fordi De har trukket Deres bror ind i familien. Og da faar De ta ansvaret for, hvad han gjør.»

«Ja, gid jeg ikke havde noget værre ansvar.»

«Ser man det. De synes det er ingen ting, at han fordreier hodet paa min datter, saa hun hverken sover eller spiser, men gaar

omkring og fabler om at ville gifte sig med ham?»

«Vil da ikke han gifte sig med hende?»

Generalen spratt op. «Om han vil! Spør De om han vil gifte sig med... med min datter!»

Maleren saa paa den anden og smilte. Der blev en pause.

«Hvorfor siger De ingen ting?»

«Ærlig talt, min bror er en saa fremragende ung mand, at der nok vil bli rift om ham blandt pikene. Men jeg synes, han kunde slaa sig til ro med en enkelt, for eksempel Deres datter.»

Den gamle herre smaatrampet paa gulvet og syntes at ville gaa hid og did, men blev dog staaende.

«Slaa sig til ro . . . he! Med min datter — he! Ja, jeg vil nødig saare Dem, men . . . men Deres bror . . .»

«Ja, min bror har været snedker . . .»

«Snedker — naaja, ja, det var egentlig ikke det, men . . .» Og generalen saa spørgende paa den anden og knep munden sammen.

«Det kommer ham utmerket tilpas nu, da han er arkitekt.»

«Arkitekt. — Tør jeg spørre, hvilke huse han har bygget?»

«Hvis jeg nu spurte generalen, hvilke slag De har seiret i?»

Den anden blev rød i hodet. Han vendte sig som for at gaa, men stanset igjen. «Jeg vil si Dem, at . . . at Deres bror kan la min datter i fred! Kort og godt, jeg har tiltænkt hende et — et andet parti.»

«Om fire fem aar vil al verden si at hun gjorde et godt parti.»

Generalen slog ut med haanden og begyndte at drive frem og tilbake. Maleren stod rolig og syntes optat av sit billede. Der blev en ny pause, og generalen drev og drev. Endelig: «Hør, unge mand, er De nu virkelig ogsaa bondegut?» Han var ikke saa hissig mer.

Maleren saa paa ham og smilte, men svarte ikke.

«Og Deres bror . . . er han virkelig . . .?»

«Nei, det er godt mulig, at min bror er av en finere familie.»

«Ha, ha, ha! Ja, De forstaar at svare De. Men nu skal jeg si Dem noget: Jeg har længe havt en tæft av Deres brors fiksfakserier med min datter, og jeg havde sat ham paa porten for længe siden . . . hvis . . .

hvis jeg — naaja for fanden, jeg . . . jeg liker ham jo igrunden.»

«Generalen har bestandig ret.»

«Og det er jo det forbistrede, at han ikke blot har dreiet hodet om paa min datter, men ogsaa paa min kone, saa nu har jeg ikke husfred længer. Er det ikke fortvilet?»

«Tør jeg fremdeles ikke byde min brors svigerfar en cigar?»

«Jo, jeg kan sgu like saa gjerne ta den straks, for slaget er vel tapt likevel.»

«Og kanske et glas kold rhinskvin nu i varmen?»

«Vin! Nei takk, saa vidt faar De mig ikke. Jeg kom hid for at sætte Dem stolen for døren, og nu gaar jeg. Farvel.» Og han tok hat og stok og trak en hanske paa.

«Jeg har Johannisberger fra 1850.»

Generalen lot som han ikke hørte, men mumlet farvel og gik. Ved døren vendte han sig. «Hvad var det for vin, sa De?»

«Det skal vi straks se,» sa maleren og gik hen og ringte.

«De er en forbandet lurifaks!» og generalen sukket og kom langsomt tilbake.

Litt efter sat de med den høie rhinskvinflaske i is og røkte og skaalte. Ingen kunde være mere gemytlig end denne gamle officer,

naar han først vilde. Men pludselig hældet han sig tilbake og saa paa den anden.

«Hør,» sa han — «hvad gaar der av min søn Reidar? Har De merket, hvor forandret han er?»

«Vaaren, general. En farlig tid for ungdom.»

«La femme?»

«Tror generalen, at en betydelig mand oplever en vaar uten at være forelsket?»

Generalen spændte benene ut og lo. «Det er disse fordømte paasketurene, skal jeg si Dem. Deroppe paa fjeldet er der blit saa mange forlovelser, at jeg snart vil rive husene ned. Skaal! Hvad jeg vilde sagt — kjender De noget nærmere til frøken Riis?»

«En prægtig pike — og smuk. Hun skal forresten ha det saa sørgelig hjemme.»

Generalens ansigt var farvet av vinen, og han saa ned en stund. Solen var borte fra takvinduet, og det store rum laa i et blaalig lys.

«Ja, kaptein Riis, hendes far, det var jo en kamerat av mig. Ser De, det er atter en mand, som sprællet og tok fat og vilde frem, men . . . ja saa er det heldet igjen. Det nyttet ham aldrig. Tilslut blev han baade stormandsgal og giftig, og det er han vel endnu.»

«Hans frue skulde være saa smuk!» kom det uskyldig fra maleren, idet han tændte en ny cigar.

Generalen saa kvast paa den anden, hvorpaa han tømte sit glas. «Ja,» sa han, «det var ikke frit for, at hun saa godt ut. Godmorgen, høistærede.» Og han reiste sig, tok sin hat og gik med litt stive ben imot døren.

«Vi ses hos Reidar paa hans St. Hans fest. Ja, for det er jo utsat til da? Og det er jo Dem, som hjælper ham med at faa litt stil paa det?»

«Det var morsomt, at generalen kommer med.» Maleren fulgte ham til døren.

«Kommer med! Ja, hvor der er ungdom, der kan De bande paa, jeg kommer med.» Han svinget hatten og gik baklængs ut. Men et øieblik efter stod han i døren igjen som havde han glemt noget.

«Det er sant, De — har De lagt merke til, at en ung pike kan være i den grad sin mor op av dage, at . . . at man formelig flyttes tyve aar tilbake. De har ret i, at frøken Riis er en smuk pike.» Og han nikket og forsvant igjen. Maleren fulgte ham ned trappen.

Han var saavidt kommen igang med arbeidet igjen, da der lød slag paa døren,

og Henrik traadte ind med en cigar i munden og straahatten i nakken.

«Bonjour, monsieur!» sa han oprømt. Men maleren fik i en fart sit billede vendt om, broren maatte for alt i verden ikke se det.

«Sit ned, menneske, og se ikke hid.»

«Hvad er det for underfundigheter . . .?»

«Sit ned, og fort, og rør dig ikke.»

«Ja, kjære, tror du jeg er saa forhippen paa at se, hvad du smør sammen.» Og den unge mand kastet sig ned paa chaiselongen og la sig bekvemt tilbake.

Maleren sa med sit alvorligste ansigt: «Du kan tro jeg havde min fulde hyre med at frelse dig fra bolt og jern netop nu.»

«Jaha — kan tænke det.»

«Her kommer to politibetjente sammen med pikens far, og de forlanger at faa vite dit opholdssted. Faren er grøn og gul av raseri. Hvad fanden har du bedrevet med den piken?»

Henrik tok cigaren ut av munden og reiste sig langsomt. «Hør, Paul, hvad er det her?»

«Hvad det er? Vet du ikke, der er bodsfængsel for, at en snedker beiler til en generals datter?»

Da fik den unge mand en forløsende latter og slængte sig overende igjen.

«Sitter du og drikker midt paa blanke formiddagen,» sa han.

«Jeg har maattet rykke ut med den første vin til dit bryllup. Her er kanske litt igjen — skaal!»

Den yngre bror saa endnu med ærefrygt op til den ældre, og naar Paul snakket om kvinder, blev Henrik rent blufærdig.

Nu tømte han sit glas og smilte frem. «Kan du huske, Paul, da du hentet mig ind fra landet, og da jeg i førstningen sov paa gulvet hos dig?»

«Og da vi tok et par bukser paa borg i én butik og pantsatte dem i en anden for at faa penge til kvældsmat?»

«Ja, du — det er anderledes nu!»

«Hvad bestiller du om dagene, gut? Jeg ser dig jo aldrig?» Maleren prøvde at gjøre sig streng.

«Bestiller! Jeg gaar omkring og drikker mig drukken av landskap og mennesker, det er det jeg gjør. Har man været borte i fem aar, saa er man forsulten efter sit eget land igjen. Inat laa jeg under et træ i Nordmarken, imorges spiste jeg frokost hos en arbeider ved Grorud, idag skal jeg til middag hos generalen. Hvor her er vakkert du. Menneskene, granaaserne omkring byen, fjor-

den, øerne, skipene, som kommer og gaar, men kvinderne er vakrest. Jeg møtte en ung arbeiderkone paa en sti oppe i Nordmarken, og jeg tømte min pung og sa, det skulde hun ha, fordi hun var saa vakket, og fordi hun møtte mig netop her. Hun rødmet og blev endnu smukkere og gik videre med bøiet hode. Vet du, hvad det vil si at leve? Det er slikt noget. Kan du begripe, at noget menneske er ulykkelig?»

«Ti stille, gut — du er jo forelsket.»

Den anden hældet sig tilbake og saa frem.

«Saa møtte jeg nu og da et hvitt villahus mellem de grønne trær, og for hver gang blev jeg saa frydefuld. For huha, disse bæverhytterne du med dragestil og bylder rundt alle siderne, fy fanden. Er det ikke underlig, at først naar en menneskebolig ligner en spedalsk, først da falder vore profeter i begeistring og kalder den national. Nei du, her maa komme en bygningstil, som er født av vor natur — av fjeldenes og aasernes buer, trærnes majestæt, mændenes styrke, kvindernes reisning. Men vent, den kommer en gang, og den vil risle ut over verden som et foryngende væld. Vent, vent!»

«Ti stille, gut, du er jo forelsket!»

«Det kan man saagu ikke se paa vor arkitektur — at mestrene har været forelsket.»

«Hvad nytt har du nu paa næsetippen!»

Henrik reiste sig og gjorde en sving paa gulvet. «Jeg har tat plass hos et arkitektfirma — foreløbig da — med 200 kroner maaneden.»

«Og det vil du gifte dig paa?»

«Selvfølgelig. Og frygter hendes rike familie, at vi skal falde tilbyrde, saa tar den feil. Vi er enige om, at vi kun bruker, hvad vi selv tjener.»

Det lød jo utmerket, men maleren tænkte med ængstelse paa, at denne begeistrede unge mand kunde gaa hen og bli arbeidstræl for at tjene penge til familien.

«Men hvad ser jeg!» utbrød Henrik. «Har du begyndt at modellere?» Og han stirret mot atelierets bakgrund, hvor der stod en buste med vaatt klæde omkring.

Paul rødmet uvilkaarlig — det var som broren havde overrumplet ham i en latterlig svakhet. Og det maa jo en bror sisst av alle.

«La nu være!» sa han og skjænket den sisste rest i glassene. «Forresten — hænder det aldrig, at du faar trang til andre kunstformer? Jeg skulde ønske at kunne samle

baade maleri, musik og skulptur i et enkelt værk.»

«Men kjære, det er jo netop, hvad arkitekturen gjør. Den er menneskeaanden i sten, min ven, filosofi og astronomi, digt og musik, farver og linjer. I grunden behøves der ingen anden kunst.

«Ti stille, du er jo forelsket!» sa maleren og løftet sit glas mot ham. «Skaal da!

De blev sittende en stund endnu og prate sammen, og tilslut la Henrik sig helt overende paa chaiselongen. «Jeg har visst ikke sovet stort inat,» sa han. «Det var altfor vakkert under den blomstrende heggen, jeg laa og stirret op i.»

Paul reiste sig og begyndte at stelle med ett eller andet omkring i atelieret. Da han om en stund saa hen til sin bror, laa den unge mand med det bleke ansigt og stak haken til veirs og sov.

Maleren blev staaende og se paa ham med et eget smil. Hvordan vilde det vel gaa ham, og hvor længe vilde hans sjæl holde sig frisk og flammende som nu?

Han fandt et teppe, som han med moderlig omsorg bredte over ham, derpaa listet han sig ut, saa han kunde faa sove i ro.

## VII.

Hver gang Astrid Riis havde været i den glade kreds om generalen, var det som hun kom hjem med en mængde solskin. Og vistnok var det galt saadan at føre sin far bak lyset, men det var en trøst, at der ialfald var én av generalens familie, som hun ikke kunde utstaa, nemlig Reidar. Hver gang hun kunde vise ham kulde eller si ham en spydighet, føltes det som en lettelse for samvittigheten: Gudskelov, hun var da ikke helt løpet over til fienden endnu.

Da hændte det, at den unge grosserer med ett forandret sin opførsel imot hende, han blev saa høflig og opmerksom. Og vistnok følte Astrid det som en triumf, ho! hun skulde nok faa den hovmodige mand endnu mer i støvet. Men samtidig blev hun litt ræd. Hvor bar vel dette hen?

Kapteinen skrantet nogen dager, saa hun maatte holde sig hjemme. Og nu var det, at ikke blot farens klager, men hver smaating i huset virket paa hende og kaldte hende tilbake til gamle folder. Luften var tung herinde, solen kom først om kvælden, og bare et gløtt av himlen saas over hustakene. Men blomsterpottene i vinduet syntes saa forsømt, at det blev kjært at være her og passe dem igjen, og om det saa var kobberkjelen paa kjøkkenet, saa spurte den likesom, hvor hun havde været. «Har du forraat din far, dig selv, oss alle?» Og naar hun saa skulde ind til den gamle, gik hun med bøiet hode.

«Jeg vil ikke gjøre det mer,» tænkte hun. «Om far døde nu, saa vilde jeg aldrig faa en glad dag.»

Saa holdt hun sig hjemme da, og vistnok blev kobberkjelen blankere, vindusplanterne mere frodige og faren i bedre humør, fordi hun interesserte sig saa levende for hans store hærordningsforslag. Men selv begyndte hun at bli søvnløs, det blev saa tungt at staa op om morgenen og dagen saa uendelig graa og lang.

I hendes unge legeme meldte der sig en ubestemmelig sult efter blaa himmel og glade bevægelser. Og naar hun fra kontoret tok

veien forbi saa mange haver og trægrupper som mulig — og saa maatte skynde sig hjem — da blev det som at vandre til et fængsel. Hjemme var det ikke blot fattig, solløst og indestængt, men forestillingskredsen var jo bare hevnplaner og pinaktighet, og ofte føltes det saa klamt og uappetitlig, at hun uvilkaarlig vilde ryste det av.

Broren kom nu og da baktrappen op for at faa en matbit, og mens han som vanlig snakket ondt om den gamle, sat Astrid rolig og hørte paa. Og vistnok rystet hun paa hodet, men næste gang rystet hun litt mindre.

For hun maatte jo indrømme selv, at general Bang slet ikke var noget uhyre. Det var ikke trolig, at han havde villet knuse nogen. Tok faren feil — eller . . .?

Men atter rystet hun det av. Det var for galt at gaa og tænke slik om sin far.

Der kom indbydelse til Reidar Bangs St. Hansfest, og hun svarte nei takk. Men en sommerkjole maatte hun jo ha, og for at faa raad til den avskediget hun den kone, som havde hjulpet hende med den groveste vask. Saa tok hun selv fat paa gulver og trapper, og det hændte jo, hun var dygtig træt, naar hun gik til sengs. Hendes hænder blev grove,

armene røde, og naar hun saa sig i speilet, syntes hun der var ringer under øinene.

Broren havde atter skaffet regninger til huse, og efter et par søvnløse nætter bestemte kapteinen sig til at gaa ut og søke et eller andet arbeide. Det var ikke nogen hædersgang, han var gammel og vilde bli vraget, men han gik. Han banket paa flere døre og prøvde at gaa saa rank som mulig til den næste, og endelig fik han noget kartarbeide for et ingeniørkontor. Saa stod han en dag med lorgnetten midt nede paa næsen og prøvde at tegne. Det gik en stund, men øinene slog snart feil, og haanden var ikke stø længer. Men det maatte jo gaa.

Da læser han en dag, at general Bang er dekoreret med en russisk orden. Denne mand steg og steg i skjæbnens gunst, mens han selv ustanselig sank. Og den bombe, som han nu saa længe havde truet med?

Det blev ikke lettere herefter at sove. Deroppe i høiden holder fienden fest i de gyldne sale. Hvilke seire har De leveret, hr. general? Aa, jeg knuste en kamerat. Godt gjort — her er en orden. Og hvor er kaptein Riis? Han er lænket i kjælderen, og hans barn . . . naa. Og kapteinen

ruller sig i sengen, ser ut i mørket og fantaserer.

Endelig staar han op en dag med en uvant energi. Og med sammenknepen mund begynder han at rumstere i nogen papirer. Men da den lille pakke av gulnete dokumenter laa paa skrivebordet foran ham, da var de likesom skrumpet ind til noget, der ikke taalte dagens lys. Saa længe de laa i skuffen, havde de syntes ham en bombe — men nu?

Og dog børstet han sin falmete diplomatfrak, strøk den medtagne floshat og gik med stive øine og hissige skridt nedover byen til sit kjære Morgenblad. Det føltes som at ty til en doktor for en aarelang lidelse, som han ikke længer holdt ut.

Men en time senere kom han opover igjen. Skridtene var besværlige, og han søkte langs sidegater. Han var blit avvist i redaktionen. Saken var for gammel og tvilsom. Den havde ingen interesse mer.

Og herute tumlet det glade liv gjennem gaterne, og solen lyste, og man lo og løp videre, og alt syntes at haanle til ham: «Tror du ikke verden har andet at bestille end at befatte sig med dit tøv?» Kaptein Riis knep munden sammen og gik videre, idet han

prøvde at holde sig rank. Men det værste var, at han følte en fiende inde hos sig selv. Det var en følelse av skamfuldhet. Alle kunde se, at her gik en helt, som havde villet angi en kamerat, men var blit avvist.

Da Astrid kom hjem fandt hun sin far i sengen. Og der blev i de nærmeste dager et humør. Ondt smakte det av mat og drikke, sengen var daarlig redt, det var for lyst og det var for mørkt, hun var for meget inde hos ham, og saasnart hun var gaat, ringte han paany.

En dag hun var paa hjemveien fra kontoret, mødte hun dr. Holth.

«Nei, det var en opdagelse!» utbrød han. «Hvor har De været i det sisste, frøken Riis?»

Det var virkelig morsomt at gaa ved siden av ham, det smakte ikke blot av den muntre kreds fra paasketuren, men han talte jo like interessant nu som da han paa pikeskolen var lærer i kunsthistorie og norsk. Hun havde dengang sværmet for ham, og endnu stod han i en slags glorie av alle de skjønne billeder, som han dengang rullet op.

De gik under de grønne løvkroner opover slotsbakken, og skjønt hun igrunden burde skynde sig kom de til at gaa langsomt.

«Vet De frøken Riis, at ingen by er skjøn-

nere end vor kjære hovedstad nu. Det er ikke bygningerne, bevars, heller ikke aaserne, fjorden, de lyse nætter, nei det er de unge pikene. Naar de nu ved middagstiden kommer ut fra kontorer og butiker og strømmer op over byen, er det som selve den evige sommer. Nu har ansigterne faat et første pust av solen, øinene er fulde av forventning om en utflugt eller et møte, og de stevner avsted, saa enkel i dragt, men blussende av sundhet og humør. Er det ikke underlig, at jeg iaar ser det for første gang? Den, som bare var dikter og kunde skrive hymnen til den unge norske pike! Men her gaar jeg sammen med én av dem, og vel er livet fuldt av elendighet, men at De gaar her og ser litt paa mig og hører paa mig, det opveier meget.»

Hun rødmet og smilte. «Det er visst meget morsommere for mig at gaa og høre paa Dem.»

«Virkelig. Saa kan vi slaa os sammen ogsaa en anden gang.»

Og paa hjemveien kom hun nu i følge med dr. Holth næsten hver dag. Hun tænkte ikke synderlig over, om det var tilfældig eller ei, men at høre paa ham blev som at komme paa reise i fjerne egne, hans stemme var

saa varm, hans ord saa indtrængende. Dette var nu den eneste opmuntring i hendes lange arbeidsdag, og naar hun skiltes fra ham, var det at gaa ind i en skummel bakgaardsleilighet, hvor fattigdom og græmmelse sat og ventet paa hver stol.

Faren var kommen paa benene igjen, og nu stod han det ene øieblik ved tegnebordet, og i det andet fik han en god idé til sit hærordningsforslag og maatte hen til et andet bord og notere. Det første var pligtarbeide, det andet var det lille bluss av haap, som endnu holdt ham oppe. Aa, der var endnu en liten mulighet for en opreisningens dag, det gjaldt bare at holde ut.

Astrid kom fra samtalen med Holth i saa godt humør, at hun av sig selv foreslog faren at læse litt høit for hende igjen. Og han læste i timer, og nu sat hun og hørte med underlig fjerne øine, men hun var stadig utaalmodig efter at høre mer. Hun havde saa meget at sone.

Holth laante hende en illustreret kunsthistorie, og hun laa i sin seng utover nætterne og læste. Det blev atter at gjøre en reise i egne, hvor alt var lysere og rikere end her, og noget forstod hun ikke, saa hun glædet

sig til næste møte med Holth, saa hun kunde spørre ham.

Men mange av disse billeder lignet jo Reidar Bang. Hun fandt ham igjen som kondottiere til hest, han blev den græske statue, den romerske cæsar, og tilslut kastet hun boken av bare ærgrelse.

Da begyndte hun at tænke paa moren som aldrig før. Hvorfor nævnte faren hende saa sjelden — der havde vel været noget i veien med hende ogsaa. Men paa hendes værelse hang et blekt fotografi av en ung kvinde i hvit kjole og med et lyst smil. Slik saa hun ut. Hvordan havde dagene været for hende, og hvorfor døde hun saa tidlig?

Havde hun ogsaa havt et solløst hjem at stræve i? Var ogsaa hun bundet til én, som bare tænkte paa sig selv? Kanske ogsaa hun maatte liste sig til den glæde, hun skulde ha, men saa sa samvittigheten stop en dag, og pligterne begyndte. Og saa døde hun. Ja, saa døde hun.

Det blev en forunderlig tid for Astrid nu, denne mor begyndte at bli saa levende, hun følte hende hos sig, naar hun var træt, hun havde hende paa sin side, naar faren var urimelig, og naar hun motløs laa i sin seng

og fældte taarer, da smilte dette lyse billede paa væggen imot hende, saa hun fik lyst til at folde hænderne imot hende.

Hun visste jo ikke stort om denne kvinde, hun merket ikke selv, at hun gik her og utstyrte hende med sine egne hemlige ønsker. Men det blev ikke længer saa tungt at tænke litt trodsig om far eller at længes til tennispladsen, fordi moren stadig var paa hendes side.

En dag sa hun ved kvældsbordet: «Du far, idag har jeg set en søn av general Bang.»

«He, nei virkelig! Ja, det var vel en fin herre det?»

«Han var skrækkelig,» sa hun. «En hovmodig laps. Han skal forresten ride godt og staa bra paa ski, men ellers er det visst smaatt bevendt med hans forstand.»

«Hvor har du havt æren av at gjøre den kavalers bekjendtskap?» Den gamle løftet de rødkantede øienlaak.

Hun var ængstelig for at rødme, men svarte rolig: «Han var inde paa kontoret. Min chef og han har visst forretninger sammen.»

Gudskelov, det klarte hun godt. Men denne nye usandhet føltes dog som et slag i ansig-

tet paa den gamle far. Aa, disse indfaldne kinder og søvnløse øine, hvordan kunde hun . . .! Aldrig mer, aldrig mer.

Og hun fortsatte om litt for at trøste ham: «Du sa engang, far, at bomben snart skal springe nu?»

«Aaja, ja!» kom det i en ærgerlig tone — «visst skal den springe, naar tiden er inde. Bland dig bare ikke i det.»

Men efterpaa følte Astrid sig saa underlig tilmote, fordi hun havde sagt en usandhet ogsaa om Reidar Bang. Han var jo ikke hovmodig! Han var aldeles ingen laps. Det var ikke sandt.

Og dog varte det ikke længe, før hun paany opmuntret den gamle ved at si noget ondt om generalens søn. Han skulde være frygtelig mot sine arbeidere, han satte gjerne hele sin formue ind paa at knuse en konkurrent. Slik var han. Ja, han slægtet nok paa sin far.

Og efterpaa var hun skamfuld paany. For Reidar var visst makeløs mot sine arbeidere. Han var nok hjælpsom mot sine kolleger. Det, hun sa, var ikke sandt.

Men en underlig trang drev hende stadig til at bringe ham paa tale, og saa sa hun

noget ondt om ham, heller end ikke at faa nævne hans navn.

En kvæld laa hun som vanlig og saa paa det lyse billede der borte paa væggen, da en tanke faldt hende ind, saa dumdristig og umulig, at hun maatte le. Sæt om hun en dag blev glad i Reidar og traadte frem for sin far og sa: «Jeg skal gifte mig med en søn av general Bang.» Aa himmel! Faren vilde faa slag eller sende hende ned over trapperne!

«Men hvad vilde du mor si?» spurte hun pludselig mot billedet. Og det lyse menneske derborte svarte: «Bli først og fremst lykkelig du! Den, som er gammel, har ingen ret til at stænge dig veien.»

Hun vendte sig mot væggen og trak teppet over hodet. Om Reidar visste, hvad ondt hun havde sagt om ham! Nuvel, pyt! Og hun vendte sig paany og vilde sove.

Men saa bønlig og ydmyg, han var, da han paa tennispladsen stod med hatten i haanden og bad om at faa følge hende hjem. Og hun, hun svarte som et slag i hans ansigt. Og hvad havde hun ikke sagt til ham da — og da — og da!

Pyt! Nu skal du se, du forraader far ogsaa der. Du skal se, du begynder at synes

godt ogsaa om ham! Aldrig, aldrig! Der faar være grænser for alt. —

Han skal forresten være saa makeløs mot sin mor, og bedstemoren forguder ham. Han sørger ogsaa godt for sine arbeidere. Han skal ha et stort bibliotek og smukke malerier hjemme. Hvad var det du sa til ham — da — og da — og da?

Det hændte en nat, at hun fòr over ende og ropte, halvt i søvne: «Mor, hjælp mig — ser du ikke han forfølger mig!»

En eftermiddag stod hun i kjøkkenet og strøk, da det banket paa baktrappedøren, og da hun aapnet, dukket Inga Bang frem, forpustet, rød, men smuk i sin nye sommerdragt.

«Hvor i alverden blir du av, du uskikkelige menneske. Men gudskelov, nu har jeg endelig fundet dig.» Og hun kom indenfor, skjønt Astrid helst vilde bedt hende gaa igjen.

De to havde været veninder et par aar, men endnu havde Inga aldrig faat lov at komme hid. Det var ikke bare for kapteinens skyld — men, Astrid bluedes for at vise frem denne bolig.

«Ja, du ser jeg er pike,» sa hun og viste flekkerne paa sit kjøkkenforklæde.

«Vi trodde du var syk!» pustet den anden. «Men at være pike — det er da bare deilig.»

«Var det deilig du sa?»

«Javisst, nu skal jeg selv bli det.»

«Hvad?»

«— Og et saa litet kjøkken, og saa faa ting paa væggene, aa det er makeløst.» Den unge pike blev aldeles henrykt over det fattige utstyr. «Ja, slik skal vi ha det, aa det blir morsomt.»

«Nei, idag snakker du bare i gaader. Skal du ha et slikt kjøkken, siger du?»

«Akkurat maken, Astrid. Ja, for jeg skal gifte mig snart, ser du, og Henrik tjener bare 200 kroner om maaneden, og han sværger paa, at ingen faar hjælpe oss med en øre, og det er jeg enig med ham i. Men da faar vi jo ikke raad til pike, ser du, jeg maa gjøre alt selv, og det blir jo bare morro. Si mig, er det ikke forfærdelig gildt at lage mat og vaske op?»

Det her gik jo i et kjør, og Astrid maatte først og fremst ta sin veninde om halsen og gratulere. «Jeg har jo havt en mistanke om det,» sa hun, «men skal du virkelig gifte dig saa snart?»

«Ja, pyt, hvorfor vente! Henrik er ifærd med at snekere møblerne, ja, for han vil

gjøre alt selv, og hver gang vi spaserer, gaar vi og ser paa leiligheter. Tre værelser og kjøkken foreløbig. Aa, du kan tro det er herlig.»

Astrid saa paa denne smukke, forkjælede rikmandsdatter, som aldrig selv havde behøvet at ta sine hænder i noget. Hun snakket om at stelle mat og hus for næsten ingenting som om det gjaldt en dans eller skitur sammen med sin kjæreste.

«Men hør, Astrid, nu faar du virkelig lære mig at spare, for det har jeg ingen anelse om. Tror du en æske fyrstikker om uken blir nok? Jeg sitter og regner det ut hver dag, du, men nogen av posterne maa jeg sætte ned. Er femti øre om uken til grønsæpe for meget? Tænk, jeg skal staa og vaske min mands skjorter! Blir det ikke morro!»

Astrid sukket og smilte. «Joho — det blir kanske morro, naar det er ens mand.»

«Hvor meget behøver vi i kjøt for maaneten? Forresten, man kan vel leve billigere av fisk. Og igrunden er vist kjøt noksaa overflødig?»

Astrid vilde ikke mistrøste hende, men saa paa den unge pike som hun stod der, smuk og freidig, opfyldt av trang til at arbeide og

spare for ham, hun var glad i. Og hun selv — naaja . . .

«Sit nu ned, og ta til takke med en kop thé her paa kjøkkenet,» sa hun. «Jeg kan desværre ikke be dig gaa ind.»

Inga trak sin kjole sammen og satte sig, idet hun støttet den behanskete haand mot parasollen. Det hvite slør paa straahatten viftet om hendes røde ansigt og mørke haar, brynene buet sig saa lystig op i panden, øinene straalte.

«Saa var det én ting til, som du endelig maa tjene mig i. Du faar fæste mig som pike nogen timer om dagen. Nei, le ikke du, for det er alvor. Jeg vil komme her og lære at lave en god middag av smaating, og jeg vil vaske gulv og lappe og stryke og gjøre indkjøp, og saa kan du faa slaa mig paa fingrene og skjænde, naar jeg er umulig. Hjemme faar jeg ikke lov av mor, ser du, og far vil heller ikke, men jeg vil, jeg vil lære det hele grundig, før vi sætter hus. Kan du ikke tjene mig i det?»

Astrid stelte med théen over komfyren og sa: «Nei, idag er du rent tullet, Inga. Kommer du hid for at drive gjøn med mig?»

«Gjøn! Du store Gud, det er vel dig, som heller er vigtig fordi du er saa meget flin-

kere. Du kan tro, folk beundrer dig og snakker om dig som en ren helgen. Ja, for det siver da ut, ser du, hvor makeløs du er.»

«Hvem er det, som snakker om mig?» Astrid vendte sig mot den anden.

«Du skulde høre min bror Reidar, den kvindehater. Du har rigtignok tæmmet ham grundig. Han spør efter dig tolv ganger i timen, og jeg tror han har vilde planer om at opsøke dig her i kjøkkenet.»

Astrid vendte sig mot komfyren og svarte: «Det tænker jeg han smukt lar være..»

Men Inga lo. «Lar være!» Og du «tænker»! Tror du han bryr sig om, hvad du tænker, eller hvad som gaar an. Nei, finder han en dag det er rigtig, saa kommer han, og stænger du døren, saa sætter han skuldren imot og bryter sig ind. Den mand gjør, hvad han har lyst paa, tro endelig ikke andet. Men hør, det er da vel aldrig dit alvor, at du ikke kommer i overmorgen?»

«Jo, du, jeg har virkelig ogsaa en mening. Og jeg mener, at jeg ikke kommer.»

Astrid skjænket thé, og de to veninder nød den paa kjøkkenbænken. Men Inga blev mer og mer ivrig. Hvorfor vilde hun ikke komme og more sig litt?

«Lad os snakke om noget andet.»

«Kan du ikke like Reidar?»

«Det er en pen kjole du har.»

«Svar mig ærlig og redelig — synes du han er saa slem? Du skulde vite, hvem det er han egentlig gjør saa megen stas for.»

Astrid saa paa den anden. «Hvem det er for?» sa hun tonløst.

«Ja, synes du ellers det ligner den mand at tromme sammen saa mange mennesker hos sig selv, og bestille et helt orkester og dekorere og omkalfatre det hele bare for en kvæld — han som helst vil ligge alene og drive i en seilbaat»?

«Jeg forstaar ikke, hvad du mener.» Astrid saa en stund mot vinduet. «Forresten har jeg ingen kjole heller.»

«Det er utmerket!» sa den anden og for op aldeles henrykt.

«Hvad! Er det utmerket, at jeg ingen kjole har!»

«Ja, for saa syr vi én, skulde jeg tro. Du kan begripe, at jeg herefter maa sy mine kjoler selv, derfor har jeg gaat i det sisste og lært litt tilskjæring. Nu gaar vi igang straks. Har du tøiet?»

«Jeg forstaar, du er aldeles gal idag. Nei, jeg har ikke tøiet heller.»

«Saa gaar vi ut i byen og kjøper det. Har du penger, hvis ikke . . .?»

«Jo, jo, ta det med ro — jeg har pengene til en ganske billig sommerkjole.»

«Allons. Ta saa paa dig.»

Den anden kom som en frisk luftning fra alt det, som Astrid i stilhet gik og længtes efter. Og hvordan det nu end gik til, saa fik hun andre klær paa, og siden forstod hun, at det bar ned trapperne og ut i byen for at kjøpe kjoletøi. Det skulde hun jo ha i alle fald. Paa festen gik hun ikke. Aldrig i verden.

Ved kvældsbordet gjorde den gamle kaptein ingen indsigelse imot, at Astrid havde faat sypike i huset. «Det er godt, naar man har raad til slikt,» sa han og sukket. «Ja, far, jeg har sparet en del ind ved at vaske gulvene og trapperne selv hele denne maaneten.» «Ja, ja, ja, barn, jeg siger jo intet om det. Men skal ikke sypiken ha mat til kvælds?» «Jo, hun spiser paa kjøkkenet.»

Der var en tisken og hvisken paa de to unge pikene ut over kvælden. De klippet, de traaklet, de tok den ene prøve efter den anden, og symaskinen surret. Men pludselig lød der velkjendte skridt, og Astrids hjerte

fik et hugg. Døren aapnedes, og kapteinen stod der. Inga fòr op og neiet.

«Frøken Isaksen!» præsenterte Astrid og reddet situationen. Inga havde ganske glemt sin rolle og var ved at rette paa navnet, men fik en fot over sin egen. Kapteinen saa han bragte forstyrrelse, nikket med et smil og trak sig tilbake. Begge de unge pikene stod en stund for at puste ut.

Da Inga endelig gik, havde hun faat lov til at komme igjen og agere pike. Det gjaldt at forberede den gamle, det skulde nok gaa.

Men ut over natten fik den halvfærdige kjolen liv derborte paa stolen. Det var som moren kom herind og tok den paa. «Se her, min datter — saa smuk var ogsaa jeg engang. Saa smuk er du selv nu. Ogsaa for mig blev der git fester i lyse sommernætter, men saa fik jeg en lænke paa, og tilslut saa orket jeg ikke mer. Vogt dig, barn, du er ung den ene gangen, spild ikke din beste tid, en vakker dag er det for sent.»

Den næste kvæld kunde Inga ikke være her og hjælpe til, for Reidar trængte hende ute paa landstedet. «Gudskelov,» tænkte Astrid — «saa blir kjolen ikke færdig — saa har jeg det at skylde paa.»

Men efter kvældsbordet kunde hun ikke

samle sig til noget andet heller, hverken haandarbeide eller læsning. Og som av sig selv begyndte maskinen at surre, og timerne gik. Den rødlige sommernatshimmel lyste over hustakene der utenfor og overgjød hendes haar og ansigt med et gyldent skjær, mens hænderne strævet, og tankerne fløi. Saa var der blot knapperne igjen, dem vilde hun ikke sy i. Og dog begyndte hænderne at sy dem i.

Nu laa vel hendes far og vaaket over tunge tanker. Men hun — hvad gjorde hun? Hvert sting føltes som et forræderi — og med ett blev hænderne liggende i fanget. Hvorfor gjorde hun det her?

Og først nu stirret hun ind i, at for hver gang hun i det sisste havde drømt om frihet og ungdom, da havde hun uvilkaarlig tænkt paa Reidar Bang. Hendes lyseste ønsker havde iført sig hans billede — og hvorfor — hvorfor? Det var som han stod paa den anden side av en avgrund og vinket: «Kom hit — her er alt, du længes imot. Kom bare, vaag spranget, selv om du maa sætte foten paa din far.»

Hun vilde sy, men fingrene skjalv. Hun saa bønlig mot det lyse billede paa væggen, som smilte opmuntrende til hende. Nu var

der bare en knap igjen, og for Reidars skyld kunde hun gjerne sy den i. Og der kom en het jubel over hænderne, som var dette hendes brudekjole — og litt efter en skræk, som syet hun farens liksvøp.

Da kjolen endelig var færdig, kastet hun sig tvers over sengen og begrov ansigtet i puterne.

## VIII.

Det blev rigtig et St. Hansveir med Kristianiadalen i lyseblaa solrøk og luften saa stille, at lystbaatene paa fjorden syntes at svæve urørlig over røde skyer og brune lier. Det flagget over byen, rundt i aasene, over masteskogen paa havnen, og over Reidar Bangs villa paa Bygdø, hvor furuskogen trak grønne buer mot fjorden.

Inde i stuerne førte Inga et skrækregimente blandt pikene for at bli færdig til gjæsterne kom. Selv gik Reidar nede ved stranden, barhodet og i smokingdress, og nu og da skjelet han til maleren, som gik ved siden. Han var i et desperat humør, det var under hans værdighet at gaa her saa spændt paa, om en bestemt liten pike kom eller ei. «He! du blir snart en svækling,» tænkte han. «Du klarte engang at trodse din far og slutte paa krigsskolen — du gik ikke hjem efterpaa, men

ombord i en emigrantbaat, og mangt og meget av dine oplevelser i Klondyke er værdig en mand. Men nu — nu sover du ikke, fordi — huf!»

Det føltes som noget feigt var begyndt at luske omkring ham, og det gjaldt at reise sig og jage det væk. Hvis nu det pikebarnet ikke kom, saa vilde han feste vildt ikvæld, rive i champagne paa alle, ta den store vedstabel dernede i fjæren og hælde petroleum paa, saa her skulde bli snak om et baal. He, indbildte hun sig kanske, at hun kunde spolere festen for ham!

«Ikvæld vil du vel tjene mig i at slaa dig løs,» sa han til maleren.

«Ja, det ved de lyse guder jeg vil.»

Men Paul Tangen var blek, og i hans indre var det ikke netop saa festlig. Med sit vanlige letsind i pengesaker var han i det sisste kommet i hænderne paa aagerkarle, flere haap om at faa sælge billeder var slaat feil, at be sin rike ven om hjælp kunde ikke falde ham ind, og nu maatte hans hjem gaa til auktions.

Naa, at flytte paa landet og opta en ny kamp mot fattigdom, det skræmte ham just ikke, men naar han næste gang kom ovenpaa, da vilde han ikke længer være ung. De glade

letsinds aar, som han først fik smake, da han nærmet sig de førti — de var vel nu forbi og kom aldrig igjen. Ikvæld festet han for sisste gang. Men ikke engang hans kone visste det endnu, for han vilde hun skulde ha denne St. Hanskvæld uten skyer.

«Jeg er ikke frisk,» sa Reidar og saa filosofisk ut i det fjerne.

«Nei — det har jeg nok merket.»

«Hvad? Har du virkelig merket det?»

«Hvem maa ikke det,» fortsatte maleren som den, der selv var fri for sorger og derfor let kunde gaa op i den andens. «Du har jo ut over vaaren været som et andet menneske. Jeg sigter ikke til, at du har opgit haandvægtene og det kolde vand og istedetfor tar draaper før og efter maten — nei, du er blit saa følelsesfuld, min ven. Du har iaar egenhændig syslet med blomsterbed, du har anskaffet dig duer og en kanarifugl, og dine lommetørklær dufter, saa hvepsene flyr efter dig og tror du er en blomst. Der er noget i veien med hans helse, har jeg sagt . . .»

«Du er en fordømt idiot,» fræste Reidar og gav ham et puff i brystet, saa han tumlet hen i et æpletræ. «Og forresten tar du feil, for saken er, at jeg gaar og studerer paa en roman . . .»

«Hvad?» utbrød maleren, som atter var kommet op paa siden av ham. «Hvad gaar du og studerer paa, siger du?»

«Ja driv nu saa meget løier du vil, men som jeg ofte har sagt, saa er jo det meste, som skrives i romaner, sludder fra ende til anden. Kjærligheten for eksempel begynder ikke med suk og maaneskin, nei du, jeg sætter at en mand fra først av forakter en pikelil og finder hende dum og styg, men saa — ja det er bare et eksempel — saa ser han hende skifte sko engang, og opdager et litet hull paa hendes strømpehæl.»

«Aha,» sa maleren. «Og hvad saa?»

«Hvad saa? Jo denne uskyldige hæl kommer herefter stikkende frem i hans tanker ret som det er, han husker ogsaa, at hendes hænder er røde, og der overkommer ham en trang til at ta hende paa armene og bære hende hen til en lysere verden. Saa nærmer han sig, men hun mistror ham, han ydmyger sig, men hun svarer ham med lynende øine. Og han — han sværger at gi hende fanden, men se om han kan, og det er den forbandede strømpehæl skyld i. Ja, slik kan en kjærlighet opstaa, eller hvad siger jeg — slik kan en fornuftig mand gaa hen og bli skrullet . . . Nei, det er som du

siger, man skal gi motgangen en næsestyver og holde en fest paa trods.»

Der stanset i det samme en automobil ved havegrinden, saa de maatte skynde sig opover. Det var generalens med datteren, fru kaptein Ramm, og den yngste søn ingeniøren. Inga var øieblikkelig paa pletten som vært-inde, endnu varm av travlhet, i lysegul tylls kjole, blondekrave over skuldrene og gule blomster i det mørke haar. Generalen saa et øieblik paa hende og bøiet sig pludselig og kysset hende paa haanden.

«Er du fornøiet med mig, far?»

«Kom hit, Inga,» kaldte generalinden, som allerede var oppe paa verandaen — hun likte ikke sin mands maate at behandle døtrene paa.

«Ikvæld blir det altsaa at danse sig glad og gal igjen,» sa maleren til fru Ramm.

«Ja — for Dere andre,» sa hun med et blekt smil og slog parasollen op.

Hun var i hvit kjole og hat med en stor sort strudsfjær, og det litt for runde røde ansigt havde i det sisste faat et skjær av tungsind, som gjorde hende smukkere end før.

«Man ser Dem aldrig,» sa han henkastet. Dertil smilte hun bittert og vendte sig bort.

Havegrinden gik paany, og Inga og Reidar fik det travelt som værtskap. Lyse kjoler og uniformer seilte ind mellem mørke smokingdresser, og nu og da et par stripete benklær, som pilte frem under en diplomatfrak. Her var ingeniører, komne ind fra jernbanebygning i skog og fjeld, brune som indianere, og travle forretningsmænd, som saavidt havde været hjemom for at skifte. Saa kom en brun, skjægget polarfarer, siden et par advokater og en ung minister, endelig en firtiaarig industrikonge, rund og smilende, midt imellem en dansk primadonna og en berømt sangerinde. Der kom stadig fler. Det var for det meste en ungdom, gammel nok til at ha naadd en position, men endnu sorgløs nok til at feste en nat tilende.

«Velkommen, Lovise» sa Inga til en ung pike i rødt og med flette paa ryggen. — «Og du ogsaa, Ida — nei som din kjole er nydelig.»

Den hvite villa laa der midt i den brede have, som med skog paa to sider skraanet mot fjorden. Og der blev snart levende under de grønne trækroner, man samledes i grupper, man talte høit og lo herute paa landet. Fra fjorden kom der nu en let bris med duft av tang og bar, og bølgernes

bløte plask mot fjæren blandedes med løvkronernes sus og de sommerglade stemmer.

«Se nu der!» sa maleren til doktor Holth, som gik her og saa efter Astrid Riis — «ser du for en stil der begynder at bli over vore kvinder. Og der gaar nu den unge ingeniør Bang omkring og gir sig ut for bare laps — men han har bak sin fars ryg gjort en dristig manøver med et fossekjøp og laget aktieselskap og skal bygge fabrik. Pas dig for dem, som i vor tid presser sine benklær med omhu. De duer til noget.»

Men pludselig følte maleren et litet støt, idet han saa disponent Hjorth træde ind sammen med sin unge frue.

Siden paasketuren havde han været heftig betat av denne skjønne kvinde, men han kunde like saa gjerne fange en laks med hænderne. Og dog havde der været en sanseophidsende lek, da hun avvekslende gjemte sig og lokket, men altid gled bort, hver gang han trode at ha seiret. Og nu kommer hun der i sin lyserøde kjole, der er saa let, at den ombølger hende som et aandepust og lar ane hele hendes legemes former. Den store gule straahat er skjøvet litt tilbake, saa det friske ansigt, indrammet av det mørke haar, træder frem som av en glorie. Fire og tyve,

slank og dog yppig, glider hun frem med smaa sideblik og hilser og smiler.

«Nei goddag, Vilhelmine!» lød det fra alle kanter. «Goddag, Hjorth!»

Da maleren holdt hendes haand i sin, havde han fornemmelse av, at det var sisste gang, og da hun merket, at haanden skjalv, slog hun øinene ned.

«Jeg reiser bort med det første,» sa han lavt.

«For lang tid?» Ogsaa hun dæmpet stemmen.

«For nogen aar.»

«Er ikke Deres frue her?» spurte hun saa høit, at alle kunde høre det, idet hun gik videre.

Men at hun havde dæmpet stemmen til noget mellem de to, det gjorde maleren saa het. Hvorfor? Ventet han noget herefter? Nei. Og dog . . . og dog . . .

«Klokken er ni — vi maa spise,» sa generalinden til Reidar. Men han stod fremdeles og saa mot havegrinden som ventet han fler endnu.

«Om et øieblik,» sa han.

Men straks efter kom ogsaa generalen og sa han var sulten. Atter saa Reidar hen gjennem skogen og haapet at faa øie paa en hvit

kjole. Men trærne laa i den rødlige skumring, og der var ingen at se.

Endelig stod Inga paa verandaen og klappet tilbords. Og saa begyndte par efter par at strømme op over haven og ind.

Tennispladsen, som laa bak den røde staldbygning, var belagt med et trægulv, saa her kunde danses, og en tylvt musikanter stod allerede og pustet kinderne ut, mens instrumenterne prøvdes.

Imidlertid havde Astrid Riis tilbragt en forunderlig dag.

Paa kontoret skrev hun tallene ind i gale protokoller. Da hun senere var paa hjemveien, syntes hun alle mennesker var i festlig humør, færdig til at danse ut i det grønne, og da hun endelig traadte ind i det lille kjøkken, syntes det hende saa mørkt, saa fattig, saa trøstesløst, at hun sank ned paa en stol med hænderne i fanget.

Men maten maatte være færdig, og mens hun stod over komfyren og fik røk i ansigtet og sot paa hænderne, tænkte hun paa blaa himmel og frisk skog som den tørstige paa vand. Og moren dukket op, lysklædt og ung, og sa: «Gaa paa festen, barn. Du har saamæn fortjent litt morro.»

Astrid aapnet vinduet til gaarden, men i

stedet for ren luft strømmet den stinkende bakgaardslugt imøte, saa hun maatte lukke igjen. «Ja,» tænkte hun saa — «jeg gaar. Jeg orker ikke andet. Jeg gaar.»

Men da hun sat ved det lille middagsbord, da syntes hun aldrig at ha set sin far saa gammel som nu. Det forekom hende, at hvis hun gik til Reidars fest ikvæld, saa vilde noget overordentlig ske. Faren var i godt humør over at være færdig med noget i sit hærordningsforslag, og dette hans fattige haap om en opreisning, det rørte hende nu, saa maten sat fast i halsen. Kunde hun bedrage ham ogsaa ikvæld? Hun vendte ansigtet mot stuen, og det var som alt herinde sa: Naturligvis kan du løpe din vei og bli rik grossererfrue, men vi — alt herinde — vi svigter ikke din far.

«Du spiser ikke, barn,» sa kapteinen.

«Her er saa varmt,» sa hun.

Utover eftermiddagen laa hun en stund paa sengen i sit lille rum. Det bleke billede derborte paa væggen — det talte og talte, og hun trak lakenet over ansigtet for at tænke paa noget andet. Men her var virkelig saa varmt, og en økel fornemmelse av fluer, og i hendes legeme føltes en tørst efter frisk luft

og glade bevægelser, efter latter og høi blaa himmel — aa den som kunde!

Pludselig stod hun paa gulvet. Og litt efter gled hun ind til den gamle, som nu sat over sit arbeide paany.

«Læs noget for mig,» sa hun med en mine som den, der betaler blodige penger for at faa noget.

Og kapteinen pudset sin lorgnet, fik den til at sitte paa den røde næse og begyndte at læse av de beskrevne ark.

Det tok tid. Det var lummert herinde, det tok lang tid.

Da han endelig var færdig, havde hun hørt alt og begyndte at drøfte det med ham. Og tilslut nævnte hun generalen — aa som det skulde svie, naar dette arbeide kom for en dag. Siden talte hun ondt om Reidar og om Inga, en datter av generalen, som hun nu ogsaa havde truffet. Det var en frygtelig familie. Astrid bøiet hodet tilslut og brød sit hode efter at finde noget mer. Hun vilde intet spare — for at betale denne kvæld rigtig dyrt.

Da hun reiste sig, saa hun sig om med en følelse av, at nu var noget forbi.

Efter kvældsbordet sa hun: «Jeg gaar en tur, far.» «Javel,» sa han, henrykt og lyk-

kelig over al den glæde, hun idag havde skjænket ham. «Gaa en tur, barn.»

Saa kom den hvite kjole paa, og saa hængte hun medaljonen om halsen — idag vilde hun ikke skjule den for ham.

Da hun stod og speilet sig, færdig til at gaa, var det som denne kjole fyldte hende med angst. Hun havde vasket trapper for at faa raad til den, og mens hun sydde den havde hun sting for sting arbeidet sig bort fra sin far og over til . . . ja til hvem? Og uvilkaarlig saa hun rundt alle kjolens folder — som ventet hun at finde en uhyggelig plet.

I sin hvite hat, som hun selv havde flettet av papir, og med halvhansker opover de røde arme, skyndte hun sig gjennem byen. Og da hun stod nede ved bryggerne, hvor den vide himmel, fjorden og skogaaserne bredte sig ut, da aapnet hun pludselig armene og fik lyst til at skrike. Der var et leven paa fjorden av smaa dampere, som pilte ut fra bryggerne, solen var gaat ned, baalene tændt, det lyste av gule flammer langs begge strande, ute paa øerne og høit oppe i de blaa aaser.

Da hun endelig var kommet med damperen over bugten og travet gjennem den friske

skog, skjalv hendes næsebor, hun pustet og pustet i den varme barluft, og hendes bevægelser fik noget av den lette hjorts. Hun kom forbi mange mennesker, som havde leiret sig i det grønne, forbi ryttere, restauranter i det fri, hvor musik lød, forbi villaer og atter villaer, men hun spurte sig for og fik besked og fløi videre. Barnaalene under føtterne var saa varme og knaset saa muntert, og alt var friskhet og lys — det derhjemme var bare en drøm. Her stod en salt luftning ind fra fjorden, og hun stanset litt for at drikke den ind. Hvor skulde hun hen? Hvad gjorde hun? Naa, videre.

«Der er hun!» sa Inga, hun kom rød ut av dansen. «Hvem?» spurte Reidar, som ogsaa var færdig med sin dans. — «Se selv!»

Ja der kom hun — forsigtig, listende, hvert øieblik som færdig til at vende om og ta flugten. Det rødlige lys gjennem skogen drysset ut over hendes hvite kjole og hat, ansigtet blusset av varme eller undseelse, men hun kom nærmere, stadig nærmere.

«Er du endelig der, du slemme menneske!» sa Inga og løp imot hende.

Selskapet hos Reidar havde efter bordet en lang stund staat i grupper rundt det

brændende baal i fjæren, dansen var saavidt begyndt, og først nu førte maleren Tangen fru Hjorth hen til en første vals.

«De sa De skulde reise,» hvisket hun, idet de svinget ind i den glade hvirvel.

«Det er desværre nødvendig.»

«Hvorfor?»

«Spør ikke om det.»

Hun forstod der laa en ulykke bak. — Og det forekom ham, at hun pludselig la sig tyngre i hans arm, idet hun hældet hodet bakover og samlet sit skjørt med den ene haand. Paul Tangen glemte aldrig denne dans. Det var som hun til avsked aandet hele sin ungdom imot ham, over dem var blaa himmel, han inddrak duften av hendes haar sammen med lugten av furu, den lyserøde kjoles raslen blandedes med sjøens sus — det hele skyllet ham avsted i en lykke som var det selve den unge sommer han holdt i sin favn.

«At De kan lukke øinene — naar der er en slik guldflammende himmel over Dem,» sa han.

Hun svarte med et litet blik gjennem de lange øienhaar. «Tror De min himmel er ringere end Deres.»

«Saa vil jeg se den,» sa han — og lukket selv øinene.

Og det forekom ham, at de nu smeltet sammen til en eneste het bølge, baaren av den lange, guddommelige rytme, som er baade smerte og fryd — som skjælver i alt, der lever og dør, fra ormens til klodernes gang — som er lysets og tonens hemlighet og kanske universets ophav.

«Skal jeg slutte — er De træt?»

«Nei, nei,» hvisket hun.

Den store tennisplads var en eneste hvirvel av lyse kjoler og slanke mænd. Og varme, forpustete par søkte stadig hen til det lange bord ved havestakitet, hvor unge piker med hvit kappe over haaret stod og skjænket forfriskninger ut.

Generalen havde naturligvis danset sig ganske het, og idet han stod ved bordet og drak selters, kom ogsaa polarfareren med fru Tangen for at finde et glas.

«Naa, mossjø,» sa generalen — «De har nok set isbjørnene danse paa nordpolen?»

«Ikke isbjørnene,» smilte den veirbidte mand, «men sælerne. De holder nu og da et bryllup i vandskorpen og hauker og svinger sig som drukne bønder i gamle dage.»

Generalen vendte sig i det samme og saa

efter Reidar, som førte Astrid Riis hen i dansen.

Nu svang de sig ind mellem de andre, og hun hang saa underlig viljeløst i hans arm — som var hun drevet hit mot sin vilje og nu skylledes avsted i en glæde saa syndig, at hun burde skjule sit ansigt.

Og Reidar vilde været salig, nu da hun endelig var her, hvis ikke en spænding over, hvad der snart vilde ske, havde faat ham til at skjælve. Han passet omhyggelig paa, at hun ikke fik noget puff i trængslen, og han hvisket om litt: «Hvorfor . . .?» men i det samme klemte hun hans haand og svarte: «Spør ikke!» Det var som hun ved disse ord tok ham om halsen, og han smilte ned i hendes ansigt, saa hun ogsaa maatte smile mot ham. Og dansens bløte rytme føltes som noget moderlig, der tok dem i favn for at hindre, at noget skjæbnesvangert skulde indtræffe endnu.

Blussende av varme begyndte parrene at ta sig smaa hvileture gjennem haven, lommetørklær og vifter svalet de hete ansigter, latter og glade ord fløi ut i den lyseblaa nat. Nede i fjæren sendte tjæretønden fremdeles røk og ild tilveirs som for at hilse kameraterne, der luet vidt i det fjerne. Og

den bløte bris var atter sovnet ind paa fjorden, saa de hvite lystbaater syntes at stige op av selve sjøens dype himmel.

Da maleren havde overladt fru Hjorth til en anden kavaler, tapte han rent lysten til at danse mer. Han drev alene langs stranden og saa over til den sovende by paa den anden side bugten, hvor taarne og kirker løftet sig i kobberfarvet dis.

«Herefter blir det arbeide,» tænkte han. «Og det gjør jo ikke noget. — Og fattigdom og kamp for de usle skillinger. Og savn — naa det gjør heller ikke noget.»

«Naa, er det dig,» lød det fra hans bror, som kom og slog sig sammen med ham. «Er det ikke makeløst dette her! Vet du, hvad jeg har faat idéen til?»

Og nu fik maleren høre om et moderne tempel, baaret av karyatider, som skulde være statuer av store mænd. I de lyse sale skulde ungdommen holde fest det ene slægtled efter det andet, mens nationens berømte efterhvert skjænkedes udødelighet som bærere av ungdommens tempel.

«Ti stille,» sa maleren — «du er jo forelsket.»

«Synes du aldrig det er trist at man ikke kan holde fast noget av en slik kvæld?

Tænk, at denne symfoni av farver, rytme og glade skrik er forbi og uigjenkaldelig tapt imorgen.» Og den unge mands hake skjøt sig frem til et dystert smil.

«Livet er ødselt og har raad til at sløse, min ven.» Og da maleren i det samme fik øie paa sin kone skyndte han sig hen og bad hende om en dans.

«Tænk,» sa den unge kvinde — «husker du virkelig, at ogsaa jeg er til?»

«Aa — jeg har nok set, hvor du har lagt an paa polarfareren ikvæld. Du gjør mig ganske jaloux.»

Saa danset den letsindige mand med denne kvinde, som var den eneste han vilde være gift med, og som han altid vendte tilbake til. Nu skulde han snart si hende, at ulykken var der — at de maatte opgi alle de smukke ting de havde samlet sig, og bli fattige folk paa en hybel igjen.

«Hvor du er smuk ikvæld,» hvisket han med et tungsindig smil. «Husker du — det var en slik kvæld vi blev forlovet?»

Hun løftet de smukke brune øine og saa lykkelig ut, og det var som dansen feiet aarene bort, saa de blev forlovet paany.

Da Reidar førte Astrid ut av dansen, agtet han at faa hende litt avsides, og hun forstod

det og saa sig om som en der søker hjælp. I det samme bukket generalen for hende, og Reidar fandt sig staaende alene igjen.

Nu danset Astrid med farens dødsfiende, han la armen om hendes liv og sa hende smukke ting om hendes dragt. Det var godt hun slap at følge med Reidar, for Gud vet, hvad som da vilde sket, men nu . . . var det nu bedre?

«De danser like saa deilig som Deres mor,» sa generalen henrykt. «De kan tro hun var et friluftsbarn, en poet kaldte hende engang solens og stormens datter . . .»

«Generalen kjendte mor?»

Og da han svarte om litt: «Ja — det er visst,» da skete det paa en maate, saa hun følte en frysning over ryggen. Hvad havde der været mellem generalen og hendes mor? — Hun maatte danse videre, men havde lyst til at rive sig løs og ta flugten.

Da de endelig kom ut, stod Holth der, og heldigvis bukket han og bad om en dans. Men før de kom ind i hvirvlen, hvisket hun: «Følg mig hjem. Men si det ikke til nogen.»

Reidar havde drevet ophisset frem og tilbake nede i haven, ventende paa, at Astrid skulde bli ledig, men idet han atter nærmet sig dansepladsen, kom fru Ramm imot ham

og sa: «Jeg skulde hilse fra frøken Riis. Hun maatte hjem til faren, og Holth fulgte hende.»

«Hvad —? Naa — ja, ja, det er utmerket,» sa Reidar og brast i en latter.

Litt senere ropte nogen hurra, idet store kurve med champagneflasker bevæget sig fra verandaen og over til det lange bord under trækronerne.

«Se der — se der!» lød det. «Hurra — se der!»

Og samtidig slog en kjæmpeflamme tilveirs i fjæren, det var vedstabelen, som der var hældt petroleum paa. Et par, som havde sittet bak en busk dernede, kom styrtende frem, som havde det uventede lys grepet dem i noget galt. Det vældige baal truet med at sluke den nære barskog, som det farvet rød, en regn av ildgnister slog høiere end flammerne og dalte saa ned, hele haven blev rød, ansigter og dragter røde, villaen blev rød, og henover den blanke fjord blaffet et speilbillede av ild og røk.

Der lød knald ved bordet, og pludselig stod Reidar paa en bænk med det skummende bæger høit over sit røde hode og holdt en tale for glæden.

Og hvite arme løftet glassene op, man

skaalte og ropte hurra paany. Det blev signalet til en rigtig hallo. Den runde industrikonge stod paa et bord midt i en samling veninder og talte for værten — litt efter var det generalen, som i høist egen person kom sig op paa ett eller andet og priste kvinden, og før han visste av det, var han grepet av unge pikehænder og baaret paa guldstol.

Det knald ustanselig av nye flasker, og snart var haven et virvar, man danset, hvor man best kunde, uten at se, hvad man trampet paa, kvinder fløi avsted under eggende hvin, forfulgt av kavalerer. Par gik langs stranden og saa ind i hinandens øine, mens de hvisket, og den kjæmpestore forstmand, generalens ældste søn, kom pludselig med sin sprællende kone i armene og sa han vilde kaste hende paa sjøen, fordi hun var utro.

I en fart havde staldkarlen — efter værtens ordre — brukt ljaaen paa blomsterbedene, og nu gik Reidar om med en svær kurv og strødde røde, gule og hvite blomster ut over kvinder og mænd. «Se her, pynt Dere, se her!»

«Kjære er det derfor du har været saa flittig en gartner iaar!» sa fru Ramm.

«Ja,» svarte Reidar og lo forceret — «javist var det derfor. Se her, folk, pynt Dere! Og hvorfor drikker man ikke!»

Polarfareren og den unge ingeniør Bang kom arm i arm hen til ham. «Han tror ikke jeg er mand for at svømme ut til den lille øen der!» sa ingeniøren.

«Saa kan du jo vise ham det straks!» svarte Reidar. «Jeg skulde gjøre det og endda tømme en flaske underveis.»

«Jeg ogsaa —» sa Paul Tangen, som kom til.

Baalet var omsider brændt ned, saa var det kun aske og røk, men over aaserne i øst steg røde flammer fra den gryende morgen.

Generalen tok hjem, men ungdommen blev buden til frokost ute paa den lille ø. Og snart la fire baater fra land, pyntet med løv og med spillemænd i den første. Reidar, Harald, polarfareren og maleren skulde straks komme efter.

Den rødlige fjord laa blikstille, et par lystbaater syntes at sove for slappe seil, og idet den lystige flok gled forbi en lastejægt, merket man en frisk lugt av nybakt brød.

«Men se der, se der!»

Det var fire svømmere, som skjøt ut fra den nære odde et stykke fra Reidars villa,

og stevnet hen imot øen i rolige svømmetak.

«Gud!» ropte den danske primadonna. «Hvem er de gale mennesker! End om de drukner!»

Det var let at skjønne, hvem det var, og musikanterne begyndte uvilkaarlig at spille. Baatene la nærmere for at være for haanden, og nu stod pludselig solen frem og kastet det ildrøde skjær over de fire hoder op av vandet.

«Hallo!» lød det fra Reidar. «Nu drikker vi Deres skaal!»

Og fire mandskroppe kom tilsyne næsten til bæltet, idet de traadte sjøen, saa det skummet om dem, og solen lyste rødt i deres fugtige hud. «Skaal!» Og Reidar løftet en flaske champagne, fik proppen til at springe og satte den for munden. Derpaa gik flasken fra den ene til den anden av de tre.

«Bravo, bravo!» lød det fra de øvrige. Saa gled de løvsmykkete baater videre henover den morgenblanke fjord, under musik og latter.

Endelig landet man paa den lille ø, svømmerne paa et avsides sted, og arkitekten bragte dem deres klær, som havde ligget i en av baatene.

Ild blev tændt, og snart laa alle i græsset

og drak den friske morgenkaffe, mens solen steg høiere og høiere, og livet paa fjorden begyndte at vaagne.

— Et par timer senere sat Reidar alene paa sin veranda og saa sløvt paa haven, hvor der fløt med tomflasker og knuste glas, og hvor de halvvisne blomster laa nedtrampet paa plæner og veier.

Han holdt et øieblik hænderne for ansigtet og følte lyst til at graate — eller haanle — eller sove, — eller reise langt bort. Men pludselig løftet han hodet og saa trodsig op: «Aldrig i verden — jeg skal vise dig, jeg er den sterkeste.»

Saa reiste han sig, og i stedet for at gaa i seng, skiftet han klær og tok gymnastik. Et øieblik senere pilte han i sin hvite motorbaat tvers over den røde bugt og til byen, idet han med den ene haand styrte og med den anden prøvde at skrælle en appelsin.

De andre kunde sove. Nu vilde han paa kontoret og arbeide. Var han sin skjæbnes herre, eller var han ikke?

## IX.

Et par dage senere gik Jørgen Holth hjemover i et humør saa lyst, at han maatte plystre. Han havde atter — saadan tilfældig — møtt Astrid Riis, og da han dristig foreslog en spasertur til Holmenkollen imorgen kvæld, svarte hun virkelig ja.

«Hoho — nu skal du endelig ha et stevnemøte, Jørgen Holth.»

Han slet med eksamener i denne tid, hjemme var det nu i varmen kvalmere end nogensinde, barnene plaget ham om at faa komme paa landet, Selmas øine bad om det samme, og med de to arbeider i skuffen var han ikke kommet et skridt længer. Manglet han mot? Var det for sent? Nei, men naar pligtarbeidet om eftermiddagen var forbi og han satte sig til skrivebordet, da var hodet saa træt og tankerne saa triste. Han blev sittende med haken i hænderne og stirre, og før han visste av det, var han inde i lyse drømme

om en guldhaaret pike paa vel de tyve. Hun var som et billede paa den ungdom, som han aldrig skulde opleve, men som han dog hver dag søkte at faa et glimt av. Og nu — imorgen!

Det var første gang han kom hjem med en lykke, som han maatte skjule. Ved bordet spurte fru Selma: «Er der hændt noget, Jørgen?» «Nei, hvorfor det?» «Du ser saa straalende ut.» Fru Selma gik jo stadig og ventet paa det lille miraklet, denne udnævnelse til rektor eller professor. Engang maatte vel litt medgang banke paa hos dem ogsaa.

Næste morgen sa hun paany: «Har du været daarlig inat, Jørgen?»

«Daarlig — jeg?»

«Du har ligget saa urolig, og flere gange var du oppe og saa paa veiret.»

Dette var sant. Han havde ligget i en ungdommelig angst for, at der kunde bli regn. For saa kom hun vel ikke til møtet.

Det blev en lang dag paa skolen og endnu længere hjemme. Hvor en time dog er endeløs, naar det gjælder at faa den til at gaa. Hvor middagen hjemme er evindelig, hvor barnene søler og somler og aldrig kan bli færdig. Men han betvang sin hissighet, han

spøkte med lille Susanne og gav den ældste gut gode raad til hans eksamen imorgen, ja han hørte endog taalmodig paa Selmas huslige bekymringer. Han havde slik raad til det nu. Om en time — om en halv time . . .

Endelig sa han, han maatte paa en skolefest og derfor gjøre sig fin. Men idet han skulde avsted, blev han uvilkaarlig staaende et øieblik og se sig om i dette hus, hvor Selma og han havde havt det saa ondt og saa godt sammen. «Gaa ikke!» sa en stemme i ham. Selma sat og lappet en liten bukse, og vel var hun træt og falmet, men idag syntes hun lykkelig, fordi han havde været saa blid. «Gaa ikke!» Men han gik. Bare denne ene gang. Ute i gangen kom lille Susanne og vilde følge med, og i sin iver omklamret hun hans knær og lot sig slæpe avsted. Han glemte aldrig, da han med magt maatte rive de smaa hænder løs, og hendes skrik, da han gik nedover trappen. «Hvad er du ifærd med?»

Og dog forekom det ham, at han aldrig havde set byen saa smuk. Menneskene strømmet forbi ham med glade ansigter, og selv havde han fornemmelsen av, at han efter mange aars uret endelig skulde avsted og faa opreisning.

Han sat paa en bænk ved Majorstuen og ventet. Han forberedte sig paa at si den unge pike noget lyst og vakkert, og det blev som at rense sig selv for bokstøv og familiesorger, ja som at pynte sig med unge, friske farver. Kom hun ikke snart?

En advokat og en læge, begge socialister, gik forbi, og da de fik øie paa ham og hilste, blev han helt undselig. «Naa, hvorfor var du ikke ogsaa paa arbeiderfesten paa Kampen!» spurte lægen og stanset et øieblik. «Eksamensarbeide, min ven!» svarte Holth og vinket uvilkaarlig av. De to herrer steg ind i sporvognen og forsvandt.

Kom hun ikke? Men selv denne ængstelse var noget, han formelig nød, det var et pust fra yngre aar, det var ikke samfundsbedrøvelse eller pengesorger eller nag mot kolleger, men noget lysere og renere ... Nu tror han at se hende, men skuffes, saa opdager han langt nede i gaten hendes hat, men atter er det en anden. Og saa — pludselig staar hun foran ham, rød og forpustet av at skynde sig.

«Har De maattet vente? Jeg kunde ikke komme før.»

Hun var i en lys bomuldskjole med læderbælte om livet og over det gyldne haar

den hvite hat av flettet papir. De blev enige om at ta sporveien til Slemdal, og siden gaa. Og i den fulde kupé talte de om festen paa Bygdø, som havde været saa morsom.

Endelig gik de sammen med flere opover en vei mot skogen, siden blev de alene. Hvite og brune villaer skimtedes bak løv og bar til begge sider, de høie furustammer rødmet i solen, og over deres hoder skjøt fuglene frem og tilbake.

«Jeg glæder mig til at høre om Deres arbeide,» sa hun. «Eller kanske De bare drev løier med mig, naar De lovte at fortælle mig om det?»

«Ja, det var bare løier.»

«De anser mig naturligvis for dum.»

«Netop. Og indbilsk.»

«Tak.»

De lo begge, sætningerne blev som kvidder — hvor de allerede var gode venner. Det faldt som av sig selv, at de slog ind paa en skogsti, hvor de maatte gaa tættere sammen, og snart hvælvet trækronerne sig saa lavt over deres hoder, at de ofte maatte bøie sig.

«Jeg kan ikke være saa længe borte,» sa hun. «Far er ikke vel om dagene.»

«Kjære, vi er jo saa vidt gaat ut.»

«Hvor hun ser paa mig,» tænkte han og

husket sit graa haar og ældede ansigt. Det gjaldt at faa hende til at se noget yngre og smukkere hos ham. Hvad han skrev paa? En bok om den guddommelige Cæsar Borgia, og desuten planla han én om Dante. Og hør nu, hvordan pavesønnen, den skjønne blodhund, igrunden slægtet paa himmerikes og helvedes dikter. Ordene faldt saa let, stemmen var fuld og varm.

Ja, blev det ikke en makeløs tur? Hver gang han kunde fortælle om noget vakkert, føltes det, som et nedstøvet smykke i hans erindring blev gravet frem og fik lov at spille i lyset igjen. Og han gav hende det, og gid det hele havde været smukkere endnu. Senere sat de i lyngen, og mens hun med bøiet hode drog et straa mellem fingrene, laa han tilbake med hænderne under nakken og fortalte om Heloïse og Abelard. Høit over trætoppene steg den blaa himmel, og han selv laa her med en ung pike i skogen og var tyveaars dikter igjen.

Da de endelig stod og sa farvel nede i byen, trykket han ærbødig hendes haand.

«Tak for min første sommerkvæld,» sa han med et tungsindig smil. «Nu undres jeg paa, om De vil forære mig én til.» Han saa spændt paa hendes mund.

Hun svarte som til sig selv: «Jeg har ingen anden at spasere med nu.. Far vil bestandig gaa alene.»

«Men Deres venner da — frøken Bang og Reidar og . . .?»

«Godnat da,» sa hun pludselig og skyndte sig bort.

Saaledes begyndte en række utflugter til byens omegn, som gjorde, at dagene for Holth var fulde av den skjønneste forventning. Enten havde han faat løfte paa en ny tur, som han kunde glæde sig til, eller han ventet at møte hende — saadan tilfældig — ved middagstiden, og da foreslaa en ny. Hans skridt blev raske, hans appetit saa god, alle vanskeligheter blev overkommelige. Nu gik han og smaaplystret, enten han skulde ut i byen eller hjem.

Og ikke merket han, at den unge pike altid kom saa underlig søvngjængeragtig, og at hun ofte faldt ind med spørsmaal, langt, langt borte fra det, som han gik og utbredte sig over.

## X.

Hver gang Astrid gik hjemmefra, havde hun en dunkel fornemmelse av, at Holth kunde gi hende et godt raad. Men ikke før var hun ved siden av ham, før det føltes umulig. Ikke engang til ham, ikke til nogen i verden turde hun tale om — dette her . . .

Hun prøvde at le av den mistanke, som havde slaat ned i hende, da hun danset med generalen, men den passet saa altfor godt med forskjellige hentydninger fra faren, som hun nu blev gaaende og huske om og om igjen.

Men da blev jo ogsaa kløften mellem hende og Reidar dobbelt saa dyp som før. Det var galt nok, at generalen havde ødelagt farens karrière! Men nu? — efter dette at træde frem for den gamle og si: «Jeg er glad i den mands søn» — aldrig, aldrig orket hun det.

Billedet av moren hang fremdeles i hendes værelse, og i det ene øieblik havde hun lyst til at vende det mot væggen, i det andet til at ta det i forsvar. Denne døde kvinde havde jo i det sisste været hende saa nær, hun var blit hendes indre stemme, som hun stolte paa — men nu! Det var som hun selv havde del i hendes brøde, og naar hun ved bordet møtte farens rødkantede øine, bøiet hun hodet som om hun skammet sig.

Inga Bang gjorde alvor av at komme for at agere tjenestepike, men Astrid satte sig saa haardnakket imot, at den anden var helt fornærmet, da hun gik. «Vel,» tænkte Astrid — «nu er det vel brudd med hele familien, og saa er det op og avgjort.»

Den varme juli var kommet, folk begyndte at reise paa landet, og den gamle kaptein undte sig ogsaa en liten ferie. Han sat med en ekstra pipe foran et utbredt kart og deltok i de manøvrer, som bladene meldte om. Knappenaalene, han førte frem og tilbake, var soldater. Men pludselig kunde han skyve det hele bort og fare op og ta sig i halslinningen. «Sludder,» sa han. «Det kan jo ikke nytte nu!» Saa blev han gaaende og drive paa gulvet i det uendelige.

Astrid sat hos ham ut over eftermiddagen

med sit sytøi, og under de halvlukkede øienlaak myldret en verden for sig.

«Var du glad i ham — den anden, mor? Kunde du ikke hindre, at du blev det?» Og saa fulgte tankerne den lysklædte mor til et ulovlig stevnemøte — men forunderlig nok var det Reidar, som kom.

Litt efter løftet hun øienlaakene og saa paa ham, som drev paa gulvet. Han kunde leve endnu i tyve aar. Og hun — det samme liv som nu, og siden endte det vel i et fattighus.

Det eneste lyspunkt var nu at møte Holth, men ofte naar hun gik hjemmefra, prøvde hun at indbilde sig, at det var Reidar, som ventet. Arbeidet skulde utføres baade paa kontoret og hjemme, men hun levde i en skumringstilstand, da drøm og virkelighet havde saa let for blandes. I kjøkkenet tænkte hun ofte som en opmuntring: «Ikvæld skal jeg møte ham igjen.» Saa pyntet hun sig og strødde endog litt pudder paa sin hænder, men naar hun fik øie paa ham — saa var det jo Holth.

Efter at ha været længe borte, banket hendes bror atter paa en dag, da den gamle hvilte middag, og da han indenfor døren havde faat den medtagne regnkappe av, viste

det sig, at han hverken havde vest eller trøie. Han var ubarberet og smudsig, paa føtterne sat nogen forhenværende sko, og han stank av drikkevarer.

«Se ikke slik paa mig for fanden. Jeg er i gala paa min vis og befinder mig vel. Hvordan har min familie det?»

«Hyss, tal ikke saa høit. Hvor har du været siden sisst?» Hun kunde ikke andet end stirre paa ham og famlet uvilkaarlig efter noget at støtte sig paa.

«Skal jeg forsvinde?» spurte han stramt, da han saa det indtryk, han gjorde.

«Nei, nei, her er noget at spise. Men for Guds skyld vær forsigtig, saa han ikke hører dig.»

Den unge mand slukte maten graadig, det lange, rødlige haar faldt frem i panden, og om øinene var der blaalige ringer. At skjænde paa ham, at bønfalde ham, at hjælpe ham — det havde hun opgit for længe siden.

«Og gamlingen? Han har det vel som blommen i et æg nu, naar jeg er ute av syne?»

«Han gaar saa ofte ut i det sisste — og jeg tror, det i al stilhet er dig han leter efter.»

«Ha, ha, ha — jomæn sa jeg smør. Men

hør — gaar du fremdeles og smaaprater med mor? Hvad siger hun dig i det sisste?»

Astrid dreiet hodet mot vinduet og svarte ikke.

«Tror du, de dødes sjæle undertiden blander sig med de levendes? Hvad skal det nu for eksempel si, at du ligner mor i saa meget. Kan du huske noget om hende?

«Aajo.»

«Da vi to sisste gang var inde hos hende — husker du, hvordan hun tok os i haanden og smilte?»

Om litt svarte Astrid lavt: «Netop, det er det eneste, jeg rigtig husker om hende.»

«Vel, men er nu ikke det besynderlig, at det samme smil har du. Og den lille bevægelsen med pekefingeren, som jeg husker hos hende, naar hun rakte mig haanden, den har jeg siden fundet igjen hos dig. Hvordan forklarer du det?»

Astrid lukket øinene og smilte — og hendes ene pekefinger kom uvilkaarlig i bevægelse.

«Ærlig talt, piken min — vet du, hvordan mor kom avdage?»

Astrid aapnet øinene. «Hør, Ivar — det samme spurte du om for en stund siden. Hvad er det, du gaar og indbilder dig om det?»

«Indbilder — nei jeg vet det. Men vi har villet skaane dig.»

Hun gjorde store øine og kom uvilkaarlig et skridt nærmere. «Hvad? Hvad siger du?»

Den anden la skéen bort og tørket sig med haanden over munden. «Ja, siden jeg nu skal paa en længre reise og ikke løser returbillet, saa kan du jo gjerne faa høre det. Du vet, mor var fra Nordland?»

«Ja, det vet jeg vel!»

«En sjøfugl eller et stykke vind og veir! Og saa at bindes til far. Hun laa og seilte i den tid hun skulde stoppe strømper, tok luftbad i den koldeste nordenvind og spilte fløite, naar han sutret over daarlige indtægter. Engang laa hun ogsaa i vinduet og læste bønner til solen, da andre gik til kirke.»

Astrid støttet sig mot kjøkkenbænken og lukket øinene paany. Havde hun hørt dette før — eller drømt det — eller havt lyst til akkurat det samme selv?

«Hvor vet du dette fra?»

«Fra en falleret kjøbmand der vestenfra, som engang var hendes ven, men som siden kom paa tugthus, en prægtig fyr.»

«Og døde hun ikke av lungebetændelse?» Astrid aapnet øinene igjen.

«Ikke spor du — bare officielt. Der var

nogen ulovlig amour med i spillet. Den gamle fik nok kvalt hendes sjæl, men et litet syndig sværmeri blev igjen. Saa endte det med, at hun prøvde at omkomme paa en seiltur. Men folk halte hende iland, og saa la hun sig til sengs, og det viste sig, at hun var i . . . i omstændigheter, som der allerede gik rygter om. Skal jeg fortsætte?»

Uten at svare gik Astrid mot det lille vindu, men skjønt hun stirret ut, var det dog moren hun saa.

«Takk for mig! Næste gang jeg kommer, vil jeg ind og ha et avskedsopgjør med ham. Men pas dig nu, saa han ikke faar ødelagt ogsaa dig. En vis mand ute fra Vaterland har sagt, at enkelte mennesker kaster en giftig skygge. Farvel med dig.»

Astrid hørte han gik, men blev staaende urørlig med lukkede øine. Hun gjennemlevde dette med moren. Atter forekom det hende, at det var noget hun havde hørt før — eller drømt — eller noget, hun kunde ønske at opleve. Hun strøk sig over panden som for at vaagne. Denne morens skjæbne var som en malstrøm at stirre ind i, og uvilkaarlig maatte hun holde sig fast for ikke at rives med.

Næste gang Holth saa hende komme, tænkte

han: «Hvor hun er blek!» Og høit sa han: «Jeg haaper, De ikke arbeider for meget nu i sommervarmen, frøken Riis.»

«Jeg — nei jeg bare dovner mig nu. Idag har jeg forresten fundet frem en gammel fløite efter mor, og da far begyndte at klage over økonomien, saa prøvde jeg at spille ... Men det er sant — kunde De ikke skaffe os en seilbaat, saa vi til en avveksling kom litt paa sjøen?»

«Jo, saa sandelig, det vil da være en let sak. Min ven Reidar Bang har flere.»

Astrid stanset uvilkaarlig og sænket øienlaakene. «Saa! Men sig da for Guds skyld ikke, at det er til mig.»

«Nei, bevares, De kan være tryg.»

Det var nu forresten bare herlig, at det blev en av Reidars baater, og da hun første gang skulde avsted og seile, var hun atter næsten sikker paa, at det var Reidar selv, som kom.

Det blev en kvæld med vindgraa fjord og skyet himmel, seilene fyldtes, og hun laa i baatens bund og havde lyst til at kjæle for dens sider. Den vugget hende saa bløtt, og den bar hende som i et par sterke arme.

Vinden stilnet, de blev liggende urørlig for slappe seil, og Holth begyndte at fortælle

noget smukt igjen. Hun reves med av de brogete billeder, men tænkte: «Jeg er viss paa, at Reidar fortæller endnu bedre.» Hans stemme var like saa smuk, men han var ikke graanet, nei han var helten gjennem luften paa ski, et legeme av herlig styrke, i slægt med vidde og lys. Og dog var det hende, han var glad i. Havde han det ondt nu? Skulde hun skrive til ham? Uvilkaarlig la hun sin kind mot baatens side. Der sat nu Holth, som næsten lignet ham, kanske havde hans klær rørt ved den andens endnu den samme dag, og hun fik lyst til at gaa hen og stryke sin haand over hans ærme. Saa vendte hun snedig samtalen, saa hun fik sagt noget ondt om Reidar, og naar Holth saa forsvarte ham, fik hun lyst til at kysse denne mund, som talte saa vel om den, hun var glad i.

Det var ikke godt at være Jørgen Holth og sitte stille her, mens den unge kvinde laa saa skjødesløst et par skridt fra ham. Men han havde stadig været forsigtig, det gjaldt jo ikke at skræmme hende, saa det hele gik istaa. Og saa? Hvad vilde han?

Det hændte, at naar han hjemme stod og snakket med sin kône, da maatte han tænke paa den andens unge ansigt — og uvilkaarlig

lyste han op, saa fru Selma ogsaa maatte smile. Han kysset hende — og indbilte sig pludselig, det var den andens mund, og kysset blev saa heftig og hett, at den halvgamle kvinde blev helt fortumlet. Og som hun sat og sydde og lappet, kunde han komme og fortælle hende noget saa vakkert, at hun ikke husket maken siden deres forlovelsesdage. Men det hændte ogsaa, at han fòr op og gik skamfuld bort, idet han tænkte: «For pokker, du bruker jo din kone bare til generalprøve for . . . den anden.»

Jørgen Holths liv begyndte at arte sig anderledes end før. Han havde hidtil været en forsluken avislæser, nu syntes bladene ham noget ganske overflødig. «Alt det skitt formørket jo baade sol og stjerner for mig, da jeg var ung,» tænkte han, «nu faar det være nok.» Men til gjengjæld blev han en pertentlig mand, som daglig badet og froterte sin hud og stadig maatte ha pillende rent lintøi. Det var, som to unge øine stadig hvilte paa ham, og de maatte ikke skuffes.

En dag da han saa fru Selma ifærd med at presse hans benklær, blev han underlig tilmote.

«Kjære dig,» sa han og tok hende om livet. «Det der skulde du la piken gjøre.»

«Ja, du skulde vel bli fornøiet da.»

Han kysset hende varmt — men tænkte i det samme paa den fjerne mulighet, at hans benklær en vakker dag kunde bli presset av — en anden.

Han skaffet imidlertid penge, saa konen og barnene kunde komme paa landet, og da fru Selma holdt dem i haanden, blev hendes øine fugtige av taknemlighet. Hun visste jo, hvad det havde kostet ham. Der blev ogsaa en jubel paa barnene, og den nat sov Jørgen Holth som en forgudet far.

Men det lyse humør, som stadig fulgte ham hjem i det sisste, det øvet en egen virkning paa fru Selma. Hun blev ikke fuldt saa træt som før, hun begyndte at holde huset i bedre orden, hun fik tid til at være friseret og ha en lys bluse paa ved middagsbordet, ja det gik saavidt, at hun nu og da sat ved pianoet og prøvde at friske op sine evner fra unge dage.

«Her gaar Jørgen,» tænkte hun, «og stræver og sliter baade sent og tidlig — og jeg, jeg gjør visst ingen ting for at det skal være hyggelig omkring ham.»

Han vogtet sig vel for at nævne den unge pike hjemme. Men naar tankerne paa hende blev altfor levende, da maatte han ofte lægge

armen om sin kone og tale om hvor livet kan være lyst og rikt.

Et par dage før de skulde paa landet, sat fru Selma inde hos barnene, efter at de var kommet i seng. Og hun kjæmpet en forunderlig kamp, hun vilde forære sin mand en rigtig kostbar gave, fordi han i det sisste var saa makeløs, men gaven maatte desværre tages baade fra barnene og hende selv. Det blev en klynken, en sutren og smaa brustne barnedrømme, men moren holdt ut og blev mer og mer veltalende, skjønt taarerne randt ogsaa hos hende.

Næste dag, da Holth satte sig til middagsbordet, kom lille Susanne hen og gav ham en konvolut. «Far,» sa hun — «vi vil ikke reise paa landet — du har visst saa litet penger, og vi kan faa reise en anden gang.»

«Hvad er nu det for tull?» Han løftet hodet og saa paa dem alle. Selmas ansigt straalte, barnene smilte litt forknyt, og omsider forstod han.

Og han husket, hvordan han paa hjemveien idag havde gaat og funderet paa en utvei til at forære Astrid Riis en eller anden gave. Her var pengene. Konvolutten begyndte at skjælve i hans haand, og halsen snøret sig sammen.

Han kysset den lille piken og sa takk, men tænkte: «Selvfølgelig skal de paa landet. Jeg gir Selma pengene igjen ikvæld.»

Samme dag skulde han møte den anden, og inden han gik hjemmefra, sat han længe paa sit arbeidsværelse med hodet i hænderne og stred med sig selv: «Jeg vil ikke — jeg vil ikke. Jeg vil være hjemme hos kone og barn.»

Men da tiden kom, drev skridtene ham avsted.

## XI.

Astrid Riis stod nede ved Piverviksbryggen og saa Reidars baat komme seilende fra Bygdø. Og hun visste jo godt, det var Holth, men idag var hun for trist til rigtig at indrømme det, nei det var, det maatte være Reidar, og nu skulde de ut sammen.

Det hændte jo, at hun spurte sig selv, om det i længden kunde gaa an at være saa ofte sammen med en gift mand. Men altid svarte hun sig med en viss bitterhet: «Ja, ikke sant, jeg skulde ofre det ogsaa!» Han var jo hendes eneste lyspunkt nu, og i det sisste havde det faat en ny tiltrækning at staa og se Reidars baat komme — og saa indbilde sig det var ham selv. Fru Holth kjendte hun ikke, og som efter et fælles instinkt blev hun aldrig nævnt.

Baaten pilte snart ut av havnen, og som vanlig la hun sig ned i bunden foran fokken

og stirret op imot himlen. Her var det saa let at komme i denne tilslørede stemning igjen, da drøm og virkelighet blandedes. I det ene øieblik var hun moren, som vendte sin bøn til solen — og i det andet sammen med Reidar og badet ute paa en ø i havet. Saa ligger de nøkne i den varme sand og lar stormen tørke deres hud — aa! Siden kryper de ind i hvitt linned, som dufter av sol og blæst. Og saa — saa søker de ind til hinanden, og himlen spænder sig stor og vid over land og hav.

Havde hun drømt det inat? Skulde hun opleve det engang?

Det var i begyndelsen av august, og fjord og aaser laa i lyseblaa skumring, mens en lang ildgul skybølge vældet op i vest. Rundt om dem piskedes fjorden av smaadampere og seilere, og nu og da lød de regelmæssige dunk av en motorbaat.

Holth var idag gjennemrystet av den sterkeste sindsbevægelse, han tænkte paa dem, som nu sat hjemme, og samtidig fik hver bevægelse av den unge kvinde hans nerver til at dirre.

«Hør,» sa hun — «var Reidar Bang like saa dum paa skolen som nu?»

«Altid vil hun si spydigheter om Reidar,»

tænkte Holth — «hvad har der været mellem de to?» Men høit sa han ett eller andet til forsvar for ham. Dum — Reidar! Nei takk, det havde han da senere vist. — Saa kom hendes hode frem under seilet, og hun saa paa hans mund med et eget smil.

Vinden var snart døset hen i et blikstille, da fjorden næsten blev hvit, efter som skumringen faldt.

«Hvor her er vakkert,» sa hun.

Og det var en lettelse for Holth under dette press av uro at faa begynde at tale, og stemmen var saar og inderlig.

«Ja her er vakkert — og gudskelov fordi mørket hos os ikke falder saa braatt som længere sør. Jeg elsker vor lange nordiske skumring, da menneskene vender ansigtet mot himlen og føler at dagen dør. Jeg husker ogsaa, at jeg som gjæter paa fjeldene kunde vaagne en nat med hodet mot en sovende ko og se dæmringen bli til paa en sky. Først kom andre skyer og visket den ut, men den optok kampen, fik fotfæste paa en anden kant — øste saa et melkegult lys over stadig flere skyer, som prøvde at ryste det av — tilslut over hele himlen og saa over jorden. Det var som en lang smertefuld fødsel, som endte i fryd.»

Han holdt inde og lyttet mot den anden. Hun gjorde en bevægelse med haanden, som om hun kjælte for baaten. Saa begyndte han igjen:

«Vet De, frøken, at Deres generation har meget friskere øine til at se det, som vakkert er, end min. Vi vokste op med Zolà og Ibsen, og den sandhet, vi lærte at dyrke, var uhumsk og pinaktig. Nu forekommer det mig underlig, at ogsaa dengang stod æpletrær og syrener dryssende fulde av blomster hver eneste vaar. Men i alle de abstrakte spørsmaal, vi unge slæpte omkring med, fandtes der ikke et grønt blad. Først nu i det sisste — ja tænk, at ogsaa jeg skulde vaagne engang og se, at jorden er deilig!» Han vendte ansigtet mot den gule stripe i vest og drog pusten dypt som for at indsuge noget av den sovende kvæld.

«Har De aldrig drevet sport? Staat paa ski eller redet?»

Efter en pause kom det som før:

«Jo, jeg husker da jeg var huslærer paa Toten — da red jeg en kvæld indover et skoglandskap paa en blodrød hest. Jeg ser endnu den ildgule himmel over de sorte aaser, kornet stod paa staur og utbredte en lugt som av sopp. Naar jeg steg av for at aapne

en grind blev mine hænder kolde av det fugtige træ, og naar den smeldte igjen, lød der en vassen lyd, idet træklinken faldt i. Jeg kom forbi en ensom gaard, hvor vinduerne slog flammer, og ved veien stod en kone med sigd under armen og skygget over øinene imot mig. Siden kom jeg frem høit oppe paa en aas og havde Mjøsen som en rød lue nede i mørket. Jeg husker, at hesten braastanset og steilte, som var fjorden dernede noget blodig. Og tilslut saa jeg ute paa en stor aker en harver, som plystret, idet han spændte hestene fra. Men denne ensomme pipende lyd blev i det øieblik for mig som selve skumringens melodi.»

Litt efter tilføiet han: «Tilgi mig, at jeg sitter og tuller om slikt. Men jeg gaar om dagene og gjenoplever min ungdom, og meget som dengang gik mig sporløst forbi, det forekommer mig nu baade rikt og vakkert. Slik er det at være sammen med en ung kvinde. Det vækker ikke bare skjønne haap, det forgylder ogsaa ens minder.»

Han dristet sig frem med en slik varsom tilnærmelse, og nu gjorde hun atter en bevægelse og strøk baatens side med sin haand.

En stor damper med farvete lys i masterne duk-

ket frem under dunkende stempelslag, ett av disse flytende turistpaladser, hvis beboere kan fylde en by. Den uhyre skygge nærmet sig med en skumbølge foran, og den gledforbi, høi, tung, med lange rader av glødende vinduer, med forskjellige dæk fulde av sommerklædte reisende, som stirret mot de smaa farkoster nede paa den mørke fjord. Saa var den allerede forbi, og den lille baat slyngedes op og ned paa de store sjøer efter den. Nu pløiet den videre indover mot byens vrimmel av lys. Det var som de to i den lille baat blev til et intet overfor denne koloss, og et øieblik sat de tause og saa paa hinanden, ladt alene tilbake i mørket.

«Der var mange englændere,» sa Astrid og tørket en bølgeskvæt av ansigtet med lommetørklædet.

«Ja — og mange, som vender forlovet tilbake.»

Litt senere var de drevet op under en av øerne, hvor lys skar ut over vandet fra en villa. Og som de sat her, aapnedes en dør til en balkon, og en hvitklædt kvinde kommer frem, stemmer hænderne mot gelænderet og ser utover. Endelig faar hun øie paa baaten og siger ængstelig lavt: «Er det dig Herman?» Litt efter gjentar hun: «Herman — er det dig?»

«Nei,» siger Holth leende, og kvinden skynder sig ind.

Astrid lo ogsaa og satte sig over ende.

«Det var neppe hendes ægtemand,» sa Holth.

«Tror De det?» — Og et øieblik stirret de ind i et eventyr, og begge fik uvilkaarlig lyst til at flytte sig nærmere hinanden.

Nu var det ganske mørkt, og over den ildgule stripe i vest steg en staalgraa himmel med spredte stjerner.

Holth begyndte at tale igjen, men stemmen skjalv, og han stemte albuerne mot knærne og haken i hænderne.

«De kan tro, at der i denne time hersker megen amour over det ganske land. Jeg tænker paa to unge, som fra badestedet har listet sig ut i en baat — eller et par, som skal ro over et fjeldvand, men glemmer aarerne, — eller de gaar paa en sti fra en sæter til en anden og synes, de maa sætte sig litt. Denne damperen nu, den bragte vel de unge op til fjeldpensionater og sportsstuer — og hvad tror De ikke, de vil opleve, før de kommer igjen? Jo, vær viss paa at den lille usynlige gud vil spille de fleste av dem et puds bak en busk, paa en

ø langt fra land, eller i en ensom baat paa vandet. Saa skilles de to og ses kanske aldrig mer, og den lille erindring blir begge en hemlig trøst opigjennem aarene, selv naar den ene er husmor og den anden ægtemand.»

«Ja, den som kunde komme litt paa landet,» sukket det uvilkaarlig fra den anden.

«Det er sant — vi kommer ikke avsted, hverken De eller jeg . . .»

Og et øieblik forenedes de i den samme fattigdom, og der blev en lang pause.

Saa fortsatte han: «Men ofte synes jeg se den lille baaten, som en maanekvæld vugger paa en indsjø, og en av de unge herrer skulde sætte hende over. Der lukter av høi og modne bær fra stranden, og han slutter at ro, fordi han indaander duften av hendes rene kjole og varme hud. Som nu! Hvad sker der saa? Der sker noget. Og naar de saa gaar opover bakken paa den anden side, da vender de sig, søker hinandens haand, ser tilbake paa sjøen og sender den et avskedskyss. Saa er de borte, og sjøen ligger igjen som et kjærlighetsspeil og venter paa de næste. Men aarene gaar, de to blir gamle, og de dør med den lille hemlighet i sit hjerte.»

Hun lukket øinene, hun oplevde det hele — og

moren føltes saa enig. «Hvor er vi?» spurte hun om litt.

«Vi er i nærheten av Robinsons ø, hvor ingen bor. Har De set den under stjernelys?»

Hun svarte ikke, men drog pusten dypt og la sig tilbake igjen. Mørket syntes saa varmt og svangert, det var saa langt til de andre baater, og de var drevet op under den lille ubebodde ø.

Holth begyndte at ro i en egen ophisselse — hvorhen? Det bar imot øen. Hvorfor? Han hørte kun sit hjerte hamre og syntes at høre ogsaa hendes. Baaten støtte mot fjæren, og han hoppet ut og trak den bedre op. «Hvad?» spurte hun som i ørske. Men uten at svare gav han hende haanden, og om litt tok hun den og hoppet iland. Idet de gik sammen opover den bløte sand, saa de sine skygger foran sig, og uvilkaarlig vendte de sig og stod ansigt til ansigt med den gule, lysende skybølge i vest.

«Det er Dem og mig,» sa han, da de atter gik videre, idet han pekte paa deres skygger.

Hun prøvde at le: «Jo, det er vi to, men det kunde ogsaa være — andre.»

«Hvor det er vidunderlig at sværme om her med en ung, skjøn kvinde. At jeg — jeg!

skulde faa opleve det her.» Og uvilkaarlig grep han hendes haand.

Hun stanset som for at lytte — var det hans stemme, eller en andens? Nu var det kjærlighet over det hele land — men hun oplevde vel aldrig noget eventyr — hun, som engang skulde ende i et fattighus.

«Her sætter vi os!» sa han. Og hun saa sig om og satte sig, la sig tilbake i den bløte lyng og sand, stak hænderne under nakken og saa op mot stjernerne. Om det nu var Reidar, som var her! Jovist var det ham, de var ute paa øen og havde badet, de var krøpet ind i det duftende rene linned, nu skulde de søke sammen. Og hun lukket øinene, og det hele blev saa levende, saa levende.

Hun følte et ansigt nærme sig hendes, en aande, en kjærlighetshymne, mange skjønne ord — det var, det maatte være Reidar. Nu og da hørte hun bølgen nede ved stranden, hvor de jo havde badet. Nu følte hun ogsaa kyss, og uvilkaarlig slog hun armene om denne hals, knuget den ind til sig, ængstelig for, at det ikke skulde være — ham.

En ny turistdamper pløiet forbi med alle sine lys, og dens bølger skyllet med fossende skumrygge ind imot øen.

—

Da Holth sent paa kvælden nærmet sig sin bolig, saa han vinduerne oplyst og tænkte: «Hvorfor i alverden sitter hun oppe endnu?»

Han var fortumlet av glæde, det vidunderlige var hændt. Var det sant! Var han den seirende — han!

Men i trappen stanset han og tok sig til panden. Hvad nu? Jo, som hæderlig mand . . . havde han kun ett at gjøre. Det, som hittil havde staat for ham som en fjern, rosenrød drøm, det var nu blit en nødvendighet — han maatte . . . maatte skilles. Han kunde ikke la den unge pike i stikken, han fik gifte sig med hende. Det blev ondt at rive sig løs fra . . . dem derinde, men det fik han holde ut. Ja, han følte sig endog istand til at snakke med Selma allerede nu . . .

Hun kom selv og lukket op. «Stakkars dig,» sa hun — «det blir nok sent for dig — har du holdt foredrag igjen eller git ekstratimer?»

«Hvorfor sitter du saa længe oppe?» spurte han og prøvde at undgaa hendes arm, som la sig om hans ryg.

«Aa, det er Susanne, som pludselig blev saa daarlig, men det skal ikke du bry dig om. Gaa bare til sengs du, jeg skal sitte oppe alene.»

«Hvad siger du!» Og han skyndte sig ind i barneværelset.

En natlampe brændte ved den lave seng, de øvrige barn sov, men lille Susanna var blodrød i hodet og kastet sig urolig frem og tilbake.

«Dikke!» mumlet hun. «Dikke, mor!»

«Ja, ja, drikke. Nu skal du straks faa!» Og fru Selma kom med en ny forsyning av vand.

«Vi faar hente læge,» sa Holth — han havde lyst til at komme ut igjen.

«Han har været her. Han frygtet for lungebetændelse.»

Jørgen Holth kom ikke i seng. Den lille piken havde høi feber, talte i vildelse og vilde ustanselig op. Moren bar hende paa gulvet, Holth maatte avløste hende. Og mens han gik her frem og tilbake med det stønnende barn i armene, tænkte han paa, da han første gang skulde gaa til stevnemøte, og da han rev de smaa hænder løs fra sit knæ.

«Og nu maa du skilles. Du er jo saa lykkelig. Det har jo været en vidunderlig tur.»

«Ja, ja,» skrek det i ham — «ja, jeg vil ikke for alt i verden bytte bort denne kvæld.» Og tankerne paa den unge kvinde myldret frem, rev ham bort fra det fattige hjem og

det syke barn, opfyldte ham med en glæde saa vild, saa smertefuld, saa underdeilig, at han var i færd med at slippe den syke i gulvet.

Saa vaagnet han igjen og saa forfærdet paa Susanne, som nu i hans sterke arme følte sig tryg og vendte ansigtet mot hans bryst for at sove.

«Far,» mumlet hun døsig — «skal vi paa landet imorgen.»

«Ja, ja, vennen min — sov nu, vi skal paa landet imorgen.»

Natten gik, Selma løste ham av, og han gik ind i sit arbeidsværelse og kastet sig paa sofaen.

Om nu barnet døde idag! Vilde han likevel ikvæld gaa og møte hende — den anden —, som avtalen var?

«Ja!» skrek det i ham, vildt og fortvilet. «Ja! Det er hende, jeg tilhører nu, og intet i verden skal rive mig løs.»

Men han stønnet, han tumlet avsted i e malstrøm, han havde lyst til at rope om hjælp, og dog vilde han ikke reddes.

Saa gik dagen med nyt doktorbesøk og ny skiften med at bære den syke paa gulvet. Mot kvælden vaklet han ind for at bytte klær og barbere sig, han maatte jo avsted.

Han sa til Selma, at han vilde hen og hente 'en anden læge.

Mens han stod foran speilet og skrapet sit indsæpete ansigt, hørte han sin kone gaa frem og tilbake med den lille, og hun prøvde at synge, skjønt stemmen var utslidt og hæs.

«Katta sat under ovnen og spandt,
saa kom den musa paa gulvet.»

Endelig var han færdig, men idet han stampet avsted med tunge skridt, møtte han i gangen den ældste gut, som gav ham et brev.

Han kjendte hendes haandskrift og gik ind i sit arbeidsværelse for at læse det. Hjertet skjalv, den lille lap aandet kjærlighet, og han kyste den og maatte smile.

Men der stod:

Hr. dr. Holth!

Jeg kommer ikke ikvæld — og ikke imorgen — og ikke en anden gang. Havde jeg bare ikke gaat igaar. Jeg kommer muligens over disse dagene ogsaa, men Gud hjælpe mig.

Jeg forbyr Dem at møte mig mer.

Ærbødigst

Astrid Riis.

Holth stirret frem, endelig knuget han papiret mellem hænderne, og hodet sank ned paa brystet. Saa gik han hen og faldt sammen paa sofaen, vendte ansigtet mot væggen og lukket øinene.

Men i næste rum lød det paany under trætte skridt:

«Katta sat under ovnen og spandt,
saa kom den musa paa gulvet.»
tra, la, la, la, tra, la, la, la.

## XII.

Ute hos Reidar Bang paa Bygdø var det stilt, mens han efter middagen laa og røkte en cigar. Hans forældre og søskende var tilfjelds, men han havde ikke tid, for netop i disse dage var han med i en større spekulation i malmfelter, og ofte sat han ved arbeidsbordet eller i møter til langt paa nat. Nu havde han før middagen tat en hissig ridetur, og saa et sjøbad, og efterpaa smakte jo baade maten og hvilen.

Dette rastløse arbeide hjalp ham til at glemme, at han i virkeligheten havde det ondt. Og det onde var naturligvis ikke for en pikes skyld, nei det var atter noget usynlig, som daglig lusket om ham og søkte at røve hans søvn, knække hans arbeidskraft og gjøre ham svak og motløs. Og som da han St. Hanskvælden tændte hint glædesbaal for at haane en sorg, saaledes følte han stadig trang til at reise sig og være overordentlig

i arbeide og idéer, bare for at kunne slynge den usynlige i knæ.

Døren stod aapen mot verandaen, hvor solteltet blafret for en let bris fra fjorden. En brun gordonsetter kom luskende ind og slikket sin herres haand, og da den ikke fik saa meget som et blik, rullet den sig sammen paa gulvet og la snuten paa bakbenene.

«Hvis nu den fluen gaar ruten helt til ende uten at fly op,» tænkte Reidar — «saa sender jeg hende likevel et brev ikvæld.» Men pludselig vendte han sig i et rykk og prøvde at sove. Han husket de gange, han var staat op midt paa natten for at skrive et brev — som straks efter blev revet i stykker.

Der lød skridt paa verandaen, det var kvindeføtter, hvad? Han fòr overende — ja hvad gik han ikke her til stadighet og ventet? Men hunden satte ut med et glad bjæf, og straks efter stod Inga i døren med hundens forben paa sine hofter.

«Nei, er det dig,» sa han og strøk sig over panden. «Er du kommen til byen?»

«Du kan da begripe, jeg maatte ind og se, om Henrik er i live. Han har jo ingen ferie, stakkar, og tænk du — i fritiden har han allerede faat hele stuemøblementet færdig.»

«Vil du ha jordbær og fløte?»

«Ja, tak.»

Den unge pike var solbrændt som en indianer, men øinene straalte av sundhet og humør, og da jordbærene stod foran hende, tok hun fat med glubske miner.

«Jasaa — din kjæreste bygger rede for Dere, det maa være morsomt.» Reidar sat i skjorteærmer og støttet haken i hænderne.

«Ja, og vet du — men det er en hemmelighet, det ber jeg dig huske paa — til høsten, inden vi gifter os, har han bestemt sig paa at opsi sin stilling og begynde egen forretning. Men Dere maa ikke tro, han mottar en øre hverken fra far eller dig, han vil greie det ganske alene. Og sæt om han nu ingen huse faar at bygge, det er forfærdelig spændende.»

Saa fortalte hun om livet paa fjeldet, om faren, som var begyndt paa en bok om den fransk-tyske krig, om moren, som vævet, og fru Ramm, som styrte med sine barn.

«Har du møtt andre bekjendte i byen,» spurte Reidar ut i luften.

«Jeg saa et glimt av Astrid Riis, hun gik med en kurv paa armen, men tror du jeg vilde gaa hen til hende, slik som hun behandlet mig sisst. Men vet du, hvad man

siger om hende nu — ja det er jo ogsaa en historie . . .»

«Hvad — hvad siger man . . .?» Reidar stod med ett paa gulvet.

«Ingen ting —» bøiet den anden av. «Tak for traktementet!» Og hun skjøv den tømte tallerken bort.

«Nei hør, dette maa du si mig. Hvad har du hørt?» Nu blottet han sig jo saa nydelig, men hans yngste søster havde nok gjættet det likevel for længe siden.

«Ja, saa faar jeg avsted igjen,» sa hun og reiste sig. «Jeg skal med toget kl. 5.»

Men Reidar la hænderne paa hendes skuldre og holdt hende fast. «Ut med sproget. Hvad har du hørt?»

Den unge pike lo ham op i ansigtet. «Indbilder du dig, du kommer nogen vei paa den vis. Hvad jeg har hørt? Ingen ting, min vén. Det var tull og tøv av mig. Vil du saa slippe mig avsted, dit stædige trold. Og lev nu vel og spis en smule, for du er paa god vei til at bli et skelet. Det skal jeg nu forresten ikke si til mor. Slip mig saa. Farvel.» Og da den unge pike var ute i døren, vendte hun sig, smilte med hvite tænder og tilføiet: «Du skulde ikke bry dig om folk, som ikke fortjener det, Reidar, det er du

for god til. Farvel. Skal jeg ikke hilse tilfjelds?»

Reidar stod og saa paa en eller anden stol og glemte at følge hende et stykke.

Ogsaa den nat maatte han op av sengen for at skrive, men skriften blev ulæselig og meningen ganske forvirret, og da solen tittet ind av vinduet, sat han her i skjorten og støttet albuerne mot skrivebordet.

Et par kvælde senere var han kommen i seng, da han utenfor vinduet hørte en kjendt stemme rope: «Hallo, gut. Sover du!»

Da han kom hen til det aapne vindu, stod maleren Tangen nede i haven.

«Nei, hvad fanden — er du ogsaa i byen. Nu skal jeg komme og aapne.»

Han trasket ned paa bare føtter, og den anden fulgte ham op paa soveværelset.

«Det er sant,» sa Reidar, idet han begyndte at trække bukserne paa — «det første jeg nu skylder dig, det er grundig tamp.»

«Nei, ser man det.» Maleren satte sig i en bekvem stol og begyndte at stoppe sin snadde.

«Ja, da jeg hørte, du havde ladet dit pikk og pakk gaa til auktions som en anden fallent uten saa meget som at varsko mig, saa havde jeg lyst til at reise efter dig og slaa dig

fordærvet. Du tror kanske ikke, det var en skandale for oss, som er dine venner?»

«Kjære mand,» — maleren tændte sin snadde og blaaste fyrstikken ut — «hvis du engang gaar til auktions, saa er jeg neppe istand til at redde dig. Du vilde kanske møtt op og kjøpt mine peneste ting, og saa skulde jeg truffet dem her igjen i dine stuer. Tusen takk.»

«Jeg kunde naturligvis ha laant dig de pengene der var tale om.» Reidar havde faat sin slobrok paa og gik ophisset frem og tilbake.

«Og saa skulde maleren efter den dag ha levet som et snyltedyr paa sin rike ven. Takk og ære for det. Ja slike forhold læser man jo om i romaner. Og nu foreslaar jeg, vi taler om noget andet. Hvorledes lever du? Hvor mange av dine konkurrenter har du i det sisste sparket ut av dansen?»

«Aa skitt —.» Reidar satte sig og tændte en cigaret.

«Du ser jo godt ut!» sa maleren og vogtet sig vel for at smile. Han blev næsten forfærdet ved at se ind i dette ansigt, som var forvandlet til ben og haarde linjer.

«Fortæl mig litt om, hvad du bedriver ute paa landet. Agter du virkelig at begrave dig der i aar og dag?»

«Det er makeløst at bo paa landet. Man blir saa retskaffen overfor sig selv. Skjæbnen saa nok, jeg havde bruk for en dukkert, og nu gaar jeg der daglig og soler mig i straf og gjengjældelse. Ingen flirt. Ingen stormandsgriller. Petum i pipen og sild paa bordet. Og denne skjærsilden begynder endog at smitte mine malerier. Jeg var saagu paa vei til at bli en overfladisk og forloren kunstner, men nu gaar jeg der og gnider støvet av øinene og faar syn for oprindelighet igjen. Bare slikt som en fillet gutunge, et høilass eller en hest i tjor, for ikke at tale om bjørk og furu i blæst, det er jo altsammen mysterier, som kunde gi en maler nok at grunde over i et helt liv. Men det her kjeder dig nok.»

«Og din kone . . .?»

Maleren reiste sig. «Idyl, min ven. Forelskelse og nygift fjas oss imellem fra morgen til kvæld. Misund mig, du rike eremit.»

«Hvad gjør du saa i byen?»

Maleren svarte ikke straks. Han vilde ikke si sanheten, nemlig at han havde gaat og været ræd for, hvordan det skulde ende med Reidar, slik som han ante at sakerne stod.

«Jo,» sa han — «jeg har fundet et rype-

terræn oppe i Valders. Og saa vilde jeg ned og friste dig.»

«Har ikke tid du. Og ikke er jeg frisk heller.» Reidar saa paa sin brune hund, som sat og stirret paa ham og rørte halen langs gulvet, som om han forstod, hvad de talte om.

«A propos — ser du noget til skolemesteren?»

«Holth? Nei, ikke meget. Han har været her nogen ganger og laant en seilbaat, antagelig er det familien, som han har moveret paa fjorden.»

Maleren saa mot vinduet og nikket: «Jaha — naturligvis.» Men nu begyndte han at snakke om sin nye hund, om det makeløse terræn i Valders, om fiskevand fulde av ørret, om sætre og gamle overtroiske koner. Reidars øine saa ut til at vaagne, de begyndte at lyse, tilslut fòr han op i et sæt: «Hvad dag er det?»

«Den fem og tyvende er i overmorgen!»

«Ja, for fanden, saa ta mig med da. Jeg gaar her og mugner bort i kalkyler og søvnløshet og alskens idioti — en sup fjeldluft skulde gjøre godt.» Og uvilkaarlig begyndte han at klæ sig paa, som om han straks vilde avsted.

Allerede den næste morgen sat de i toget opover til Valders, og mot kvælden vandret de med gevær, rygsæk og hver sin hund i lænke indover en stenet fjeldvei. Skogaaserne laa under dem, og naar de saa sig tilbake, øinet de dypt nede i dalen avslaatte enge og gule akre langs smale vand. Og langt mot nord Jotunheimens grønne fjeldrækker med snehvite toppe.

Reidar maatte ofte sætte sig, og vistnok pustet han av velvære og knappet op i brystet for den friske vind, men maleren saa nok, hvor han allerede var utslitt, og hvor koldsveden drev ham av panden.

«Der maa ha været et ordentlig damptryk for at sprænge en slik maskine,» tænkte han. «Det var saagu paa høi tid at faa ham bort en stund.»

Men som de gik side om side henover lyngvidden, stanset Reidar med ett og stirret ned mellem hjulsporene.

«Hvad er det?»

Reidar saa paa den anden. «Det er tredje gang siden vi gik nedenfra, at jeg møter et kors.» Og han pekte ned paa de to kvister, hvor den ene tilfældig laa paa tvers over den anden. «Du kan si, hvad du vil, men vi faar snart spørre et dødsfald.»

«Ja, én eller anden dør jo til stadighet,» svarte maleren henkastet. «Ak, du beregnende jernmand, gaar du fremdeles og huser mystik.»

Reidar satte sig paa en sten igjen, tok huen av og klapped mekanisk hunden, som havde lagt sit hode i hans fang. Tangen slog sig ned i nærheten og saa paa den anden. «Vi kommer neppe frem til kvælds,» tænkte han, «men lad gaa.»

«Mystik,» begyndte den anden og strøk sig over det trætte ansigt. «Som om ikke det meste er uforklarlig her i verden. Nu tror du, at en kunstner er noget saare ætherisk, og at en forretningsmand klamper paa træ-tøfler hen over jorden. Men hvis jeg nu fortalte dig om guldets og konturernes musik?»

«Hvad? Musik?»

«Netop. Den heldige spekulant er ikke han, som kalkulerer best, men han, som forstaar at lytte. Jeg kjender én, som flere gange har sat hele sin formue paa spil, men aldrig været nervøs, fordi han var viss paa at ha hørt rigtig. Han ligger en nat saa halvveis vaaken og merker kornets sus henover jorden, og gjennem menneskesindene, og børserne, og kurstabellerne, og han tar blyanten og skriver nogen beregninger som

en komponist sine noter. Saa kommer det øieblik, da han føler han skal hugge ind, og det er som et buestrøk paa en fiolin. For fjorten dage siden ligger ogsaa jeg søvnløs, og pludselig begynder jeg at høre malmen synge, Nordlandsmalmen, de endeløse rigdomme, som snart vil skape byer og vældige bedrifter. Jeg lytter en stund, saa staar jeg op og begynder at gaa igjennem de dokumenter, jeg har om gruberne der. Jeg finder ingen av dem tilfredsstillende, men dagen efter kommer en lap til mig og viser mig prøver. «Der er det,» siger det i mig, og atter hører jeg den forunderlige sang. Jeg gaar for sikkerhets skyld til statskemikeren og faar en analyse, og den er glimrende. Naa, nu er jeg midt oppe i affærerne, og jeg har slynget hele min eksistens ind. Hvad siger du?»

Maleren sat og stirret paa ham. «Noget lignende har jeg hørt om før,» tænkte han. «Naar robuste mennesker faar langvarige sindsbevægelser, saa blir de enten gale eller — som han der.»

Det var allerede mørkt, da de naadde frem til en klynge sætre, som skimtedes langs et smalt vand under en høi, graa fjeldkam. En kobjælde rørtes hist og her i de lave fjøs,

og ved en av stuerne stanset maleren og sa: «Her er det.»

De traadte ind i et halvmørkt rum og saa en tyk kone med et taug om maven staa ved peisen og røre i en gryte. Et langbord av svære planker, en spinderok paa gulvet og oster og melkeringer paa hylder langs væggene kunde saavidt skimtes, og rummet var fyldt av en blandingslugt av melk, ost, mat, sengklær, menneske og brændende brisk.

Konen drog straks kjendsel paa maleren, som havde været her før, og hun skyndte sig at tænde lys, tørke sin høire haand paa skjørtet og by dem velkommen. En halv time senere stod der paa bordet rømmegrøt, stekt fjeldørret, en kjæmpestor kvitost og jernhaardt brød, og jægerne var skrubsultne efter den lange marsch.

De fik anvist en bred seng ute i et kammers, hvor talglyset kastet et mat skin over vægge, bedækket av gulnet avispapir.

Maleren var ute et øieblik for at se paa veiret, og da han kom ind, sa han: «Jeg hører rypesteggen kagle rundt i haugene, men imorgen kvæld er nok flere av dem litt faamælt.»

Det var næsten vemodig at tænke paa det

lange tog av jægere og hunde, som idag havde støiet op gjennem dalen. Imorgen vilde de slippe løs paa den fredelige fugl, mil efter mil henover fjeldene, skud plaffe i hver haug, og mangen en blodig vinge flakse mellem vidjerne.

Madrassen i den brede seng viste sig at være friskt høi med et aaklæde over. De trætte jægere strakte sig ut ved siden av hinanden og sovnet snart, mens hundene paa gulvet sparket og smaasutret i urolige drømme om jagt.

Tidlig den næste morgen vandret de forbi de graa stuer henover sætervolden med en kop kaffe i livet og en snadde i munden. En tung, fugtig himmel hvælvet sig lavt over fjeld og vidder og speilet sine uldne skyer i tjern og vand. Tangens hvite setter slog kolbøtte henover stubb og sten, saa dens sorte ører vrængedes, og Reidars mørkebrune galloperte frem og tilbake mellem nogen enerbuske med snuten opmerksomt henad jorden.

«Hvad er det for dundrebøsse du der møter op med,» snerret Reidar foraktelig hen mot malerens hanegevær, som først idag var tat frem av futeralet. «Se her, gut.» Og han viste frem sin nye Hamerless av sisste model.

«Ta dig iagt, mand, at jeg ikke plukker ned flere fugler med den her,» svarte Tangen freidig og skridtet ut.

Lyngen var saa vaat, at gamacherne rundt deres lægge allerede skinnet og dryppet, og en skarp vind begyndte at isne mot deres hænder og ansigt. Men hvem merket noget saa uvæsentlig nu.

«Tror du paa drømme?» spurte Reidar, idet han puttet et par patroner i sit gevær.

«Jeg tviler mer end jeg tror,» svarte den anden, som haapet at ægge sin kamerat til at fortælle noget om sig selv igjen. «Kanske du drømte noget særlig i nat?»

«Der har «Pan» tæften av noget!» Begge stanset. Den mørke hund var blit saa forsigtig i sine bevægelser, dens ryg blev saa lang, dens føtter saa lave og dens ansigt saa menneskeklogt. Den hvite merket det og nærmet sig med den samme forsigtighet, skjønt det var klart den ikke havde veir endnu. Saa begyndte dette spil mellem to hunde, som aner vildt, men endnu ikke vet, hvor det er. De stanset iblandt for at faa luftdraget paa snuten og saa derpaa over til hinanden som for at si: «Hvad mener du?» Eller: «Ta dig nu iagt og gjør ingen ulykke.» De to

jægere stod færdige med sine ladte bøsser og saa paa i spænding.

«Der har «Vild» det,» utbrød maleren, glad over, at det blev hans hund. Og det hvite, smukke dyr gled ret imot vinden, idet halen livlig viftet. Nu stanset den et øieblik med fremstrakt snute, gled saa et par skridt til, stanset paany, dirrende av spænding, saa endnu et forsigtig skridt, og endelig stod den urørlig med utstrakt hale, stirrende litt til siden, idet den løftet det ene forben.

«Forsigtig nu, «Vild»!» formante maleren, idet jægerne med bankende hjerte nærmet sig.

«Der staar ogsaa «Pan»!» sa Reidar. «Det er et stort kuld.»

Men det var første jagtdag, og fuglen trykket, saa hundene gang paa gang maatte tvinges frem. Antagelig havde kuldet forstukket sig bak de svære enerbuske, for hvor de end stirret omkring sig, var det umulig at opdage en fjær.

«Avance, Vild — forsigtig!» Og den hvite hund gik atter et par skridt, men la sig derpaa ned, skjælvende av angst for at gjøre noget galt.

Pludselig blev den brune lyng levende et par skridt fra malerens støvler, og en hær av brune fugle med hvite vingefjær slog op.

Fire skud knaldet, malerens sisst og med gode mellemrum, fordi han gav sig tid til at sigte. Der faldt to fugle, og han var viss paa, det var hans, men Reidar paastod hissig, at den ene tilhørte ham. «Jaja,» tænkte den anden — «lad ham det. Men han fyrte sine skud av som en ræd rekrut, og bommet, saasandt jeg er her — det maa staa daarlig til med ham nu.»

De blev enige om at skilles og operere hver for sig, og Reidar fik mange stand, men fuglen havde den feil, at den fløi. Fra maleren lød der stadig knald, og han havde nok held. Men da et par timer var gaat, og Reidar paa tyve skud havde faat bare et par fugle, kaldte han hunden ind, satte sig paa en sten og tørket sig om panden. «Det kan jo ikke nytte,» tænkte han. — «Det er jo hende, du tænker paa hele tiden.»

Og for ni og nittiende gang spurte han sig selv, hvad hans søster vel havde ment. Hvorfor vilde hun ikke ut med det? Hvad var der hændt?

«Ta det nu med ro,» siger han og faar sin snadde frem, stopper og tænder den, hælder sig tilbake paa albuen og ser sløvt ut over den røde blomstrende lyng, som breder sig hen under den uldne himmel. Og han hører

denne dystre sus av høifjeld, bækkefar, lyngens raslen i vinden, et fjernt ørneskrik fra skyen, bjælder paa den anden side vandet, nu og da et skud. Øinene synker i, og han er ikke længer her, men vandrer i det samme røde drømmelandskap som i nat, han hører et skrik borte fra et krat, gaar derhen og finder — hende, skadeskudt og blodig — huf, det var nu ogsaa en drøm. Men nu lyder bjælder tæt ved, han farer overende og ser sig kringsat av en rasende flok kjør, som prøver at faa tak i hunden. I næste øieblik var han paa benene, og han maatte slaa sig igjennem med geværkolben. Men længe efter vedblev de olme dyr at forfølge hunden, der stadig søkte tilflugt hos ham.

Imidlertid havde Tangen været heldig og faat sin rypesæk fyldt. Han var kommen ind mellem bratte fjeld og trodde han havde langt til folk, da fjeldene pludselig veg tilside for et litet vand, og her laa en klynge rødmalte sætre. Han gik ind i den ene og traf en ung pike i nationaldragt, som ikke blot gav ham melk, men ogsaa var let at faa paa latteren. Om hun havde en kjæreste? Det kunde hænde. Og hvad han var? Paa lærerskolen. — Hvad het hun? «Jasaa — min kjæreste heter ogsaa Ragn-

hild,» sa maleren, «og derfor kunde du gjerne sitte litt paa fanget hos mig.» Piken strøk sit mørke haar op av panden, lo og sat en stund paa hans knæ, og efter litt besvær fik han ogsaa en kyss og senere en til. Glad og opmuntret over et slikt litet eventyr gik han nu videre efter at ha betalt rundelig for melken.

Senere paa dagen fandt han ved et ensomt tjern resterne av en gammel sæter. Det lille vindu i den sammensunkne stue var knust, taket paa det lave fjøs knækket, sætervolden igjen grodd av løvtrær og skigaren bare rester. Tangen fortapte sig i synet av dette, og om litt satte han sig, tændte sin snadde og hvilte paa albuen. Denne forladte plass trak ham ind i en egen sindsbevægelse. Græsset havde vokset i stierne efter baade folk og fæ, men for femti aar siden bodde her maaske en ung Ragnhild, som spilte paa lur, saa fjeldene svarte milelangt borte. Og i høstkvældene, naar vinden sang i naaverne, lyttet hun efter skridt, men det var bare bækken, som silret, maanen spilte paa tjernet, hvor fisken spratt, bjælden klang i fjøset, og ilden spraket i peisen, men ingen kom.

Saa trær han endelig ind en nat. Høiet i

sengen er friskt og knitrer baade under én og to.

Et par maaneder senere er han gift med en anden, og hun ligger her og begraver hodet i puten, som er av strie. Høiet opsuger hendes taarer og mørket hendes klynk. Det er nu femti aar siden, men femti aar før den tid hændte det samme hendes bestemor. Dengang kom gutten i spændesko og knæbukser, og høiet i sengen luktet saa friskt og knitret dengang som nu.

Det er tilsammen bare hundrede aar, men sætren har ligget her i lange, lange tider, saa meget er hændt. Men stierne er nu grodd igjen, og alle de gamle Ragnhilder er paa kirkegaarden og graater ikke mer og venter ingen mer, om maanen skinner aldrig saa lyst.

Og du, min gode Paul Tangen, som allerede er førti aar — du er ogsaa død som ungdom. Den tid, da du sprang til sæters, fordi nogen ventet dig — da du selv vandt, tapte, fik og gav blandt unge kvinder — den ligger paa kirkegaardene. Og dog lever du! Men er det værdt . . .?

Den, som var tyve aar igjen og kunde begynde forfra . . . Og atter fløi tankerne til hjembygden, hvor han havde en dunkel

tro paa, at pikerne fra hans første ungdom gik like slanke og smukke omkring.

Da han endelig reiste sig og gik, vendte han sig flere gange og saa tilbake, som om de unge kvindesjæle fra fjerne tider endnu omsværmet dette forfaldne sted.

Langt ut paa dagen vandret han ind over en fjeldkam med den blakke vold under foten, enerbuske omkring og foran sig en mørk ur, som høit oppe svandt i rullende taake. Et ørnepar skrek oppe i luften, og han blev staaende og se paa deres flugt, snart laa de stille paa sine graa vinger, snart forfulgte de hinanden i vild jagt. De kom ham saa nær, at han saa deres krumme nebb, han fyrte begge sine løp av, men med de smaa hagl kunde han jo like saa gjerne skyte efter maanen. Endelig fik han ved en varde øie paa Reidar, han stod der mot himlen, urørlig, og lænet sig til sit gevær.

«Hallo — er du der. Hallo!»

Den anden svarte ikke, og først da maleren kom ham ganske nær, var det som han vaagnet. Paa jorden laa rypesækken, som næsten var tom.

«Her er vakkert,» sa Reidar uten at forandre stilling.

Og et øieblik blev de staaende og se paa

det mægtige landskap dypt under dem, det bølget milevidt til alle kanter i et dystert lys, med blanke vand mellem brune lyngvidder, graa myrer, høstgul dvergbirk. Vinden var stilnet, og himlen speilet sig i vandene med skyer som hængende uldmasser. Men hist og her borte i et fjeld eller paa vidden skar en lysstripe igjennem og dannet et litet gult land midt i det mørke.

«Nu gaar jeg hjem,» sa Reidar og slængte bøssen paa skulderen.

Maleren fulgte. Reidar var paa hjemveien meget faamælt, men med ett stanset han og sa: «Tror du paa drømme?»

«Det har du spurt mig om før idag. Tror du selv?»

Om litt svarte den anden. «Har du aldrig havt fornemmelsen av, at nogen langt borte kalder paa dig?»

«Kjære mand, du blir mig saa underlig. Det var bedre, om du ærlig og redelig fortalte mig hvad som er i veien.»

Den anden svarte ikke paa længe, men inden de kom hjem, sa han: «Hvis vi mennesker ikke havde en naraktig stolthet, saa kanske meget var anderledes. Hvad skjæbnen angaar, saa har du sagt, man skal gi den et spark, om den viser sig ubehagelig, men sæt

at det nu blir en langvarig kamp. At beholde sin værdighet, det er maaske let for guder, for mennesker er det slemt nok.»

Efter et bad i tjernet kom de ind i sæteren, fik skiftet tøi og spist. Det var langt paa kvæld, da de endelig sat ved det usle talglys med en toddy og sine snadder, mens det lille hus rystet av svære vindstød, som atter var blaast op. Maleren prøvde at faa den anden i humør ved at fortælle sine vildeste historier, men det var haapløst, og tilslut blev han selv rent forstemt.

Langt ut paa natten, da begge havde sovet en god stund, fòr Reidar pludselig overende og gned sig i øinene. Han havde drømt det samme som igaarnat, og uvilkaarlig stak han nu føtterne frem og stod paa gulvet.

«Hvad nu?» tænkte han, «hvad gjør jeg?» Og mens han klædte sig paa, spurte han sig flere gange, hvad han gjorde.

Nu var han paaklædt, uten at den anden havde vaagnet, han tændte lyset, skrev nogen ord paa et avrevet lommeboksblad og la det paa bordet, listet sig saa ut, var saa heldig at faa tak paa sit gevær og sin hund, uten at konen derinde vaagnet, og med rypesækken i haanden forlot han sæteren i al stilhet.

Derute laa heierne i gult uveirslys, under

den blanke stormhimmel, hvor store, sorte skymasser jaget avsted i rykende hvirvel. Og som han vandret avsted med hunden i baand langs den usle stenvei, mens geværet dasket ham tvers over ryggen, saa han sin egen og hundens skygge følge med som et uhyre vandrende fantom i blæsten.

«Det faar i Guds navn gaa som det vil,» sang det i ham. «Men hun er i nød, hun har bruk for mig, og her kommer jeg.»

## XIII.

Det var kanske saa, at Astrid Riis ikke sov saa godt i denne tid, at maten var ond at faa ned, at det dunket saa underlig i bakhodet, og at hun baade paa kontoret og i kjøkkenet kunde glemme sig hen og bare bli sittende og stirre. Men hendes sterke legeme holdt hende oppe, hun tok sig sammen, saa ingen skulde merke noget, hun maatte høre paa farens oplæsninger og synes glad over, at han snart var færdig — der var ingen, som spurte, hvordan hun havde det, og ingen som skjænket det en tanke.

Det havde været lettere før, da hun kunde drømme sig til alt det, som hun maatte undvære. Det lille kjøkken var mere end én gang blit en skibakke, fuld av ungdom, det lille stuegulv en dansesal, farens skridt i naboværelset en kommende ung mands. Men nu var det motbydelig at drømme, det havde bare spillet hende puds, forraadt hende, saa hun

var drevet ind i historien med Holth. Sanheten var, at hun gik her og sank dypere og dypere, at hun aldrig kunde reise sig og bli en ren og uskyldig pike paany — det var best at se det i øinene og prøve at holde det ut.

Saa staar hun en dag paa kjøkkenet, da det ringer, og i den tro at det var et bud, gaar hun uten at ta sit flekkete forklæde av og lukker op.

Derute paa gangen stod Reidar Bang.

Hun utstødte et litet skrik, men inden hun kunde slaa døren igjen, var han inde i gangen.

«Nei, nei,» stammet hun. «De maa ikke ...»

«Frøken Riis — jeg maa tale med Dem.»

«Gaa, gaa! Far — han er derinde!»

«Jeg agter ogsaa at tale med Deres far,» sa han rolig. Og da han i det samme fik øie paa en halvaapen dør, gik han uten videre derhen.

«Hr. Bang — men dette er jo kjøkkenet, og der ser saa ut. Hører De!»

Det virket ogsaa en smule forvirrende paa ham, men nu var begge derinde, og han lukket døren bak hende.

«Frøken Astrid!» sa han og grep begge hendes hænder.

«Nei, nei — gaa!» Skjælvende og med nedslagne øine prøvde hun at gjøre sig fri.

«Si mig ærlig , . .»

«Slip mig — slip mig.»

«De er ulykkelig.»

«Slip mig.»

Hun pustet tungt, der blev en liten pause, endelig løftet hun øinene og møtte hans.

Og med ett var det som hænderne slappedes. For dette var jo ikke en drøm igjen, det var ikke en motbydelig mand, hun digtet om, det var ham, ham, ham!

«Faar jeg ikke hjælpe Dem, Astrid?»

Men i næste øieblik hang hun om hans hals, klynget sig ind til ham, gjemte sit ansigt under hans hake og stønnet.

Reidar Hersleb Bang blev ikke let fortumlet, og det eneste han nu havde at gjøre var at kysse hende, men da han forsigtig løftet hendes hode, rev hun sig pludselig løs og skjøv ham bort.

«Nei, nei — gaa!»

«Astrid!»

«Det er for sent, Reidar.» Og hun flygtet hen til den anden væg. «Det er for sent!» gjentok hun. «Hører De — gaa!»

«For sent?» Han spilet øinene op og satte en fot frem.

«Gaa, hører De! nu kommer far — aa Gud, aa Gud!»

Han saa rædselen i hendes ansigt og trak sig uvilkaarlig tilbake. Men han maatte stryke sig over panden. «For sent?» gjentok han som til sig selv. «For sent?»

«Reidar — gjør mig ikke fortvilet. Gaa, gaa!»

Og han føiet hende og lot sig skyve utenfor, men beholdt dog saa megen fatning, at han sa: «Ja, jeg skal gaa nu — men du kan da begripe, Astrid, at jeg kommer igjen.»

Ned gjennem trapperne blev han ærgerlig over at merke, at hans knær skjalv. «Idiot,» mumlet han. «Du er jo ikke fuld.»

Men kapteinen havde allerede aapnet døren fra spisestuen. «Hvad er det her? Hvem var det?«

Han saa, hun hastet med at ordne sit haar, og da hun stammet, at det var kulmanden, fik han en trækning om munden og fòr hen og rev entrédøren op. Men dernede i trappen var ingen at se.

«Jeg undres paa, hvad her foregaar,» mumlet han og trasket ind.

Ut paa dagen, da hun var kommet nogenlunde til ro igjen, fik hun et telegram: «Naar kan vi møtes?» Og i de øieblikke, hun

overveiet svaret, tænkte hun paa to ting: Paa faren, som vilde faa slag — og paa sig selv, som jo maatte betro Reidar dette med Holth. Saa skrev hun som svar: «Kan ikke. Glem mig.» Efterpaa maatte hun længe sitte og likesom holde sig fast. Men pludselig kunde hun ikke andet end smile, han var nu likevel glad i hende som før, hun havde idag hængt om hans hals! Hun orket ikke at være herinde i bakgaardsleiligheten nu, hun maatte ut og prøve at finde solskin. Og hvorfor blev hun nu staaende foran speilet og pynte sig som til et stevnemøte, og hvorfor gik hun og satte sig paa en bænk i slotsparken, som var der nogen hun ventet. Mange unge mænd dukket op i det fjerne og gik forbi, og enkelte lignet paa avstand Reidar, men hvorfor blev hun skuffet, naar de kom nærmere, hun visste jo hvad hun havde svaret.

Kapteinen fik vente længe paa kvældsmat, og da hun endelig kom, var han rød i hodet og drev hissig frem og tilbake.

«Naa — det maa jeg si . . .»

«Jeg har været en tur,» sa hun likegyldig og gik mot sit værelse.

«Saa frøkenen har været paa en tur — og jeg — jeg har sittet og arbeidet og stræver, og saa faar jeg ikke engang mat tilkvælds.»

«Der staar brød og smør paa kjøkkenbænken,» sa hun og smilte næsten ondskapsfuldt. «Jeg har ogsaa stræevet idag, og nu er jeg træt. Godnat.»

Han blev staaende og stirre paa døren, som lukkedes efter hende. Det her var en ny maate at svare paa og opføre sig paa. Han ropte paa hende, han banket paa døren, men den var stængt, og da han en times tid havde drevet sinnet av sig, blev han sittende og stirre frem. Dette her, det lignet — det lignet en kvinde, som var død. Og den kvæld glemte kaptein Riis at finde mat paa egen haand.

Den næste dag var hun som vanlig igjen, men da han efter middagen laa og skulde faa en blund, begyndte hun minsanten at spille fløite derute paa kjøkkenet. Han havde føtterne paa gulvet for at fare derut, men kom ikke længer. Denne bevisste maate at trodse ham paa, det mindet atter lys levende om — en anden, og det gjorde ham saa forunderlig magtesløs.

Samme eftermiddag var Astrid ifærd med kaffen derute, da der lød kjendte skridt i baktrappen, og broren stak hodet ind.

«Kan jeg komme?»

«Ja.»

Denne gang var han i ny dress, velbarberet og ren, og hans ansigt havde et uvant præg av bestemthet og alvor.

«Du ser saa paa mig — ja nu er jeg paa den reisen, jeg før har nævnt. Og saa var det de par avskedsordene til gammeln.»

Hun saa fremdeles paa ham med fjerne øine.

«Hvad vil du si, Ivar?»

Den anden strøk den rødlige lugg op fra panden og smaalo.

«Ja, er det ikke latterlig, at det, som har holdt mig oppe i aar og dag, det er lysten til at møte hos far en dag og se ham i øinene og si ham imot. Da jeg var liten, flaadde han min bak med riset — siden blev der lusinger, saa jeg tumlet til en anden væg, og tilslut moralprækener tolv gange om dagen. He! Og altid var jeg feig og krøp sammen som en vaat fille, og han maatte jo tro, jeg ikke engang tænkte noget hos mig selv. Naa, siden har jeg jo skaffet ham en del motgang, men det var nu min maate at slaa igjen paa, skjønt ogsaa det var feigt. Men idag du — jeg har formelig laant sammen klær til den hellige handling. Jeg har funderet ut en hel del op igjennem aarene,

og nu skal han høre det, saa sandt jeg ikke lar mig hundse igjen og mister traaden. Jeg har stivet mig op saa passelig.»

Han stod der høi, tynd, skjægløs og klippet med de rødlige øienlaak. Den nye straahat fingret han paa som en ung gut.

«Ivar — det gaar ogsaa mig, som du spaadde. Nu er der ingen redning for mig. Det værste er, at jeg begynder at bli saa uskikkelig og ond og faar slik lyst til at pine ... far.»

Han saa et øieblik paa hende, — var det de nye klær, som idag gjorde ham saa taktfuld? Han kom hen og satte sig ved siden av hende, tok hendes haand mellem sine — og før hun rigtig visste av det, sat hun og fortalte ham alt.

«Jasaa,» sa han endelig og vendte det bleke ansigt mot vinduet. Saa strøk han hende over haaret, reiste sig og syntes høiere end før.

«Kom og gaa med,» sa han.

«Nei, Ivar — nei, nei.»

«Kom nu!» Og han drog hende med.

Hun fulgte ham som i ørske, hun vilde gjerne være hos ham, naar han stod foran den myndige far. Men sæt at ... sæt at det nu skulde ske det, som hun engang begyndte at se ind i som en desperat idé, men som senere var

rykket nærmere og nærmere som en frygtelig mulighet — ja sæt at ogsaa hun fik mot til at reise sig og gjøre sig fri. Det var jo hendes eneste redning nu, men uvilkaarlig saa hun paa sine hænder som ventet hun de skulde bli blodige.

«Kom nu.»

De var i den mørke gang, de nærmet sig døren . . .

«Ivar, slip mig — jeg kan ikke, hører du!»

«Kom nu.»

De traadte ind, men den lille stue med utsigten frem til de graa mure var tom. Der lød imidlertid puslen i det næste rum, døren aapnedes, og kapteinen kom tilsyne, litt søvnig, med de gamle civile benklær og uniformsfrakken opknappet. I den ene haand holdt han den lange merskumspipe, og den indfaldne mund bevæget sig som om han endnu havde spidsen at suge paa. «Naa?» sa han og saa efter kaffebrettet hos Astrid, men stanset pludselig lysvaaken. Sønnen stod der.

«Goddag, far!» Den unge mand bukket, men nølte med at komme med haanden.

«Hvad?» Merskumspipen begyndte at skjælve, og den gamle rykket uvilkaarlig baklængs.

«Jeg er her for at si farvel, far. Jeg reiser med Amerikabaaten ikvæld.»

«He! Jasaa — en ny Amerikafart.» Kapteinen husket de gange, han før havde git ham penge til billet, og nu var det kanske det samme om igjen.

Den unge mand saa rolig paa sin far. «Jeg har faat hjælp av en kamerat,» sa han. «Og jeg haaper, at jeg ikke skal be dig om penge mer.»

«Takk. Og du reiser ikvæld for ramme alvor?»

«Ja!»

«Jaja» — den gamle saa paa sin langpipe og trak pusten dypt. «Ja — Gud være med dig da, Ivar! Jeg ... jeg skal glemme det hele jeg for min del.»

Den unge mand la sin hat fra sig og strøk sig over panden som gjaldt det at samle sig. «Det var forresten noget, jeg havde at si dig, far.»

Den gamle trodde det var bøn om forladelse og vinket av. «Det behøves ikke, Ivar. Opfør dig bedre der du kommer, saa.»

«Ja, det var nu nærmest noget andet.»

Pause. Far og søn saa paa hinanden.

«Noget andet?»

I det samme vilde Astrid glide ut, men broren la sin haand over dørlaasen og hindret hende.

«Ivar!» bad hun.

«Nei bli, Astrid.»

«Hvad er det?» Kapteinen saa fra den ene til den anden av dem.

Astrid støttet sig mot væggen og syntes gulvet vilde glide bort. For nu kom det — nu kom det.

«Det var et litet opgjør,» sa den unge mand og saa atter sin far i øinene.

Kapteinen knep munden sammen.

«Vil du ikke sætte dig, far?»

«Takk, jeg staar godt.» Han satte pipen fra sig i vinduet.

«Du ... du er ulykkelig, far?»

«Hvad?« — Den gamle rettet sig op.

«Det er nemlig vi ogsaa. Astrid og jeg.»

«He! Er det kanske min skyld?»

«Har det aldrig faldt dig ind?»

Kapteinen kom et skridt nærmere og spilet øinene op. Pause.

«Ivar!» bad atter den unge pike, men broren hindret hende paany i at slippe ut.

«Hvad var det, du sa?»

Sønnen strøk sig atter over panden som for at finde de rigtige ord.

«Ja, far, det er nok saa, at du har havt motgang, men jeg vilde gjerne spørre dig: hvis forældrene er syke —, har de da lov til at smitte sine barn?»

Den gamle hældet hodet tilbake og stirret med aapen mund.

«Og hvis forældrene er aandelig forpint, har de saa lov til at spærre sine barn inde i den samme evige pinaktighet?»

Kaptein Riis saa ut, som hans hat var blaast av og han ikke visste, hvor den tok veien. Endelig gik han tæt hen til den anden.

«Du har jo drukket igjen, Ivar. Og nu maa du gaa.»

Og uvilkaarlig veg den unge mand baklængs som saa ofte før, naar han skulde ha straf, men ved døren stanset han igjen, mandet sig op og møtte farens øine paany.

«Gaa, Ivar!»

Da skete det, at Astrid uvilkaarlig søkte hen til sin bror, og atter spilet kapteinen øinene op.

«Ja, far — jeg skal gaa, men først skal du vite, at vi har havt en ond barndom, baade Astrid og jeg.»

Kapteinen vendte øinene mot datteren.

«Astrid — hører du det?»

Men den unge pike stod op ad væggen, blek og skjælvende. Det forekom hende, at moren nu var i nærheten, og uvilkaarlig famlet hendes haand ut i luften som efter en usynlig hjælp.

«Astrid!» gjentok den gamle. «Hører du det?»

Men hans datter lukket bare øinene for at undgaa hans blik.

Da veg kapteinen uvilkaarlig et skridt baklængs, famlet med haanden efter en stol at støtte sig paa, og stirret fra den ene til den anden av de to barn, som syntes at ha sammensvoret sig imot ham.

Den unge mand samlet sig paany og fortsatte: «Har det aldrig faldt dig ind, far, at du har misbrukt oss? Vi fik som smaa aldrig lov til at leke, at le, at synge, at være barn. Vi skulde føle dine sorger, hate dine fiender, synes synd paa dig og bli til det og det, saa du skulde faa hevn og opreisning. Der var aldrig solskin hos os. Det gik, som det maatte gaa med mig, — vel, men nu er det Astrid ...»

«Ivar!» avbrøt den unge pike. Men hun la dog armen bak brorens ryg, som om hun

søkte beskyttelse hos ham, og atter veg den gamle et skridt tilbake.

«Astrid!» kaldte han med skjælvende stemme, som vilde han ikke tro det endnu. «Astrid — hører du, hvad han siger?»

Kaptein Riis var vant til at føle sig som martyr, han stod i kampstilling til himmel og jord, men . . . men at han selv skulde ha nogen skyld . . .! Hans føtterr rørte sig uvilkaarlig, som han ikke længer turde stole paa det gulv, han traadte paa.

«Astrid! Hvorfor svarer du ham ikke? Hører du, piken min. Har jeg . . . har jeg været saa slem imot dig?»

Den unge pike skjalv og lukket øinene, og atter famlet haanden ut i luften som efter en hjælp, ingen anden kunde se.

Der stod kulde av disse to, de var fremmede — ogsaa de var fiender, og nu maatte kapteinen sætte sig, fordi møblerne begyndte at danse saa rundt. Han la haanden over øinene som for at ruske sig vaaken. Han tok sig over det sparsomme graa haar, som ventet han det nu maatte være hvitt. Han prøvde at le, men det blev en hikst, prøvde at reise sig, men det var saa tungt. Da han endelig var paa benene, støttet han sig paa stolryggen med den ene haand, tok sig med den anden

op i halskraven for at puste og fik endelig frem:

«Jasaa . . . Det her var . . . var nok.»

Saa stavret han mot sit værelse. Men ved døren vendte han sig halvveis, støttet sig mot karmen og rettet sig op.

«Farvel!» holdt han paa at si, men orket det ikke. Dette her . . . det maatte være en misforstaaelse. Han fik heller stige saa langt ned som at si et ord til selvforsvar overfor sine barn.

«Nuvel,» begyndte han som til den lille stue — «nuvel — det kan muligens synes saa, her har været litet solskin, javist. Dere har ikke havt det som mange jevnaldrende. Men jeg da? Har ingen misbrukt mig? Du gode Gud, har jeg faat leve mit eget liv! Jeg var engang ung, ærgjerrig løitnant, som gik paa høiskolen og drømte om at naa langt, men jeg maatte slutte og ta en civil post, for mor og yngre søskende skulde forsørges. Siden blev det eders mor og dere to, kameraterne kunde studere sit fag og bli forfremmet, jeg blev igjen, jeg maatte først og fremst tjene penge, altid mer, altid mer. Hvad fik jeg igjen? Jeg ofret ungdommen, karrièren, lykken — og hvad fik jeg igjen? Mor . . . naa fred med hende. Og dere to? Naaja

du Astrid trodde jeg — men godt! Du . . . du staar altsaa her du ogsaa og kalder mig en forbryder! Hvad er saa mit liv? Er det solskin? Ha, ha, ha!» Og han la haanden over hodet igjen, og latteren lød saa uhyggelig. «Nuvel, jeg hører kanske til dem, som bare fødes til at trampes paa . . . men — det er ikke saa let at finde sig i det . . .»

Saa sank hodet ned, det var, som han bluedes over at staa her og klæ sig av for sine barn.

«Far!» sa Astrid og kom hen og slog armene om hans hals. Den gamle tok hende ind til sig, smilte, hikstet, han havde faat sin datter igjen.

Men den unge mand, som selv rystet av sindsbevægelse, forstod, at søsteren nu havde tapt fotfæste, og at hun maatte hjælpes.

«Jeg forstaar, du har havt det ondt, far,» sa han ærbødig og traadte nærmere. «Og jeg har . . . har meget at be dig om forladelse for. Men saa var det Astrid . . .»

«Ivar!» lød det bedende fra den unge pike.

«Astrid?» gjentok den gamle og la haanden over datterens haar. «Hvad er det med dig, barn?»

Og samlende sig til en kraftanstrængelse, svarte den unge mand: «Hun er forlovet.»

«Ivar, Ivar!»

Den gamle saa fra den ene til den anden av de to. «Forlovet?» gjentok han.

«Ja. Og det maa du ikke motsætte dig, far.»

«Jeg?» Kapteinen forstod fremdeles ingen ting. «Neivist, men . . .»

«Hun har ikke turdet fortælle det.»

Den gamle saa atter paa datteren, som nu drog sig bort fra ham. «Er det sant, Astrid? Men hvorfor . . . hvem er han da?»

«Det er grosserer Reidar Bang, søn av generalen,» sa den unge mand og tok et skridt baklængs.

«Ivar!» stønnet den unge pike og fòr imot døren.

«Hvem er det, siger du?» Den gamle kom et skridt nærmere og syntes ikke at ha hørt rigtig.

«Søn av general Bang. Og derfor har hun ikke turdet si det,» gjentok den unge mand, idet han atter hindret sin søster i at flygte.

Der blev en pause, og kapteinen stirret paa sin datter, som krøp sammen henne ved døren.

«Astrid!» kom det endelig — «hører du, hvad han siger.»

«Ja, far!» Den unge pike mandet sig en-

delig op, men uvilkaarlig saa hun paa sine hænder.

«Bang, siger du?» Og han rystet, saa han uvilkaarlig maatte holde sig fast i dørkarmen. «Er du ... er du forlovet med ham?»

«Ja, far!» Hun spilet øinene op mot faren, som ventet hun noget skulde ske. Men den gamle faldt ikke i gulvet.

«Astrid!» kom det bønlig. «Du skal ikke spøke. Si, at det ikke . . . ikke er sant.»

«Det er sant, far!» hvisket hun og lukket i det samme sine øine.

Den unge mand tok nu sin hat som for at gaa, men vendte sig ved døren. «Hvis Astrid skal faa leve sit eget liv, far, saa maa det bli nu. Vil du hun skal bli lykkelig, saa maa du gi hende lov.»

Kapteinen kjæmpet endnu for ikke at tro det. «Men herre Gud, barn — du, du kjender jo ingen av den familie!»

Og den unge pike, som saa ofte havde sagt nødløgne i den sak, følte nu en befrielse ved at si alt.

«Jo, far — jeg har truffet ham mange gange. Jeg har været gjæst hos generalens. Og hans datter har længe været . . . været min beste veninde.»

Et øieblik bøiet den gamle hodet og sank

sammen som under et slag. Det var altsaa dog sant, det sisste lys sluktes, disse barn, som han nylig havde skriftet for — de havde forraadt ham og løpet over til dødsfienden.

Han tok et par skridt, fik fat paa en stol, løftet den og slog den i gulvet, saa ryggen smaldt i stykker. «Vel!» skrek han og begyndte atter at le. «Gaa saa til generalen! Gaa, Astrid!» Og pludselig fòr han hen og lukket døren op, fòr videre og lukket entrédøren op og skrek ute av sig selv: «Gaa, gaa, gaa!»

Astrid fik fat i noget tøi, ialfald en hat, og sammen med broren tumlet hun ned over trapperne.

Nede i porten stanset de et øieblik og stod forpustet og saa paa hinanden.

«Jeg klarte det!» sa den unge mand, optat av sit. «Men det var . . . det var ikke let.»

Astrid havde faat sin hat paa, og litt efter var de ute paa gaten. Derute skinnet solen, og begge blev uvilkaarlig staaende som blændet.

«Hvor skal du hen nu, Astrid?»

«Jeg . . . jeg vil ind til far.»

«Aldrig i verden. Nu skal du love mig at

gaa til din kjæreste. Jeg skal forresten følge dig. Jeg skal finde en vogn.»

«Nei, nei, jeg vil heller følge dig ned til skipet. Der er vel ingen, som kommer og siger farvel til dig.»

Saa sat de snart i vognen, og for første og siste gang kjørte de to søskende sammen gjennem den larmende by.

Og mellem travle bryggefolk og en stimlen av mennesker sa de farvel til hinanden, og Astrid holdt sin bror længe om halsen.

«Farvel, piken min. Takk for al den mat, du smuglet i mig.» Han prøvde at le.

«Skriv ofte, Ivar. Og lov mig at bli ordentlig, hører du det.»

Saa gik de hver til sin kant, men idet han skulde gaa ombord, hørte han paany hendes stemme og vendte sig.

«Se her!» sa hun og stak ham en liten medaljon i haanden. «Den er efter mor.»

«Nei, Astrid, den er jo din.»

«Ta den nu. Jeg har ikke andet at gi dig. Og tænk paa hende og mig.» Hun prøvde at smile igjennem taarer. Saa vendte hun og skyndte sig bort i mængden.

Hos general Bang var man netop flyttet ind fra fjeldet, og de to gamle sat alene ved

lampen, da det sent om kvælden ringte. Litt efter banket det paa døren.

«Kom ind,» sa generalen og løftet hodet fra sin bok.

Døren aapnedes, og Reidar skjøv den undselige pike foran sig og ind.

«Her kommer jeg med min kjæreste,» sa han. «Og kanske mor og far vil skaffe hende husly — saa længe.»

Et par timer senere laa Astrid i et stort, lyst værelse, og ved sengen sat generalinden og strøk hende paa kinden og sa, at alt skulde nok bli godt og vel. Den unge pike smilte og hulket næsten i samme minut. Hun kunde ikke bli kvit billedet av den færdige kaffe derute paa det lille kjøkken hjemme, og den blev slet ikke baaret ind. Alt var forladt som under en pludselig brand. Hun laa her i Ingas natlinned. Hvad havde faren foretat sig nu? I dette øieblik var vel broren langt ute paa fjorden, og hun skulde aldrig se ham mer. Og midt i alt dette forfærdelige havde hun nu i flere timer været hos Reidar, endelig, endelig, og nu var hun her, og alle kappedes om at stelle godt for hende. Var det hele bare en drøm, en vision paany.

Det endte med, at Inga maatte flytte sin

seng ind til hende, da hun ikke turde ligge alene.

Men da alle andre var kommet til ro, gik endnu generalen og drev frem og tilbake paa det bløte teppe i stuen. Nu og da stanset han og lyttet, som ventet han at kunne høre aandedragene fra den unge, skjønne kvinde, som saa pludselig var skyllet ind i hans hus.

Hvor var hun ikke sin mor op av dage. Og hvor tiden gaar, tiden gaar.

## XIV.

Tidlig den næste morgen sendte generalen følgende brev til kaptein Riis:

«Kjære kamerat! Det ser ut til, at vi skal paa manøver sammen igjen. Vil du tillate mig at melde mig til tjeneste hos dig idag klokken ett.»

Da tiden var inde vandret han med sin vanlige lette gang gjennem gaterne. Han kunde umulig ta den gamle særling alvorlig, og selv havde han saavisst intet at bebreide sig. En mand er sulten paa liv og arbeide og farer hid og did i mange gjøremaal, og nu og da møter man et litet eventyr, som man tar med diskretion, hvorpaa man skynder sig videre, fordi pligterne kalder. Hvem kan si sig fri! En eller anden gaar det kanske ut over. Men at en mand, som er noget og duer til noget, kan sætte sig ned og nidstirre paa en smule mistanke, ja formelig engagere den som selskapsdame aar efter

aar — he! Nei det kunde generalen ikke forstaa, det kunde han umulig ta alvorlig, og nu vilde han avsted og lufte ut hos den gamle eremit.

Astrid var sovnet sent paa natten, men efterpaa den lange spænding var hun sunket grundig sammen, og hun sov, sov. Da hun endelig slog øinene op, var det lyse rum fuldt av solskin, og generalinden stod over hende og smilte.

«Naa, det er jo deilig du sover, barn,» sa den smukke, hvithaarete dame.

Forvildet reiste den unge pike sig overende. Hvad var der hændt? Hvor var hun?

«Reidar har været her tidlig og siden ringt op flere gange. Men jeg lot ham vite, at en nyforlovet pike trænger at sove.»

«Hvor mange er klokken?»

«Aa bare tolv — eller kanske vel ett. Du maa gjerne sove litt til, barn.»

Det var underlig at skulle staa op, hun var som i stille veir efter en storm, men snart vilde vel noget bryte løs igjen. Hun havde drømt om at bli svigerdatter i dette hus, og nu var hun her, og dog saa hun sig om som paa et fremmed sted. Hvad var der i veien? Hun fik vite, at Reidar alleredehavde faat hende løst fra kontorpladsen, altsaa

skulde hun ikke klæ sig i en fart for at komme avsted, ikke gjøre op ild paa kjøkkenet, ikke dække bord og rede senge og stelle med vask — hun var endelig fri, fri! Og dog, hvad var der i veien?

Generalinden forlot hende, og da Astrid en halv time senere gik ned og traadte ind i den store, lyse hjørnestue, kom hun midt op i et familieraad. Her var Reidars forældre, han selv, fru Ramm og Inga, og her blev med ett saa stilt. «Der er hun!» sa generalen og kom paa hurtige trin og la armen om hendes liv. «Ja lat os nu høre hendes mening,» sa Reidar, han fik fat i hendes hænder. Den unge pike saa ikke ut til at ha nogen mening, men syntes heller at ville ta flugten. Nu reiste fru Ramm sig, glattet paa sin elegante spadserdragt, saa en smule forbauset paa Astrids falmete bomuldskjole og kom saa endelig og kysset hende paa panden. «Velkommen i familien,» sa hun. «Saa det blev Dem, som endelig skulde fordreie hodet paa Reidar.»

«Din kjæreste er saa utaalmodig, Astrid,» sa generalinden. «Han vil helst gifte sig i denne dag, og han vil ikke forstaa, at det anstændigvis ikke gaar an før om en maaned ialfald.»

Astrid havde sat sig paa én stol, nu bøiet hun hodet og rødmet.

«Ja vi var nu forlovet i to aar,» sa fru Ramm og kastet et blik i speilet for at ordne sløret om sin hat.

«Og Henrik og jeg da!» tilføiet Inga, — hun likte øiensynlig ikke, at det skulde gaa saa meget glattere for veninden.

Reidar stod hos sin forlovete og la haanden paa hendes stolryg. «Ja, det er jo godt at faa vise raad,» sa han og smilte.

Fru Ramm og Inga vekslet øiekast, de forstod, at de nu ikke burde blande sig mer i denne sak.

«Men først og fremst faar vi nu prøve at ordne os med din far, Astrid,» sa generalinden og smilte litt usikkert. Den unge pike bøiet hodet dypere og skjulte ansigtet i hænderne.

«Ja, undskyld, mor, men nu foreslaar jeg, at Astrid faar litt frokost,» sa Reidar, han forstod hun følte sig som slæpt ind til en rettergang. Og han gav hende armen og førte hende ind i spisestuen, hvor en enslig kuvert stod og ventet. «Sesaa, spis nu og overlat alt det andet til mig. Har du sovet?» Han bøiet hendes hode bakover og kysset hendes øine.

Hun svarte ikke, men satte sig tilbords og

prøvde at faa noget ned. Han gik rundt bordet og saa smilende paa hende fra siden. Tænk, hun førte kniv og gaffel som et andet menneske! Naar hun tygget, blev hun større paa den ene kind — hun ogsaa. Hun sendte ogsaa ham nogen smaa sideblik og smilte litt ængstelig. De havde begge gjennem uker fantaseret op et billede av hinanden, og nu var det ikke sagt, at det stemte. De var pludselig forlovet nu — de to.

«Spis nu, piken min!» sa han, og satte sig hen til hende. Ja her sat hun endelig i forældrenes hus. Hendes hænder var fremdeles saa røde, og han blev rasende, da han følte sin hals snøres sammen. Der summet endnu av stemmer i det næste rum, og det forstyrret ham, nu vilde han derind og faa en ende paa det.

«Det var bare det,» sa generalinden lavt, da han traadte ind — «hvad skal vi si til folk? Astrid maa inderlig gjerne faa være her, men alle vet jo, at hun like til nu har bodd hos sin far, og hvordan skal vi forklare . . .»

«Det skal jeg si dig, mor,» sa Reidar. «Jeg tar Astrid med til byfogden nu i formiddag — og saa reiser vi hjem til mig som ægtefolk — og saa kan dere sitte her og bekymre

dere om, hvad folk vil si.» Nu var han ganske rød i det fregnete ansigt, og øinene var ikke det spor søvnige. Vilde kanske nogen forby ham at gifte sig?

«Naa, naa, naa!» sa generalinden. «Ta nu ikke slik paa vei. Du er nu dig selv lik bestandig du.»

Fru Ramm og Inga smilte til hinanden.

«Ja, jeg er enig med Reidar,» sa pludselig generalen og reiste sig. «Vi maa faa lov at ha en svigerdatter boende her uten at skylde verden regnskap. Og hvad den gamle sursild angaar, saa har jeg gaat til Canossa én gang, jeg gjør det fanden ta mig ikke en gang til. Piken er myndig, gi gamlingen 3 uker, og kapitulerer han saa ikke, saa hold bare bryllup og si, han er død. Basta.»

«Ja, saa er det altsaa avgjort,» sa generalinden. Men Inga spidset munden til en grimace og skyndte sig ut.

Astrid havde ingen ro, men fik Reidar til straks at følge med hen til faren, det værste kunde jo være hændt siden igaar. For første gang gik saa de to unge ved siden av hinanden gjennem byen. Den korrekt antrukne hovedstadsgrosserer stak av mot den unge pike i falmet straahat og bomuldskjole, man maatte tro, hun var hans tjenestepike.

«Naar man bare kunde vite, hvad som har været i veien mellem vore fædre,» sa Reidar.

«Ja. Det gaar vel ikke an, at du spør din far?»

«Nei, du — i enkelte saker er han litt vanskelig at komme nær.»

Saa stod de og ringte paa ved denne dør, hvor Astrid saa ofte havde gaat ind med egne nøkler. Nu lød klokken som i et tomt hus. Men portneren havde sagt, at kapteinen ikke var gaat ut. De ringte paany og paany, rede til at træde frem, haand i haand for den gamle. Men der var ikke tegn til ét levende væsen. Tilslut vendte Astrid sig blek og forfærdet mot Reidar, og han forstod hende. «Vi faar vente til imorgen,» sa han. «Da faar vi i værste fald sprænge døren.»

Men dagen efter møtte de i trappen den gamle vaskekone, som før havde hjulpet Astrid. Hun fortalte, at kapteinen imorges stod og aapnet sin brevkasse, da hun kom forbi, og saa bad han hende gaa og hente noget at spise. For fremtiden var hun fæstet til at komme og stelle for ham, men hun var strengt forbudt at slippe nogen ind.

«Hvorledes har han det?»

«Aa, det er visst bedre nu, siden han har faat litt mat i sig. Nu har han barberet og

flidd sig, og for øieblikket sitter han og blader i et stort manuskript.»

Det var for Astrid en ubeskrivelig lettelse. Det værste var ikke hændt. Han gik omkring paa sine ben, fæstet tjenerhjælp, spiste, var begyndt at arbeide. Saasnart hun fik Reidar avsides nede i trappen, fløi hun ham om halsen: «Nu skal du se, at alt blir godt igjen,» sa hun.

Ogsaa Reidar følte sig lettet, og paa hjemveien sa han: «Nu gaar vi og kjøper nogen blomster med til mor, for jeg var visst for streng mot hende igaar. Siden maa du følge mig til bestemor, for hun vil bli glad, kan du tro. Men det skal ogsaa bli den eneste visit, vi gjør.»

Saa fik kapteinen være i fred en stund, og foreløbig prøvde Astrid at være lykkelig og haape, at alt vilde ordnes. Men selv om den ene ængstelse var løftet av, saa kom jo en anden i stedet. «Holth!» suste det stadig i hendes øre. «Vil du nu fortælle Reidar alt?» Nei, nei, det turde hun ikke, det vilde jo være at sætte alt paa spil. — «Men kan du da faa en glad dag, om du stadig gaar og bedrager ham?» Nei, men . . . kunde hun ikke faa slippe at avgjøre det nu? — «Og hvis han saa faar vite det ad anden vei? Nuvel — saa er jo det hele forbi. Saa gaar det vel

med mig som med mor. Men kanske varer det nogen tid, inden det forfærdelige sker, og til da vil jeg være lykkelig engang jeg ogsaa.»

Hun var vant til at bære en hemlig smerte, som ingen maatte se, og den stadige angst fik hende bare til at klamre sig til Reidar med desto større inderlighet. Hun kjendte ham ikke — nei. Nu, naar hun kom ham saa nær, var han ikke i alt som hun havde tænkt. Stemmen var anderledes, blikket, haken, munden. I sine tanker havde hun altid set ham paa ski som dengang i paasken, og efterhaanden var han blit billedet paa alt det, hun savnet — leken, friheten, den blaa himmel, ja han blev maalet for en desperat trods, saa hun ofte følte sig deilig svimmel. Men nu? Tænk, han havde sangstemme og kunde snakke med om kunst. Han havde maattet begynde som barber i Amerika og havde frosset og sultet i Klondyke, han, generalsønnen. Han tok hende med i kirke, ikke for prestens, men for sangens og orglets skyld. Han var saa hurtig til at bli sint og hurtig blid igjen, men prøvde at skjule begge dele. Aa, hun blev aldrig færdig med ham, og naar hun var særlig ængstelig, blev han mer end et men-

neske, han blev selve det lyse liv, som hun klynget sig til.

Og netop fordi hun havde en fornemmelse av, at det hele snart var forbi, blev de følgende dage saa forunderlig rike. At vaagne om morgenen og si til sig selv: «Du skal ikke paa kontoret, ikke paa kjøkkenet, du er fri, fri! Det er sikkert, at du idag ikke faar skjænd. Det er Reidar,» tænkte hun, og vilde gjerne ha omfavnet ham nu. Var det kanske ikke morsomt at kalde hver liten glæde ved hans navn? At bli opvartet med kaffe paa sengen og efterpaa ligge og dovne sig litt endnu, fordi intet forsømmes. At liste sig ind i det store badeværelse, ta gymnastik foran det aapne vindu, stille sig under den friske styrt, frottere sig, til huden blir rød — ah! — «Gudskelov,» siger hun og mønstrer sit yppige legeme — «du er da vist like sterk endnu, som da du gik paa gymnastikpartiet.» Det varme velbefindende i huden fylder sindet med friske billeder fra friluftsliv med blæst og lys. Det er Reidar, smiler hun paany. Inde paa sit værelse, hvor alt er hvitmalt, trækker hun de gule gardiner fra, og nu møter hun ikke længer den sværtede mur, men gule trækroner foran den blaa fjord. Solen flammer hende imøte,

saa hun lar badekappen falde og begynder at dreie sig rundt i alt dette lys. Det er Reidar paany. «Var det slik du gjorde, mor — dengang?»

Aldrig havde hun anet, at det kunde være slik lyst at klæ sig paa, men nu var ogsaa alt, hun skulde iføre sig, pillende nyt og rent. Der kom stadig smaa formummede pakker gjennem generalinden, det blev en ren overflod, og det vilde ha været pinlig at motta saa meget, hvis hun ikke havde anet, hvem det egentlig kom fra. Aa, han kunde faa lov at omskape hende som han vilde, det hele tilhørte jo ham, ogsaa hun selv. Fingrene maatte formelig kjæle litt for hvert plagg, inden hun trak det paa. Men midt i glæden kunde en rædsel skjære ind. «Far — han sitter igjen i fattigdommen han.» Naa nu vilde hun skrive til ham. — «Men Holth! Om Reidar visste!» Det var, som naar man holder roser mellem hænderne og pludselig stikker sig tilblods.

Javel, det hele er snart forbi, men derfor er ogsaa hver smaating saa vidunderlig. Se nu de smukke, lange strømper, de maa være av silke, at trække dem paa faar det til at risle op over læggene og længer endnu. Det er Reidar, hvisker det i hende, — og stille,

du lille hjerte, det er vel ikke noget at skjælve saa for. Linned, snøreliv, de smukke lave sko, det var alt sammen noget av Reidar, som hun klædte sig i. Naar hun bevæger sig, rører disse klær hendes nøkne legeme som smaa kjærtegn, og der vælder en bølge op i hende, saa hun maa slaa øinene ned. Saa staar hun foran speilet og reder sit utslaaede gule haar, og hvor har hun nu faat disse funklende nye børster av skildpadde fra? Paa toiletbordet breder sig en liten verden av kammer, æsker, flakoner, alle de tusen smaating, som er kvindens hemlighet, og uvilkaarlig maa hun smile til sig selv derinde i speilet.

Imidlertid trak det jo ut over formiddagen, og nede i stuerne kunde generalen pludselig komme farende ind fra kontoret med pennen bak øret og spørre, om ikke barnet var oppe endnu. «Nei,» sa generalinden — «du har jo selv sagt hun bare skal tænke paa at sove og spise.» Jaja — naturligvis, det havde han sagt, og dog blev han gaaende utaalmodig og vente.

«Hvad mener du om hende, Marie?» Han stanset foran sin frue, som sat med briller og sydde. Generalinden svarte om litt. «Aa — det er nu ikke vanskelig at se, at hun

ikke har havt noget egentlig hjem. Men vi faar haape det beste.»

«Jeg spekulerer paa at ta en kjøretur med hende idag. Dere andre lægger jo fuldstændig beslag paa hende.» Og han trippet formelig hissig frem og tilbake. «Ja,» sa den anden og smilte. «Du er jo forelsket i hende, det kan man da se.» «Jagu er jeg forelsket ja. Og det gjør formelig godt, man blir selv saa ung.»

Endnu før man havde faat avlagt visit hos slægtens ældste, traadte den gamle dame ind en dag med staven i haand og stanset midt paa gulvet. «Naa, hvad har Dere fore,» sa hun. «Er det hende der!» Og hun rettet en stanglorgnet mot Astrid. «Naa, slik ser hun ut, hun, som endelig har bøiet den stivnakken. Hun har rødt haar — og han likesaa. Det skal med tiden bli en nydelig forsamling i det hus.» Saa satte hun sig og pekte paa en stol ved siden. «Kom nu hit, barn, saa vi faar snakke litt sammen.»

Ja, det var underlig saadan med ett at være datter i det rike hus. Man stod formelig paa pinde for hende, fordi hun var Reidars forlovede, og samtidig var det underlig at merke, hvordan han blev omtalt. «Min

overordentlige hr. søn,» sa generalen med et ironisk smil. Naar Inga nævnte ham, maatte hun ofte le. Generalinden rystet paa hodet og smilte. Men ikke før traadte han selv ind, før alle flokkedes om ham.

Nu lakket det til bryllupet, og skik og bruk tilsa jo, at det blev holdt av brudens far. Men hendes far! Alt utstyr, hver knap maatte hun motta her. Det var litt ydmygende, men hun haapet det hele blev betalt av Reidar. Hun fulgte generalinden til modemagasiner, fik vælge tøier uten hensyn til pris, og prøve kjoler saa smukke, at hun neppe turde røre dem. Det var et eventyr, og det overvældet, saa hun havde lyst til at gjemme sig. Men generalen, som stadig fulgte hende med smaa sideblik, la merke til, at hun netop nu var under en sterk forvandling. Hendes holdning blev bløtere, hendes skridt mere dæmpet, hendes stemme fik en lysere klang, og naar hun løftet øinene og saa paa én, var det med et fjernt vidunderlig smil.

«Jeg maa prøve at gjøre noget til gjengjæld,» tænkte hun. Og heldigvis havde hun nogen kroner i sin pung, da hun tumlet hjemmefra, dem havde hun selv ærlig fortjent, og de strak saavidt til en hvit vest til

Reidar og en duk til generalinden. Begge dele vilde hun selv brodere, duken naar hun ut over formiddagen sat i stuen sammen med svigermoren og Inga, men vesten kom frem, naar hun om kvælden blev alene. Og saadan at sitte og brodere noget til sin brudgom. Hvert sting blev noget mellem de to. Men ofte skar ogsaa en rædsel ind, saa hænderne begyndte at skjælve.

Endnu havde hun ikke skrevet til faren, hun vilde i det længste gaa og haape, at alt vilde ordnes. Kanske kom han selv. Men hver dag skyndte hun sig derhen og op baktrappen for at faa en hviskende samtale med den gamle kone. Alt syntes at staa vel til. Og det var en trøst at kunne sende litt godt ind til hans bord.

Reidar maatte utholde mange stiklerier av kameraterne i denne tid. «Se der gaar kvindehateren,» sa de efter ham. «Ja, du har ret, kvinden er djævelen.» Men Reidar vinket av og skyndte sig smilende videre. Han var ikke den, som vilde forsømme sit arbeide, fordi om han tilfældigvis skulde gifte sig. Det forbistrede var bare, at han ofte maatte rive et langt forretningsbrev istykker, fordi der havde indsneget sig en lyrik, som gjorde det latterlig. Værre endnu var det, at han

glemte sin hest, saa den i tre dage blev staaende uten motion. Om morgenen kunde han midt i legemsøvelserne huske endnu noget, som kunde gjøres smukkere nede i stuerne, til hun kom, og saa brøt han av og fòr derned for at se. Det ærgret ham overordentlig, og ofte smaabandte han og kaldte sig idiot. Hvad skulde det nu tjene til at gaa og være ængstelig for at han i forretningerne kunde ha roet sig ut i det rene hasardspil! Nu vilde han være forsiktig, husk han havde ansvar for flere end sig selv. Alle tanker kredset om at bjerge i land og bli fornuftig. Men var det andet end tull? «Lad nu ikke piken gjøre dig feig, min ven!» Og dog var han meget friskere end før, og han havde ikke længer fornemmelsen av, at noget usynlig listet omkring og vilde ham tillivs. Han havde endelig faat sparket det til jorden, han havde seiret, han var fri. Ja, den kjærligheten.

Der var imidlertid en person, som havde det ondt i denne tid, og det var Inga. Hun maatte jo lade som hun var gode venner med Astrid igjen, men hun havde været husets kjælebarn, og nu blev hun stadig skubbet til side, det var Astrid og atter Astrid hele dagen nu. Og her gik hun og øvet sig

i at spare og være fattig, mens den anden formelig fik undervisning i at ødsle og være rik. Nei, det var sandelig ikke saa let at smile bestandig og lade som alt var vel.

Idag skyndte hun sig indover mot byen for at møte Henrik, naar han kom fra kontoret. Reidars automobil var kommen for at hente Astrid, men nei saamæn om hun vilde ta imot at kjøre med, hun havde gudskelov ben at gaa paa. Ingen visste, at hun og Henrik havde hyret en liten leilighet oppe i Homansbyen, og at alt snart var færdig deroppe. Det meste av indboet havde Henrik gjort selv. De var jo tilbudt at holde bryllup samme dag som Reidar, men Inga havde sat sig bestemt imot. Aldrig i verden vilde hun saadan hænge paa. Nu var de bestemt paa at gifte sig hos byfogden og efterpaa gaa ganske alene hjem og spise middag.

Naa, se der kommer han. Hun stak sin haand ind i hans arm, og de trasket avsted paa maafaa.

«Du er saa blek idag igjen!» sa hun. «Har du været ulydig og sittet oppe inat?»

Han skjøv den store filthat op av panden og smilte. «Bare nogen faa timer. Jeg fik en idé en dag her, som jeg prøvde at ar-

beide litt med. Hvad siger du om Kampens regulering? Nu er det en elendighet deroppe med smugg og hytter og skit og lort, men det er jo den herligste beliggenhet, og en vakker dag vil der være brede avenuer med præktige huse og haver og fontæner. Skal vi gaa derop?»

«Jeg har ikke tid du — aajo forresten, jeg kan nok allikevel.»

Før havde broren pleiet at følge ham paa disse ture, da han gik og omdigtet byen og gjorde den stor og pragtfuld. Men nu var det Inga, og den unge pike var stolt av at bli tat med i hans idéer. Hvad gjorde det, om hun maatte følge ham til de mest stinkende bydele, naar de to gik her og omskapte det hele. Nu og da saa hun sit snit til at faa ham ind i et portrum for at gi ham et kyss. Men naar han saa var færdig med en lang utredning, kunde hun si: «Naar skal vi saa for alvor gaa igang du?»

Da blev han taus en stund, før han svarte: «Ja, det vil si — det hele blir vel neppe i vor tid.»

«Hvad? Blir det ikke i vor . . .? Men hvorfor stræver du saa med det?»

«Det blir engang. Vær viss paa det blir. Idéen ligger i luften, og det er hovedsaken.»

«Men snille dig — det kan jo ikke vi to leve av?»

«Aa — pyt! Saa meget at vi kan leve, er det jo ikke vanskelig at skrape sammen.»

«Ja, jeg skal saamæn ikke forlange meget, Henrik.» — Og saa vandret de videre og begyndte at digte paany.

Den sisste søndag før bryllupet reiste Astrid og Reidar utover landet i bil, de kom op i Bærumsaaserne, vandret med en kurv imellem sig ind i skogen og leiret sig under et træ. Astrid dækket op en liten lunch paa et utbredt teppe, og de spiste, skaalte og saa smilende paa hinanden. Da alt var pakket ned i kurven igjen, rystet de teppet, bredte det ut paany og strakte sig ved siden av hinanden, hun med sit hode mot hans skulder. Over grantoppene hvælvet den blaa septemberhimmel sig, og et stykke borte saas en høk at staa urørlig paa stille vinger.

De to hørte hinandens aandedrag, han merket duften av hendes haar og begravet sit ansigt i det. Dette yppige legeme fristet, men saa havde han nu engang bestemt, at det hele skulde vente, til han førte hende ind i sit hus som brud.

«Vet du hvad —» sa hun pludselig, — «igrunden kjender jeg dig slet ikke.»

«Det samme har jeg tænkt. Selv naar vi er sammen, saa faar vi ikke synderlig rede paa hinanden.»

«Tror du paa skjæbnen?»

Han kysset hendes lukkede øienlaag og svarte: «Jeg tror paa alt og ingen ting. Men ialfald tror jeg paa dig.»

«Er det sant du er saa ubarmhjertig mot dine konkurrenter?»

«Jeg skal bli mildere herefter.» Og han kysset hendes pande. Hun slog øinene op, og hendes haand søkte hen i hans haar.

«Hvad er det ene menneske for det andet,» vedblev han. «Kunde vi gjøre rede for det, saa blev det utrolig. Jeg er glad i dig, men hvem kan si hvorfor. Kanske er du for mig en erindring, et stykke sol eller skygge, et blik, en bøining av et hode. Eller kanske en angst.»

«Eller en nøken hæl, et hull paa en strømpe.»

«Hvad?»

«Det har du jo sagt. Jeg erobret dig ved at ha hull paa strømpen. Nægt det, om du kan.» Og hun pirket ham i ansigtet med et straa.

«Vet du, man har spaadd, at en kvinde skal ødelægge mig.»

«Ja, her er hun.» Og han fik hendes arme

om sin hals. «Reidar, Reidar — du . . . du maa bære over med mig.» Og hun boret sit hode ind mot hans bryst.

«Bære over med dig — ja du, det tror jeg næsten jeg formaar.»

Hun strakte sig ut paany, aapnet øinene og saa op i det blaa hvælv.

«Vi skal reise meget, ikke sant. Jeg vil følge dig paa jagt og la alle stormene blaase tvers igjennem mig. Og paa seilture ut til en fjern ø, hvor vi kan bade sammen og la vinden tørke os i stridt sjøgræs. Og saa vil vi reise ut i verden og se alt det, som maa være deilig at se.» Og hun lukket øinene og drømte sig bort. «Mor,» hvisket det i hende — «hvad siger du til det?»

Og pludselig reiste hun sig overende og saa næsten forskrækket paa ham. «Sæt om der kom noget i veien?»

«I veien?»

«Ja, man hører jo saa ofte, at . . . at for eksempel bruden dør dagen før bryllupet.»

«For noget tøv. Det der har du sagt en gang før.»

Hun la sig ned igjen, lukket øinene, og hendes haand fandt hen i hans haar. Endnu havde hun ham, endnu visste han intet. Det var som laa hun i bunden av en baat og

drev nedad en skjøn flod, men hvor bar det hen! At lukke øinene og la det staa til... ja! Men naar nu et fossebulder kom nærmere og nærmere?

Hvem av dine venner skal komme til bryllupet?» spurte hun og maatte anvende magt for at holde sig rolig.

Han nævnte navne, der var mange. Han nævnte ogsaa Holth, og hun fik som et støt.

«Kommer ogsaa han?»

«Nei, det er uvisst. Han svarte saa underlig. Det sansynligste er vel, at han holder sig borte.»

Hun laa en stund stille. En underlig frysning gufset hende gjennem rygraden. Sæt om . . . Sæt om dette med Holth kunde faa følger, som det var haapløst at skjule?

Denne mulighet føltes som et knivstik. Om saa var — da var det jo døden. Var dette det forfærdelige, som hun stadig havde anet i anmarsch?

Hun aapnet øinene, og det hun saa var ikke skogen eller den blaa himmel. Det var moren, langt borte og samtidig nær, uvirkelig og dog levende, hun stod der og smilte: «Saadan gik det mig. Det er ogsaa din skjæbne, Men saa blir vi jo sammen.» Og den hvite skikkelse bredte favnen ut.

«Hvad tænker du paa?» spurte Reidar og dreiet hendes ansigt imot sig.

Da slog hun paany armene om hans hals, klynget sig ind til ham og stønnet: «Reidar — Reidar!»

## XV.

Siden Kaptein Riis blev alene, havde meget hændt, men nu var det forbi, og han begyndte at bli saa rolig. Natten efter at barnene var reist drev han om i skogen utenfor byen. Frem paa morgensiden begyndte det at regne, og han opdaget, at han havde mistet sin hat og paa føtterne kun havde tøfler.

Han kom omsider hjem og gik i seng, men maatte op igjen. Han stod om formiddagen ved vinduet og stirret ned i gaarden, da der dukket en mand frem. Hvad? Generalen! Opreisning! Bøn om forlatelse! Jovisst. Det var for sent nu. Det ringte. Han krøp til sengs paany. Det ringte en gang til. Han trak teppet over hodet. Det ringte flere gange. Lad det ringe. Ut paa eftermiddagen lød klokken paany. Denne gang havde han ikke set, hvem det var, men han ante det. Han laa endnu og stod ikke op.

Kaptein Riis havde engang i et slagsmaal set en mand bli slaat til jorden flere gange, men altid prøvde han at reise sig for at slaa igjen, og hver gang mere blek og blodig. Han kom paa knærne, men ramtes og tumlet overende, han reiste sig paa albuen, saa kom slaget paany, han hævet tilslut bare hodet, endnu med haap om hevn i de bristende øine, men slaget var ubarmhjertig. Det var en gammel, graahaaret mand. Kaptein Riis var ogsaa gang paa gang slaat til jorden, og nu prøvde han at reise sig en sisste gang, prøvde paa sin vis at slaa igjen. Han tok sig sammen og vilde ha sit hærordningsforslag færdig, han vilde vise, at han ikke var knust endnu. En vakker dag var han ogsaa ved enden. Han pudset sin falmete bonjour og floshat og begav sig avsted med en pakke under armen. Det var en stor dag. Han opnaadde ogsaa audiens hos forsvarsministeren og traadte ind. Det var et stort øieblik.

Hans ord var litt famlende, men øinene lyste, idet han rakte pakken frem. Statsraaden saa forbauset ut og syntes ikke at ville ta imot den. «Men vet De da ikke,» sa han, «at militærkomitéen er færdig med hærordningen? — Neivisst, storthinget har ikke be-

handlet den endnu, men naar nu baade den forsterkede komité og departementet er enig, saa vil et fuldstændig nyt forslag neppe øve nogen indflydelse.» Statsraaden saa et øieblik mot vinduet og strøk sin mørke bart. «Jeg vil forresten ikke skjule for Dem, at vi formelig har været oversvømmet av nye forslag, særlig fra avgaaede officerer.» Og han smilte for at bøte lidt paa disse ord. «Men nu kan De jo henvende Dem til militærkomitéens formand,» sluttet han, øiensynlig for at faa den anden paa dør.

Kaptein Riis knep munden sammen og fandt omsider ut med sin pakke. Militærkomitéen havde ofte tilkaldt general Bang som raadgiver, og dens formand var en ung kaptein. Skulde han ydmyge sig og gaa ogsaa derhen og bli avvist? Nei. Men oppe i gaten vendte han. Det var dog en rest av haap. Han prøvde at holde sig rank og gik derhen.

Et par timer senere holdt den gamle kone paa med at gjøre huset istand, da han vaklet ind, kastet pakken paa bordet og sank ned i en stol med hatten paa. Øinene var blodrøde, og han snakket halvhøit om ting, som konen ikke forstod et muk av. Tilslut fik hun lov at hjælpe ham til sengs, og et par dage blev han liggende. . . .

Men dette var ogsaa forbi. Kaptein Riis følte, at han nu havde oplevet den sisste skuffelse, for herefter havde han intet at haape mer. Han tuslet atter omkring og opdaget, at han havde ben at staa paa endnu. Men dagene blev jo litt lange. En tom leilighet er en fordel for den, som arbeider, men nu var han ledig. En avskediget kaptein er ikke ret meget, men idet han former en hærordning, blir han mer end kommanderende general, han løftes til hersker, hans haand blir almægtig. Men nu var ogsaa det forbi. Nu var han degraderet igjen til en knuget olding, som ikke sov om natten og ikke turde gaa ut i dagslyset. Han prøvde at tegne for ingeniørkontoret, men haanden skjalv, øinene var værre end før. Han havde æresgjæld endnu, og det stod klart for ham, at han maatte opgi at betale den.

Tiden blev virkelig litt lang. Han la sig om kvælden uten at ha bestilt noget den dag. Han stod op om morgenen uten at vente noget godt. Han gik ut mot skumringen og havde sin gamle angst for paa næste hjørne at møte én, som sønnen skyldte penger. Han kom hjem, uten at nogen ventet ham. Det ringte ikke mer, og han begyndte at savne det.

Han sat lange timer ved vinduet og saa ut over hustakene. Der var langt borte et blankt kirketaarn, som solen lyste saa vakkert paa, det blev efterhaanden en slags ven, og det glædet ham, at det var noget dødt, som ikke kunde bedrage ham.

En dag han gik ut, fandt han ved døren en buket. Han bar den ind paa Astrids Værelse, hvor den fremmede kone ikke fik slippe ind. Her stod alt, som da den unge pike sisst gik ut. Hun havde vel om morgenen ikke havt tid til at rede sengen, og her var endnu en fordypning i puten efter hendes hode og i madratsen efter hendes slanke legeme. Her var nogen klær paa væggen, et blekt billede av hendes mor, et par tøfler foran sengen. Det var som hele hendes væsen var tilstede endnu, og han blev staaende og se fra det ene til det andet, til munden begyndte at skjælve.

Undertiden syntes han paa bordet at finde en ret, som smakte særlig godt. Ofte syntes han ogsaa fra kjøkkenet at merke en tisken, som om der var ungdom i huset. Naar konen saa kom ind, syntes han paa hendes ansigt at kjende sin datters smil.

Der kom endelig et brev fra Astrid. Mens han læste det, maatte han ofte ta lorgnetten

av og pudse den. Et par dage senere kom der et stort trykt kort fra general Bang, som gav sig den ære at indbyde ham til middag næste lørdag i anledning av sønnens bryllup med frøken Astrid Riis. Han holdt kortet i sine magre hænder, og han haanlo ikke, han rev det ikke i stykker, han la det bare til side.

Naar kaptein Riis begyndte at bli saa rolig, saa var det fordi han ikke orket mer. Han lukket om kvælden øinene og havde lyst til aldrig at vaagne. Han ventet intet av nogen anden. Selv var han ingen ting. Livet tumlet avsted og havde nok med at hjælpe den lykkelige, den sterke, den seirende. En eller anden blev under hjulet av triumfvognen. Hvad saa? Ingen ting.

«Jasaa, Astrid, skal du staa brud paa lørdag. Og der blir stas fra brudgommens mægtige slægt, men fra din side kommer ingen. Du blir alene. Jasaa, Astrid, skal du gifte dig nu?»

Kaptein Riis saa mot vinduet.

«Hvorfor hater du general Bang? Han har hindret dig i at avancere! Er det sikkert? En kvinde — naa. Hvad er en kvinde? Hun er en mands liv. Hvad er saa et liv?»

Kaptein Riis saa mot det fjerne kirketaarn

og blev sittende. Dette evige hat, denne lange hevnplan, dette haap, som havde holdt ham oppe — hvad var det igrunden?

Dagen efter sat han og bladet i sit store manuskript, ikke for at rette noget, men av en ubestemmelig trang til at se ind i sig selv. Engang havde han hørt general Bang uttale, at et regiment bør være i tre bataljoner. Selv foreslog han det i fire. General Bang havde ogsaa engang sagt, at batteriet bør ha fire kanoner. Selv satte han det op med seks. Hvorfor? Han lukket øinene som for at ta sig selv i forhør. Aapnet dem. Bladet videre. Lukket dem paany. Hvorfor det — og det?

Han gik — dengang — ikke avsted og utfordret den anden. Han pryglet ham ikke. Han mobiliserte i stedet — paa papiret — en hel armé. Var det saa? Han utskrev de tusener av soldater, inddelte brigadedistrikter, skapte regimenter og batterier, anla fæstninger her og ikke der — utvidet kavaleriet, indskrænket ingeniørtropperne, det blev et livsværk. Men hvorfor? Det blev aars arbeide. Opreisning! Hevn? Hele den norske armé skulde værsgod omformes, fordi han selv var ulykkelig. Hænder slikt ofte? Har andre det paa samme vis? Hver skriker paa sit

vil indfange verden til sit bruk, den enes stemme drukner i larmen, den anden opnaar ørenslyd et minut eller to. Det kaldes en seir. Det er at gjøre godt. Hvad er det?

Kaptein Riis la papirerne sammen og smilte. Han syntes næsten synd paa dette store arbeide, som taalmodig avspeilet hans trang til at puste sig selv op. Han havde havt et billede av verden i sit hode. Et hjul gaar over det en dag, og en verden utslukkes, hvad er det? Et korn falder i akeren paa en sten og spirer ikke, en klode i rummet knuses, hvad er det?

Kaptein Riis reiste sig, gik langsomt frem og tilbake og saa paa sine magre hænder.

Nu var det allerede torsdag. Iovermorgen skal lille Astrid staa brud. Han maatte jo svare. Han orket ikke at si ja, orket endnu mindre at si nei. Fredagen kom. «Om du nu imorgen gik hen og førte din datter til alteret, saa ydmyget du dig, det er saa, du faldt tilfode for din fiende, det er saa. Men hvem er du? En, som intet har gjort. Du kan ikke betale din æresgjæld. Er du bedre end en betler?»

Den næste morgen stod kaptein Riis op og begyndte at pudse sin minst falmete uniform. Han tok ogsaa skjærf og epauletter

frem av en komodeskuffe og saa det over. Hvad nu? Han havde jo tænkt at trække i gala endnu en eneste gang i sit liv, nemlig paa den store opreisningens dag. Hvorledes det hele skulde gaa til, havde jo staat litt uklart for ham. Men han tænkte saa ofte paa, hvordan slikt foregik, da han engang tjente ved et fransk regiment. Generalen kalder den lykkelige for fronten, en tale, en orden, trommehvirvler, presenter gevær. Det var en erindring, og enhver av os gaar og bærer paa en slik uklar idyl, som samtidig er en erindring og et haap. Var øieblikket kommet nu?

Nei, og dog gjorde kaptein Riis sig møie med at faa blæk paa de blanke flekker av bukserne og vaapenkjolen. Det blev nok sisste gang likevel, han kom i gala. Agtet han sig virkelig hen i kirken — for lille Astrids skyld? For at tilgi hende? Eller ogsaa . . . den anden? — Tilgi? Havde da han, som intet var, intet eiet, uten gjæld, og som ingen agtet — havde han noget at gi bort?

Uniformen kom paa. Støvlerne var blanke. Han saa sit ansigt i speilet, det var velbarberet, men øinene var kanske rødere og kinderne hulere end før. Haaret var hvitt. Epauletterne kom paa, og skjærfet. Men da

sablen skulde spændes om livet, sank han uvilkaarlig ned paa en stol og blev sittende og stirre.

At tilgi! Det var som at gaa til sin egne begravelse. At gi den anden haanden. At følge ham hjem. At lade som intet. Han havde ikke svaret paa indbydelsen, men nu kom han dog og indrømmet sin ynkelighet. Den anden vilde smile og triumfere. Det var opreisningen. Slik skulde det ende.

Han reiste sig med besvær. Sablen kom paa. Nu var han i gala. Tiden nærmet sig. Nu maatte han gaa. Han trak sig i halskraven for at faa puste. Han gik mot døren, støttet sig der en stund, vendte hodet og saa sig tilbake mot denne leilighet, hvor han vel havde havt det ondt i mange aar, men hvor et hat og en drøm havde holdt ham opreist. Nu var det forbi. Nu gik han hen for at kaste sig under en andens triumfvogn. Nu skulde han tilgi. Nu utslettet han sig selv. Presenter Gevær!

## XVI.

Paul Tangen var kommen til byen for at være Reidars forlover, og i god tid begav han sig ut til Bygdø for at hente brudgommen.

Kommen over med færgen, trasket han i det gule løv langs bugten og saa stadig over til byen, som foldet ut sine bølgende husmasser i den matte høstsol. Nu begyndte sæsonen derinde, og han — han maatte være paa landet i aarevis for at spare og arbeide. Det var til at faa fugtige øine over.

Han fandt Reidar gaaende op og ned i sin spisestue i fuld gala. «Find dig en cigar og slaa dig ned,» sa han og fortsatte at drive. Solen sendte et gult vindu indover gulvet, og snart skred han tvers gjennem dette lys, snart forsvandt han i skyggen. Han tok sig over det bleke, fregnete ansigt som for at undersøke, om han var vel barberet, la haanden over det kortklippede røde haar, trak

saa manchetterne nedover de kraftige hænder, skjøv brystet frem og fortsatte at drive.

«Du ser ut som du skal op til eksamen,» sa maleren og nedlot sig i en god stol med en cigar.

«Er jeg saa høitidelig —?» Han prøvde at le. Maleren fortsatte: «Det er jo en stor dag, saa jeg synes du skulde spendere en hvit vest.» Reidar braastanset og saa paa ham. At noget saa uvæsentlig kunde nævnes nu.

«Jeg forstaar du har været i gala siden imorges,» sa maleren. «Og saa har du gaat her og følt dig paa en topp og havt et privat opgjør med Vorherre.» Reidar saa paa ham og smilte. Saa drev han langsommere end før.

«Og nu skal du for kirkens aasyn, min ven. Men ærlig talt, jeg visste ikke du var konfirmeret. Var det ikke dengang du gjorde oprør mot din far?»

Reidar rystet paa hodet. — «Du bøiet dig altsaa dengang?» Reidar nikket. — «Det var først da du sluttet paa krigsskolen og strøk til Amerika, uten at nogen visste det?» Reidar smilte. — «Og siden skjøt du en irlænder i Klondyke et femtedels minut før hans kniv naadde dig.» Reidar strøk sig over

panden og stanset. «Hvorfor nævner du det nu?» «Jo,» svarte maleren. «Jeg sitter her og tar maal av dig. Jeg vil nødig være din fiende.» Reidar slog ut med haanden og gik paany.

Men pludselig tok han en stol og kom og satte sig foran den anden. «Hør, Paul Tangen — svar mig paa én ting . . .» — «Naaja?» Reidar syntes litt undselig. «Ærlig talt — føler du det aldrig saart at være religiøs husvild?» «Aajo.» «Vi mennesker er igrunden saa forsvarsløse.» «Det er vi.» «Og samtidig er der ingen mening i kirkerne og presterne heller.» — «Men du skal jo til kirke idag?»

Reidar stod op og drev igjen.

«Der er ialfald musik og et hvælv. Men tror du ikke vore efterkommere vil faa templer, som mere svarer til den universelle aand? Jeg gruer mig til, at præsten skal snakke til Astrid om Gud og om synd i samme aandedræt. Synd! Som om lysets og klodernes herre ikke skulde ha andet at pusle med!» «Nei» — sa maleren — «du burde ha valgt mig til prest. Jeg skulde nok ha præket om noget andet.» — «Ha, ha, ha!» Reidar tøet pludselig op. Begge fik sig en lang latter.

«Ja, nu vil sandelig jeg ogsaa ha en cigar,» sa han som for at ryste det hele av.

Paa samme tid sat Astrid paa sit værelse og holdt en buket mellem hænderne. Det var den sisste fra Reidar i deres forlovelsestid, hun skulde ha den i kirken idag, og saaledes blev det den første i deres ægteskap. Hun havde sittet her i flere timer og set paa den med et fjernt smil.

Astrid havde i det sisste oplevet saa mange sindsbevægelser, at de formelig ikke føltes mer. Det var som hun vendte sig mot dem og prøvde at smile. Det var litt ondt, at hun endnu ikke havde hørt noget fra sin far. Generalen vilde intet hensyn ta til det, men havde forberedt stor fest ikvæld, saa optat var han av at følge sit eget hode. Nuvel, det kom hun nok over.

Der var noget værre. Der var noget forfærdelig. Like siden hun flygtet hen til Reidar, havde hun havt fornemmelsen av, at den lykke, som nu oprandt, den vilde ikke vare. Den vilde snart faa en ende. Og nu visste hun, hvad det var. Dette . . . fra fjorden — hin sælsomme kvæld — det kunde ikke skjules, og det var det samme som at hun ikke kunde leve.

Det var jo en avgrund at se ned i, men

hun prøvde at smile. Hun vilde nok gjerne ha levet hos Reidar, men for at komme til ham havde hun maattet forraade sin far. Lykken var saa dyr. Hun havde vokset op i et mørkt hus, hun havde higet efter sol og ungdom, men hun havde hver gang maattet lyve og stjæle sig til det. Solen var saa dyr.

Slik var det vel ogsaa med hendes mor. Var det ikke som denne døde kvindes skjæbne havde lokket hende nærmere og nærmere og tilslut revet hende med? Nuvel, der var intet at gjøre ved det.

«Kjære Reidar — saa skal vi altsaa vies idag.»

Hun visste med sig selv, at dengang ... paa seilturen — det var jo bare en drøm om Reidar. Hun lukket dengang øinene og kaldte ham tilstede. Det var hans hals hun slog armene om. Det var ham hendes sjæl gav sig til. Drømmen om Reidar var skjøn — det andet var døden. Astrid løftet buketten mot ansigtet et øieblik, lot den synke igjen og smilte, fjernt og uvirkelig som før.

«Naa, barn, nu faar vi nok skynde os,» sa generalinden og kom sammen med sypiken. Saa blev der travlhet med at klæ hende paa. Kjolen kom frem av papæsken og var hvit, guldindvirket silke, saa let, saa luftig, det

var som at klædes i lys. Saa kommer Inga seilende ind, fuldt færdig, i lysegul silke og med hvite blomster i haaret. Hun havde ogsaa en liten æske og tok nu den grønne myrtekrans frem. Et øieblik stod de to veninder og saa paa hinanden. Inga smilte, som var det noget hun bad om forlatelse for. Endelig sa hun: «Har du noget imot, Astrid, at jeg faar lov at sætte den paa?» «Nei, hvem tror du jeg heller vil ha.» Saa løftet Inga den grønne tingest og fæstet den over det store, gyldne haar. Derpaa kysset de to unge piker hinanden.

Generalinden fæstet et litet guldur, besat med diamanter, paa Astrids bryst. «Det er fra Reidar,» sa hun. Derpaa strøk hun et armbaand av størknet lava av sin egen arm og skjøv den ind paa brudens. «Det er fra mig,» sa hun. «Eller om du idag vil det skal være fra din mor.» Astrid slog armene om hendes hals.

I næste øieblik gaar døren op, og det er slægtens ældste i sort silke og med stav. Hun trak sløret til side, saa en stund paa Astrid og utbrød: «Ja du Reidar — du forstaar at vælge du.» Der hang et rubinkors i guldkjæde om hendes hals, nu tok hun det av og gik hen og hængte det om brudens,

«Tag nu min velsignelse ogsaa da, barn. Min bestemor, og mor, og jeg selv har baaret det for alteret. Gid du ogsaa maa hænge det om halsen paa dit barnebarn en dag.» Og hun kysset bruden paa begge kinder. Astrid prøvde at si takk, saa sig siden i speilet med al denne stas og smilte, fjernt som før.

En slik vielse samler tilskuere, og om Frogner kirke var der allerede et sort myldder. Stasvogne kjørte frem, galaklædte par traadte ut og forsvandt ind i kirken. Nu blev der liv, det var vist bruden som kom, for hestene saa saa festlige ut. Men det var to herrer, det var brudgommen og hans forlover. De to høie, slanke mænd løftet sine blanke hatter til hilsen.

Da Reidar gik opover gulvet, saa han sig om, som havde han aldrig været i kirke før. Der var tilskuere i stoleraderne, og oppe i koret sat familie og venner og nikket til ham. Men han bøiet hodet og orket ikke at svare. Alt blev saa høitidelig i denne stilhet og i de farvede vinduers lys. Han husket de sindsbevægelser, han havde gjennemgaat utover somren, idag skulde de liksom synges ut i salmer og bæres av orgel. Den gamle klokker med den sorte kalot anviste dem en bænk nederst i koret, og midt overfor stod

en anden bænk. Han forstod dèt var til bruden, og aldrig havde han set en bænk saa mild og god.

«Hvem er den gamle officer dernede?» hvisket maleren.

Begge saa ned i den halvmørke kirke. En gammel, hvithaaret kaptein i gala var netop kommen ind og tok nu plads bak en søile som vilde han gjøre sig usynlig. Nu saa han ogsaa paa de to. Øinene syntes hvasse og røde.

Brudgommen rystet paa hodet. Han kjendte ham ikke.

Men nu maatte vel bruden være hèr snart, og det forekom Reidar, at da maatte ett eller andet vidunderlig ske. Det store kirkeskip syntes saa aandeløst, menneskene sat urørlige, klokkeren tok brillerne paa og begyndte at blade i sin salmebok. Hvad nu!

Pludselig skar orglet ind, det høie hvælv fyldtes av en skjøn storm, og samtidig reiser hele forsamlingen sig. Ved døren dernede i kirken er general Bang kommen tilsyne med sine guldepauletter og stjerner. I den ene haand holder han den fjærbuskete hat, ved den anden side ses noget hvitt, det er bruden.

Reidar glemte aldrig dette øieblik. En

bølge av sindsbevægelse skyllet ind over ham, det var som han maatte gripe efter noget og holde sig fast. Denne hvite skikkelse var overjordisk. Det var umulig, at hun gik paa gulvet — nei hun svævet. Hans far, som førte hende, forekom ham nu saa prægtig, at han aldrig burde ha gjort ham imot. I dette øieblik blev kirken mer end et hvælv for skjøn musik, og den fjerne, universelle aand blev en god, gammel mand, som var tilstede her og saa venlig paa de to. Og han følte sig saa uværdig, saa ydmyg, at han uvilkaarlig bøiet hodet og hvisket i sit indre: «Hvis jeg har syndet meget, saa maa du forlate mig, o Gud.»

General Bang var sytti aar, men han førte sig let og spænstig, som skulde han selv være brudgom. Der var over hans freidige ansigt et skjær, som om noget for mange aar tilbake var blit ungt og levende paany.

Pludselig traf hans øine den hvithaarete kaptein, og han stirret litt nysgjerrig. Den anden havde ogsaa reist sig bak sin søile og stirret paa de to. Generalen var nær ved at snuble, men merket, at bruden heldigvis intet havde set. Saa førte han hende til sæte overfor brudgommen, tok sin sabel i haanden og satte sig ved siden.

Astrid saa over til Reidar og smilte, men det varte litt, før han orket at smile igjen. Siden saa hun sig om i kirken, som søkte hun nogen av sine egne, men da hun ingen fandt, smilte hun paany til Reidar og førte buketten til ansigtet.

Vielsen stod ikke længe paa. Presten var ingen ung mand, men hvergang han skulde henvende noget til bruden var det som han mistet traaden og maatte samle sig litt. Det var for galt, at hun skulde smile slik, naar hun saa paa ham. Da parret knælte, og hun gav Reidar haanden, saa hun ikke paa ham, men paa det farvede lys fra vinduet, som var det dette hun viedes til.

Da generalen ved siden av sin hustru fulgte brudeparret ned gjennem kirken, saa han ængstelig efter den gamle officer bak søilen. Hvis bruden opdaget ham, var han ræd for en scene. Men den fremmede var der ikke længer, han var forsvundet, og generalen følte en lettelse.

Under orgelbrus traadte brudeparret ut. Men hvad er det? Bruden er pludselig stanset og klynger sig til Reidar. Parrene bakover kirkegulvet kommer ikke længer. Hvad er det? Man stiger op i stolene for bedre at se. Man søker at trænge sig ut. Hvad er det?

Astrid havde faat øie paa sin far, og i det første øieblik virket han som et spøkelse. Hun spilte øinene op, hun frygtet for at besvime, hun vilde rope om hjælp, hun orket ikke at staa. Faren kom imot hende, hun saa hans haar var blit hvitt, men han havde pyntet sig saa godt han kunde, hans ansigt var næsten ukjendelig, men han smilte og la haanden paa huen til honnør. Det gjorde han for hende. Han vilde jo intet ondt. I næste øieblik saa man bruden fare hen til den fremmede og klynge sig om hans hals. «Far, far.»

Orglet derinde spilte endnu, trængslen kom ingen vei, men tilskuerne utenfor fik se den gamle officer holde bruden i sine arme. Det saa et øieblik ut til, at han vilde bære hende bort. Brudgommen stirret paa den fremmede, og turde ikke gripe ind, han forstod, hvem det var.

«Jeg tilgir dig!» hvisket kaptein Riis og smilte ind i sin datters ansigt. «Saa, saa, prøv nu at staa. Nei, hvor du er fin idag. Jeg vilde bare gratulere dig.» Og han smilte mens øinene randt.

Nu kunde bruden staa igjen, og hun vendte sig mot Reidar, men i samme øieblik trængte general Bang sig frem og var mand for at redde

en situation. Han slog resolut armene om kaptein Riis. «Kjære gamle ven!» sa han saa høit, at alle maatte høre det — «det var glædelig, at du kom likevel. Er det bedre nu? Ja, ja, lad os nu komme til vogns.»

Den gamle kaptein rettet sig op og gjorde stram honnør for generalen, men lot sig derpaa viljeløst føre avsted. Det hele havde kun staat paa et minut. Vognene kjørte frem, og i en fart fik generalen det ordnet, saa han og kapteinen kunde kjøre alene sammen.

Saa sat da de to ved siden av hinanden og rullet avsted efter brudevognen. Kapteinen smilte og snakket ærbødig og blev saa borte ved siden av den anden. De var jevnaldrende de to. De var skolekamerater. Og nu sat den ene der, struttende av livskraft endnu, pragtfuld med fjærbusk og guldepauletter og ordener. Den anden var luvslitt og hvithaaret. Paa hans tynde bryst var der vistnok plass for stjerner, men i stedet var der mørke pletter efter blæk. Den lykkelige har sin skygge, og i dette øieblik kunde man se, at general Bang havde sin.

I den smukke villa paa Drammensveien lyste det ut over kvælden fra alle vinduer. Der stanset jo en del mennesker ute paa gaten og forstod der var fest derinde. Et

vindu stod aapent, og man hørte skaaltaler. Siden lød der musik og dans.

Kaptein Riis havde ved bordet generalinden paa sin høire side og bruden paa sin venstre. Det hele svømmet for ham i en gylden taake. Her var blomster og champagne og hans datter som brud og hans fiende, som holdt en smuk tale for ham. Det var noget av en opreisningens dag. Da der efter bordet blev dans, førte han endog generalinden ut i en svingom, og derpaa sin datter. Det var længe siden sisst. Det var ganske merkelig. Siden maatte han sætte sig avsides og faa hvile. Han saa generalen danse med Astrid og spilet pludselig øinene op. En erindring vilde frem — noget lignende var sket engang før. Nu saa han, hvor Astrid lignet sin mor. Men stille nu — alt er forbi.

Han havde kun drukket et glas champagne, men denne dag havde været for meget, hans hode sank ned mot sofaryggen, og litt efter forstod han, at han blev hjulpet ind i et værelse med en bløt seng, hvor der var godt at sove.

Tvers over gaten blev der et lysbelte fra vinduerne i det festlige hus. Men borte i skyggen under et træ stod en bænk, og her sat en mand med hatten ned i panden. Han

forstod, at timerne gik, og at det blev sent, men han sat her endnu og saa mot det oplyste hus. Han ventet paa noget. Der er mennesker, som søker en bestemt smerte som andre søker lyst, og denne mand vilde se, at bruden drog bort med en anden end — ham.

Endelig kom en automobil forbi, og han kjendte den. Det var brudgommens. Den stanset utenfor huset og ventet. Om litt kom to skikkelser ut, og han reiste sig og stirret. Han kjendte Reidar. Den anden, som var indhyllet i et mørkt plaid med noget hvitt under, det maatte være — hende. De steg ind, det hvite kom til syne bak vinduet, automobilen tutet og gled bort. Han stod og saa efter den, til dens lys tapte sig i mørket. Da skjøv han de brede skuldre tilveirs og begyndte at gaa paa maafaa, med korte, kraftige ben.

Det var overstaat. Jørgen Holth havde fornemmelsen av, at en tand var trukket ut, og nu vilde forhaapentlig alt bli saa nogenlunde igjen. En bølge havde faat fat i ham og løftet ham høit, høit i lys, siden sendt ham hovedkuls ned i et dyp, — nu havde han arbeidet sig iland igjen. Det hele var over, og i det sisste vandret han atter sin vante

gang mellem skolen og det halvmørke hjem.

«Livet er dog underlig,» tænkte han, idet han forstod, at han nu var paa hjemveien. Og han husket den sisste vinter, da han var begyndt at bli saa følelsesløs baade for idèer og mennesker. Men saa kom ungdommen, et besøk av en solstraale, et kyss av en fé. Og han vaagnet, klynget sig til féen, forraadte hustru og barn, han blev ung, fik haap, blev digter igjen. Og den slitte, malpropre kone begyndte ogsaa at smile saa ungt. Hans kyss, som var hete, fordi han tænkte paa den anden, de fik hendes gustne kinder til at rødme. Hun begynder at holde huset renere, hun finder utvei til bedre klær, hun pynter sig og blir ung under denne falske varme, hun læser blade og bøker for at ha noget at snakke med ham om, hun vækkes mer og mer, som om hendes ungdom bare havde slumret. Et øieblik syntes han det var motbydelig, og han fik lyst til at be hende holde op. Men det blev anderledes, da han en vakker dag laa knust.

Da er det nemlig ikke saa let at vise fra sig en andens ømhet. Og det blev nogen forunderlige dage. Han var hissig og skjælte for hver smaating, og hun bare smilte og

var altid blid. Han drev oppe om natten og sa han var træt og øinet ingen utvei for fremtiden, og hun vaaket med ham, prøvde at stive ham op, tvang sig til at se verden lyst, bare for at skaffe ham ro. Han orket ikke at skjælde hende ut, han maatte kysse hende — som før — av barmhjertighet. Hun blev en heltinde under disse kyss, og det endte med, at han klynget sig til hende, ikke av lys hunger efter ungdom, men av trang til at takke, at sone, at be om tilgivelse.

De onde dage kom litt paa avstand. Og intet kunde bringe sindet mere til ro end at lukke øinene om kvælden og faa fat i sin hustrus haand.

Nu havde han været dernede for at si et sisste farvel til det, som var forbi. Ungdom hørte ungdom til. Det maatte taales, og han vilde se dem dra bort sammen for at hærde sig selv og prøve at være sterk efter den dag.

Nu var det gjort. Hans hustru visste vel ikke, hvor han var saa sent. Men hun ventet ham. Hun ventet paa et kyss for at kunne sove. Hun ventet paa haanden fra hans seng og paa bevisstheten om, at han sov.

Jørgen Holth kom ind i sit portrum, og det lugtet ikke godt op gjennem trappen. Men han tænkte: «Det kan endnu bli bedre

engang.» Han kom ind i entréen, og han visste, at luften her var saa god, som Selma paa nogen maate kunde skaffe den. Han tænkte paa sine arbeider, som muligens aldrig blev færdig. Det fik være saa. At sørge for kone og barn var ogsaa noget. Pligten var ogsaa noget. Men endnu var han jo ikke gammel. Han kunde faa tid til meget endnu.

Og han havde en erindring i sit hjerte, som var vidunderlig, og som aldrig vilde dø.

«Er det dig, Jørgen?» sa det, da han traadte ind i soveværelset.

## XVII.

Den eneste, som kunde bøie general Bangs vilje, det blev nu likevel den trodsige Inga. Hun bad, hun sat paa hans fang og kjærtegnet ham, hun furtet, hun graat, og tilslut truet hun, men da intet hjalp, la hun sig syk. Det endte med, at hun opnaadde, hvad Henrik og hun ansaa som en æressak — de fik gifte sig hos byfogden i al stilhet, bare med forældrene og et par vidner tilstede. Siden gik de to alene og spiste sin bryllupsmiddag i deres eget lille hjem, hvor de vekslet med at varte op hinanden.

Nu blev der jo nogen makeløse dage, da de gik ut og kjøpte ind matvarer sammen — da han bar pakkerne hjem, og hun kokte og stekte, og han hjalp hende med at vaske op. Han havde sparet sammen et par hundrede kroner, og om de saa skulde sulte og leve av ti øre om dagen, saa var de begge enige om, at pengene skulde vare, til han fik et hus at bygge.

Henrik trodde stadig, at baade generalen og hele familien ansaa ham altfor uværdig til den unge pike, og nu gik de vel og ventet at maatte rykke ut med fattighjælp. Ja, nu kunde de vente. Inga var ganske paa hans side, og hun agtet at være uten pike og gjøre alt i huset selv, om det saa skulde vare i mange aar.

Naar de nu gik ut sammen, drøftet de ikke længer ombygningen av de forskjellige kvartaler, de var jo forlængst enige om, hvordan hele byen skulde se ut. De gik paa opdagelse efter den billigste grønthandler, den rimeligste slagter, de drøftet spørsmaalet, om fisk ikke er vel saa nærende som kjøt, og om gulertøter ikke er det beste av alt. De var enige om, at menneskene spiser for meget, og de var bestemt paa at vise, at man kan være sund og lykkelig med litet.

Den høie, bleke mand og den mørke, slanke kvinde holdt hinanden under armen, mens de vandret avsted og syntes blinde for, at menneskene levde omkring dem. Hun var fremdeles den elegant klædte generalsdatter og førte sig let og freidig som om hun bare gik paa stas. Ingen maatte merke, at ryggen ofte var litt øm av at skure gulv og hænderne baade røde og valne. Naar de vendte

hjem, var deres pakker litt mindre for hver dag. I den lille leilighet paa tre værelser, med utsigt over hustake og fjorden, var alt pillende rent og net, stoler og sofa havde sin nye stil, skapt av mesteren selv, duker og portiérer havde Inga vævet i deres forlovelsestid, og i det ytterste rum var der strødd en mængde tegninger utover et stort bord, om her skulde komme nogen. De gik og ventet paa, at det skulde ringe og nogen træde ind og bestille et hus. Men de var enige om at si til den første, at han desværre var overlæsset med arbeide og havde vanskelig for at paata sig mer.

Han skrev en artikkel om, hvor meget billigere det er at bygge vakkert end stygt, og han fik den virkelig ind i en avis. Han ventet svar fra nogen, men da intet kom, skrev han det selv under et andet merke — saa kunde han rykke ut paany i eget navn. Det gjælder at lage litt blæst om sin person. Efterpaa blev de gaaende og skjælve for skridt i trappen og et rykk i klokken. Han havde indlevert til kommunestyret forslag om at reise et smukt arbeiderkvarter her, og til private konsortier om at bygge et pompøst villastrøk der. Han ventet paa svar og fik dem, det blev nei, og om kvælden sovnet de to unge

mennesker ind, hun med taarer, han med sammenbidt mund, begge med armene om hinandens hals.

Det ringte jo, men det var familien paa besøk. Det gik i trappen, men det var regninger som kom. Det begyndte at se mørkt ut, men de stod op hver morgen med nyt haap, de vænnet sig av med kaffe til frokost og efter middag, og dessert var der ikke længer tale om. Inga stred og vasket og skuret som en helt, og fældte litt taarer i stilhet, men lo og stivet sin mand op, naar de var sammen.

Han stod med kjøkkenforklæde og opbrettede ærmer en dag og hjalp Inga med at stryke snipper, da det ringte.

«Skynd dig — det der er noget!» sa den unge kvinde. «Mor kommer aldrig saa tidlig.»

Henrik tørket sine hænder, brettet ærmerne ned, fik forklædet av og trøie paa, og gik litt urolig ut for at aapne. Inga hørte, det var en mand som kom. Henrik blev længe derinde bak den lukkede dør, der lød summen av drøftelse. Hun listet sig ind og lyttet med bankende hjerte, men kunde intet opfatte. Endelig gik den fremmede. Henrik aapnet døren og kom farende ind. «Hvor er du?» skrek han. «Er du her?» Han fór

hende om halsen, tok hende om livet, løftet hende og bar hende omkring. «Men er du gal, mand — si mig heller, hvad det er.» «Du er min lille kone er du, og du er den smukkeste i verden, og jeg er din mand, og det hele er makeløst.» «Nei, nei, lad være da, du kan faa kysse mig siden, hører du, hører du! Sig mig, hvad det er da!» «En engelskmand, en Krøsos, som skal ha en stor villa i Asker!» «Aa Gud — du sa vel ikke nei.» «Jeg orket ikke du — var det stygt!» «Er du gal — nu maa vi ha en festmiddag.» «Ja, og idag har jeg endnu tid til at hjælpe dig. Kom. Jeg river i øl.» «Og jeg dessert.» «Og jeg kaffe.» «Og jeg en cigar.» De løp om i værelset, fanget hinanden, kysset hinanden, henrykte, straalende av ungdom.

— Ogsaa oktober maaned kan bringe nogen skjønne dage, da blodrøde rognetrær og lysegul asp løfter sine døende farver mot blaa fjord og grøn barskog. Ute hos Astrid og Reidar var det nu saa fredelig, familien vilde la de nygifte i ro.

I skumringen, naar han var kommen fra kontoret, gik de sammen langs stranden. De saa paa sjøen og de rustrøde aaser over Bækkelaget, og paa skipene, som kom ind fra

en rød himmelstripe langt derute, med gule lygter i riggen.

De var engang enige om at reise en bryllupstur til England, hvor han samtidig havde forretninger. Men Astrid sa, hun heller vilde vente, og reisen blev opsat.

Det var i det hele som han ikke kjendte hende saa godt som før, hun gled likesom bort mellem hans hænder, trak sig ind i egne, hvor han ikke kunde følge, unddrog sig hans kjærtegn, men var samtidig saa øm, saa hengiven, saa smuk som aldrig før.

Husholdersken, som havde gruet for at bli avsat, naar den unge frue kom, fik fremdeles lov at styre som hun vilde. Astrid laa længe om morgenen og kom sent ned, spiste uten at lægge merke til, hvad det var, gik saa fra det ene rum til det andet og saa paa, hvor alt var smukt og rikt, med det samme fjerne smil.

Hun var jo bare gjæst her. Hun maatte snart reise.

Hun gik paa besøk til sin far, hun saa igjen den lille bakgaardsleilighet og syntes den var mørkere end nogensinde, hun var paa det trange kjøkken og blev rørt over at se igjen den store kobberkjel og det fattige utstyr. Kapteinen var venlig, men han

gik fra det ene rum til det andet og syntes ikke at finde sig selv igjen.

Saa oprandt den dag, da Reidar bragte hende en overraskelse. Han kom kjørende derut med hendes far, og efter vognen fulgte et litet flyttelæs. Den gamle blev anbragt i et smukt værelse i anden etage og skulde nu bo hos sin datter. Astrid holdt sin mand om halsen og sa det var makeløst.

«Kanske du nu vil le litt oftere?» sa han.

«Ja, kanske det.»

Saa var kaptein Riis installeret i et smukt hus og var hjemme der, han maatte klæ sig bedre end før, der blev en utvei til at betale gjælden, og han fik røke saa mange piper som han vilde. Han kunde endelig gaa sin tur midt paa lyse dagen uten frygt for at møte en kreditor, og han havde ingen sviende smerte av et hat, en hevnplan, en græmmelse, som holdt ham vaaken om natten.

Og dog var det saa underlig at staa op og begynde en dag. Han havde intet at haape. Han havde det godt, men var som tvunget ind i det. Han havde ikke vundet det selv. Det var ikke hans fortjeneste. Det var øieblikke, da han sat med bøiet hode som én, der føler sig skamfuld.

Det hændte, at generalen pludselig traadte

ind, og kapteinen rettet sig uvilkaarlig som til militær honnør. Generalen la hænderne paa hans skulder, satte ham ned i en stol, sa kjære ven og var overstrømmende venlig. Kaptein Riis prøvde at være umiddelbar til gjengjæld, men det hele blev ærbødighet. Denne dødsfiende, som havde gjort ham saa meget ondt, men som altid havde boltret sig i solskin — han blændet ham paa nært hold, saa han følte sig saa uendelig liten.

Kaptein Riis havde det best naar han var alene paa sit værelse. Der prøvde han at trække sig ind i sig selv, men — derinde — der var det jo blot pinlige erindringer, ruinerne av et hat og et haap, det hele var saa tomt, saa tomt.

Han fandt endelig tidsfordriv i at læse, og det første blev general Marbots erindringer. Det var rigtig noget for ham, det var som hans egne ungdomsdrømme vaagnet og fik næring. Han havde selv engang haapet at levere seire i slag og drage gjennem erobrede byer. Nu læste han om Napoleon og hans generaler, fordypet sig i dette glansfulde liv, som han selv havde været bestemt til — og verden omkring ham viskedes ut og blev intet.

Saa blev det jo ogsaa i det rette øieblik, at Rei-

dar foreslog ham at begynde at ride. Det var formelig en stor dag, da han i uniform kom sig op paa den smukke hest og travet gjennem skogen. Litt øm blev han jo i førstningen, men det gik over. Nu blev det at læse krigshistorie og at ride, og begge dele utfyldte hinanden. Hver gang han svang sig i sadlen, havde han fornemmelsen av, at han allikevel var avanceret, han var stabsofficer, han skulde avsted paa manøver. Han opdaget strategiske punkter i landskapet omkring, og de slag, han nylig havde læst om, begyndte han at flytte herhen og se udkjæmpet for sine øine. Hvis nu Kutusov havde opstillet den russiske hær anderledes ved Austerlitz, for eksempel — saadan. Men en anden dag førte han selv Napoleons venstre fløi ved Jena, og sablene lynte, og kanonerne sang. Det hændte, at det hele blev saa levende for ham, at han pekte med haanden som til en adjutant, der fik en ordre til at sprænge avsted. Og selv kunde han med ett sætte hesten i gallop for at ile nogen betrængte regimenter til hjælp.

Folk, som spaserte paa Bygdø, begyndte at vænne sig til denne ensomme rytter, hvithaaret og i falmet uniform, som snakket høit med sig selv og pludselig stormet op paa en

haug som for at bringe ett eller andet i orden. Oktobervinden jog store skyer av gult løv henover markerne, og mot himlen deroppe kom rytteren frem, holdt an og pekte — som et levende monument i blæsten.

Astrid var ængstelig, hver gang hun saa ham ride bort, men Reidar forsikret at hesten var stø, saa der var ingen fare.

En maaneskinskvæld, da skogen langs bugten blinket av rim, gik de nygifte i vintertøi langs stranden og stanset nu og da for at se mot lysenes mylder over havnen og byen. Om litt gik Astrid helt ned til sjøen, bøiet sig og stak fingren i vandet.

«Du tænker vel ikke paa at bade,» sa Reidar.

«Det er slet ikke saa koldt,» smilte hun og kom tilbake.

Han fik fat i hendes arm og trak hende med. «Jeg husker, da jeg første gang saa dig, piken min. Dengang var du ikke saa smuk som nu.»

«Jeg husker, da jeg saa dig i luften paa ski,» sa hun og vendte ansigtet imot ham. «Siden — naar jeg stod i det mørke kjøkken hjemme og skulde tænke paa sol og blaa himmel, saa blev det altid paa dig.»

«Kanske du vil vi skal reise derop en tur

nu. Vi kan ta en pike med og bo der ganske i ro.»

Hun vendte sig og saa indover de fjerne aaser i maaneskin, det var som hun i tankerne fløi derop, hvor de møttes i paasken, og levde det hele om. Saa rystet hun paa hodet. «Aanei, Reidar — det kan ikke bli nu. Du maa bære over med mig — men jeg kan ikke nu.»

«Kan du begripe, Astrid, hvad som feiler dig? Du som var saa sund og glad og aldrig fik farte nok omkring, du bryr dig ikke om noget mer. Det maa være min skyld. Ærlig talt, jeg studerer ofte paa, hvordan jeg skal forandre mig og bli som du vil.»

«Kjære dig, min ven, det der kan du ikke mene. Det er mig som er umulig. Men bær over med mig en liten stund endnu.» Og hun klynget sig ind til ham, fuld av ømhet, en blid varme, uten ild.

Hvad skulde han gjøre? Ved bordet kunde hun fæste sine øine paa ham, saa fjernt, men saa indtrængende, som vilde hun indprente sig hans billede og ta det med. Hun lo ikke mer. Hun smilte. Hendes hænder var nu blit hvite og smukke, og de laa ofte i hans haar, de foldet sig om hans hals, de strøk hans arme og rygg som et aandepust, det

var vidunderlig, men det var ikke nok. Han foreslog at lære hende at ride, at reise til Paris, at gaa i teatret, at ta ture i automobil, men det var altid nei, hun vilde være hjemme og helst sitte stille og se paa ham, fjernt og uten ord.

Det eneste, som kvikket hende op, var, naar han fortalte om sine reiser, om jagtture, om dristige seiladser og væddeløp. Hun kunde ligge paa en sofa med hænderne under hodet, smilende og med lukkede øine, og nu og da gjentok hun: «Fortæl mer. Det her er deilig. — Si mig, har du aldrig skudt ørn?»

«Jo — engang.»

«Skrek den, da du ramte den deroppe i luften?»

«Jeg traf den med en kugle. Jeg hørte ikke, om den gav nogen lyd. Men den kloret mig stygt i haanden. Se her er et merke.»

Hun grep haanden og kysset det hvite ar efter rovfuglens klør, saa la hun sig tilbake paa sofaputen og saa op i loftet.

«Si mig, Reidar — der er jo folkeslag som tror, at man efter døden kan bli hvad man vil — for eksempel en fugl. Sæt om de har ret.»

«Naaja — hvad saa?»

«Jeg tænker paa mor. Hvis hun fik vælge, saa svæver hun kanske om ett eller andet sted i skyen som en ørn.»

Reidar drev i lampeskjæret paa gulvet. Han saa paa hende fra siden og visste ikke noget at svare. Atter var hun i egne, som var fremmede for ham.

Naar Astrid gik alene hjemme, kunde hun si sig selv: «Dette med din mor — det maa jo være bare en sykelig indbildning.»

Men om litt rystet hun paa hodet. Hun var for mange aar siden begyndt at rette sin aftenbøn til denne døde kvinde, som hun savnet. Og moren blev efterhaanden saa levende, hun blev hendes indre stemme, som trøstet og viste vei. Hun forstod nu, at det ogsaa var moren, som vilde, hun skulde til fjelds i paasken. Det var hun, som opmuntret hende til at bli glad i Reidar. Og jo mere hun knyttedes til den døde, jo større trang fik hun til at dele hendes skjæbne. Nu skulde det ske. Hun havde levet — som moren. Hun maatte dø av samme grund. Hun maatte vel ogsaa dø paa samme vis. Der var intet at gjøre ved det.

Og efterhvert som hun følte, at øieblikket nærmet sig, var det som den døde og hun mer og mer smeltet sammen. Hun husket de

og de træk fra hende og begyndte uvilkaarlig at gjøre det samme. Hun sat ved vinduet en dag og saa paa solen, og hun husket, at moren havde bedt til den, naar andre gik i kirke. Nu foldet hun hænderne selv. Hun fandt frem den gamle fløite og sat længe og spilte i det stille hus. Hun husket den andens sisste seilads, og Reidars baat nede i fjæren blev nu en god ven, som hun ofte gik ned til. Ja, der var øieblikke, da hun ikke længer var sikker paa, om moren og hun ikke var samme person.

Saa kommer generalinden en dag med en ældre herre, og hun presenterer ham som en god ven, doktor Falk. Astrid anet en sammensværgelse, hun turde ikke se lægen i øinene, skjønt han var elskværdig og bare talte om løst og fast. Men da de var borte, blev hun sittende og stirre frem med sit vanlige smil. Nu var der ingen utsættelse mer.

Da Reidar kom hjem, undersøkte hun hans ansigt, men merket intet usædvanlig. Hun blev glad, og den kvæld lovet hun ham at reise med til fjelds, til Paris, hvor han vilde. Nu var hun frisk. Han syntes ogsaa at bli henrykt, men nu og da saa han paa hende fra siden.

Hun prøvde den nat at sove paa hans skulder. Hun lyttet til dette mandige hjerte,

som syntes kraftig nok til evig at slaa. Nu og da drog hun ganske sagte haanden gjennem hans haar.

Om morgenen, da han som vanlig bøiet sig over hende i sengen til farvel, inden han gik paa kontoret, holdt hun længe hans ansigt ut for sig, som vilde hun paany indsuge hans træk og ta dem med.

«Farvel, min ven.»

«Farvel, Astrid. Jeg telefonerer i formiddag engang.»

Skridtene døde hen, og hun laa og lyttet efter dem. Nu var de borte.

Det var en graa høstdag med blaa vindkast henover fjorden. Da Astrid ut paa formiddagen bad kusken om at gjøre seilbaaten istand, havde han sine betænkeligheter og foreslog selv at følge med.

«Nei,» sa Astrid. «Jeg skal hente grossereren. Og De vet jo jeg er sjømand.»

Kusken, en gammel graaskjæg, vendte skraaen i munden og gjorde omsider som hun bad, men ofte rettet han sig op og saa paa en gulgraa skybanke mot nord.

Saa sat hun endelig i baaten, seilene fyldtes, og det bar ut over bugten. Hun var godt indpakket og holdt roret, idet vinden rusket i hendes haar. Hun saa smilende tilbake mot

stranden, hvor kusken stod og saa efter hende. Ja, nu kunde han se. Der kom kast i seilene, men det var for tidlig endnu, og hun gav skjøtet efter og stod ut over fjorden. En stor damper kom skummende imot hende, men den vilde hun forbi. Sjøfugle skrek og svang sig i vinden. Hun husket det trange lille kjøkken med lugt fra gaardsrummet. Nu drak hun den friske sjøblæst ind i store drag og følte sit ansigt bli rødt av skvæt. Hun saa paa den graa, rullende himmel, hvor storm og sol evig vilde skylle avsted, og derinde laa aaser og fjelde, allerede hvite av sne. — Paasketur, ungdom, en mand i luften paa ski!

Men pludselig fik hun et litet rykk. Høit deroppe saas en graa strek under skyerne. Det var en ensom ørn. Saa den hende?

Reidar stod ut paa formiddagen i sit kontor og dikterte korrespondenten et brev, da han et øieblik gik hen til vinduet for at samle sig litt. Han saa over den aapne plass mot kavalerikasernen og la merke til en trop soldater i hvite trøier, som netop svinget ind paa dampende heste. Saa hørte han larmen av hove mot staldgulvet og hestepassernes rop.

«Telefonen!» sa det bak ham. Han gik hen

og løftet apparatet mot øret. Det gurglet i trakten, det var husholderskens stemme.

«Hvad . . . hvad?» Og litt efter: «Fruen — naar . . .?»

Det gurglet fremdeles, og pludselig blegnet han. Haanden med apparatet skjalv, men han tvang den til øret igjen og hørte paany. «Send automobilen da!» sa han endelig og ringte av.

Men Reidar vilde ikke paradere for sine kontorister med en sindsbevægelse, derfor tvang han sig til at gaa rolig hen til korrespondenten og fortsætte med at diktere. Bilen maatte vel være her snart. Men da han var færdig, havde hornet ikke lydt endnu. Saa begyndte han at diktere et andet brev. Atter havde han fornemmelsen av noget usynlig, som vilde trykke ham i knæ, men han vilde prøve at staa.

Endelig lød det klagende horn, han tok sin hat og ilte ned. Et par spørsmaal til chaufføren var nok. Han satte sig ind og trykket hatten ned paa hodet. Den gule maskine satte sig i bevægelse, dreiet rundt hjørnet og fløi hurtigere og hurtigere gjennem byen.